

ცირა ბარბაქაძე

სემიოტიკური
წარ(მო)დგენა

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2017

ნიგნი გამოსაცემად მომზადდა
ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სემიოტიკის კვლევით ცენტრში

რედაქტორები

პროფ. გია ჯოხაძე

პროფ. დავით ანდრიაძე

ნატო ინგოროყვა (ჟურნალ „მასწავლებლის“
მთავარი რედაქტორი)

სტატიები გამოქვეყნებულია

ინტერნეტგამოცემა mastsavlebeli.ge-ზე

გარეკანის დიზაინი

მარიამ ელიზბარაშვილი

© ც. ბარბაქაძე, 2017

გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2017

თბილისი, 0179, ი. შავაშვილის ბზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30

E-mail: universal@internet.ge

ISBN 978-9941-22-989-3

ნაწილი I

სემიოტიკური წარდგენა

სამყაროს სემიოტიკური (გ)ახსნა ამავე დროს ეს არის სამყაროს სემიოტიკური წარ(მო)დგენა. მრავალფოკუსიანი ხედვა საინტერესოს ხდის: საგნებს, მოვლენებს, ადამიანებს...

ავტორი

სემიოტიკა – სამყაროს ხედვა მრავალფოკუსიანი სათვალთ

ჩვენ ვცხოვრობთ სამყაროში, სადაც ყველაფერი ნიშანია... ადამიანები, ფაქტები, მოვლენები ყოველთვის ტოვებენ „ნაკვალევს“... მაგრამ თავისთავად ნიშნები არაფერს ნიშნავს... ისინი ატარებენ ინფორმაციას და სწორედ ამ ინფორმაციის გასაშიფრად ჩვენი გონება ისევ ნიშნებით ოპერირებს. ჩვენ შეგვიძლია შევიმეცნოთ მხოლოდ ნიშნების მეშვეობით... ვიფიქროთ ნიშნებით... არა აქვს მნიშვნელობა, ჩვენი ფიქრი ვერბალურია თუ ვიზუალური... ორივე შემთხვევაში საქმე გვაქვს განსხვავებული სისტემის ნიშნებთან.

სხვათა შორის, საინტერესოა, თქვენ როგორ ფიქრობთ? სიტყვებით თუ სურათებით...? ან ამ სურათებს როგორ ხედავთ? როგორც სტატიკურ, ფოტოგრაფიულ კადრებს, თუ როგორც კინემა-

ტოგრაფიულ კადრს...? იქნებ, უბრალოდ, თქვენი ფიქრი დაკავშირებულია მელოდიების მონაცვლეობასთან...?

სემიოტიკის სამყარო ნიშნების სამყაროა, სამყარო - ტექსტია და სემიოტიკის ობიექტი შეიძლება იყოს ყველაფერი (რადგან ყველაფერი ნიშანია). ეს ახსნა სემიოტიკას იმდენად გლობალურს და მოუხელთებელს ხდის, რომ ამ მეცნიერების კონკრეტული საზღვრების დადგენა შეუძლებელი ხდება. ამიტომაც არის სემიოტიკა საზღვრების მოშლა კონკრეტულ მეცნიერებებს შორის. მაგრამ ეს არ არის უბრალო საზღვრების მოშლა... ეს არის ურთიერთშერევის და ურთიერთგავლენის პროცესი, რომლიდან გამოსული „ნიშანიც“ არასდროს იქნება ისეთი, როგორიც მანამდე იყო... სემიოზისის პროცესიც სწორედ ეს არის.... მუდმივი ქმნადობა და არასდროს დასასრული... თუ ნიშანმა მიიღო ერთხელ და სამუდამოდ განსაზღვრული მნიშვნელობა (საუბარია ნიშნებზე შემოქმედებაში), მაშინ ეს ნიშანი მკვდარია, ამიტომაც უწოდებენ სემიოლოგები ლექსიკონებს - მნიშვნელობათა სასაფლაოს.... მნიშვნელობა მხოლოდ ცოცხალ პროცესში ცოცხლდება, აქ იძენს იგი ნამდვილ მნიშვნელობას,

განსაზღვრულ კონტექსტში, განსაზღვრულ დროსა და სივრცეში...

სემიოტიკის სხვა განსაზღვრების მიხედვით, სემიოტიკა - ეს არის ლინგვისტური მეთოდებით სხვა სისტემების აღწერა... აქ აუცილებლად უნდა გავიხსენოთ სემიოტიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მეტაფორა, რომელიც სხვა ნიშნურ სისტემებს აღწერს, როგორც ენას... რადგან ნებისმიერი ნიშნური სისტემის მიმართ მეტაფორულად ჩვენ ვიყენებთ ენის მეტაფორას, მაგალითად: ცხოველების ენა, ჟესტების ენა, მოდის ენა, რელიგიის ენა, რიტუალების ენა, სიყვარულის ენა.... ეს სისტემები ფუნქციონირებს ენის სისტემის შესაბამისად, ენა პირველადი მამოდელირებელი სისტემაა და მისი ანალოგიით იგება ახალი მოდელი სხვა სისტემაზე.

სემიოტიკის მეთოდი - აღიწეროს ყველაფერი, როგორც ენა - სემიოტიკურ სისტემებს ახალი რაკურსით წარმოგვიდგენს.

ენა პირველადი მამოდელირებელი სისტემა კი გამოდის ამ შემთხვევაში, მაგრამ საინტერესოა, თავად ენის სისტემა რას ეფუძნება და რამდენად პირველადია. მეცნიერებს ამ საკითხზეც ჰქონდათ დიალოგი. მას შემდეგ, რაც გამოიკვლიეს

და დაადასტურეს იზომორფიზმი გენეტიკურ და ვერბალურ კოდებს შორის, ლინგვისტი რომან იაკობსონი და ბიოლოგ-გენეტიკოსი ფრანსუა ჟაკობი განიხილავდნენ, გამოვლენილი იზომორფიზმი მხოლოდ გარეგნული იყო, მსგავსი ინფორმაციული მოთხოვნებით განპირობებული თუ იგი მომდინარეობდა იმ ფილოგენეტიკური პრინციპიდან, რომლის მიხედვითაც ლინგვისტური კოდი გენეტიკური კოდის მოდელების შესაბამისად აიგება?

რომან იაკობსონის მიხედვით, ლინგვისტური კოდი უშუალოდ ზემოდან დაედო გენეტიკურ კოდს და სტრუქტურული პრინციპები გადმოწერა ლინგვისტურ კოდში ანუ ორგანიზმი არაცნობიერად ფლობს ინფორმაციას სტრუქტურის შესახებ და ეს არაცნობიერი ცოდნა ვლინდება მრავალი სისტემის აგებისას.

ამ თეორიის მიხედვით, ენის სტრუქტურებს გენეტიკური კოდის სტრუქტურები განაპირობებს... გამოდის, რომ სემიოტიკური მატრიცა ჩვენი არაცნობიერი ცოდნაა და ყოველთვის არსებობდა, მაშინაც, როცა ამას არავინ აკვირდებოდა და არავინ განიხილავდა...

სემიოტიკის, როგორც მეცნიერების, უზენაესი მიზანიც, შესაძლოა, ეს იყოს: ყველა ნიშნური სისტემის მატრიცის გა-

მოვლენა ანუ გამოვლენა იმ სტრუქტურებისა, რომლებიც იზომორფულია ყველა სემიოტიკური სისტემის მიმართ. ეს შეიძლება მართლაც იყოს გენეტიკური კოდი და მასში ჩატვირთული ჩვენთვის ცნობილი და უცნობი სტრუქტურები.

ეს აღწერა ახლოსაა იმასთან, რასაც მეცნიერები უწოდებენ სტრუქტურალისტურ აღწერას. ტექსტის სემიოტიკურ-სტრუქტურალისტური ახსნა ეფუძნება იმგვარი არაცნობიერი და ობიექტური სტრუქტურების გამოვლენას, რომლებიც საფუძვლად უდევს ტექსტს. პოლ რიკერის მიხედვით, სტრუქტურალიზმის მიზანია დისტანცირება, ობიექტურობა, პირადი დამოკიდებულების, სუბიექტურობის გამორიცხვა.

აინშტაინი სწორედ ამგვარ დამოკიდებულებას გულისხმობდა, როცა წერდა, რომ მთვარე არსებობს იმის მიუხედავად, ჩვენ ვაკვირდებით თუ არა მას. ყოველგვარი ინტერპრეტაცია ბაზისური სტრუქტურებისა არის მხოლოდ დამახინჯება და ობიექტური მონაცემების პირად გამოცდილებაზე მორგება.

გარდა სტრუქტურალისტური მეთოდისა, სემიოტიკისთვის აქტუალურია ინტერტექსტუალური მიდგომაც, რომლის მიხედვითაც სამყარო ერთიანი ტექსტია.

ელემენტები, რომლებიც შეადგენენ ტექსტს, განპირობებულნი არიან სხვა ტექსტებით ან გვაგზავნიან სხვა ტექსტებისკენ. ამ შემთხვევაში ელემენტთა მნიშვნელობის დასადგენად მთავარია არა ტექსტის იმანენტური სტრუქტურა, არამედ „გაგზავნა“ და „ციტატა“. ამ ფაქტის ლოგიკური შედეგია ნიშნის არარეფერენტული გაგება, როდესაც მნიშვნელობის გასაგებად გვაგზავნის სხვა ნიშნისკენ, ის კიდეც - სხვისკენ და ასე შემდეგ. ბოდრიარის მიხედვით, გადავდივართ სიმულაკრების სამყაროში.

ინტერტექსტუალური მიდგომა შლის ცალკეული ტექსტის საზღვრებს, ეს არის ტექსტის ტოტალური ღიაობა, რომელიც ქმნის სემანტიკურ სიცარიელეს, ის შეიძლება შეივსოს მკითხველის მიერ (უმბერტო ეკო). ასეთ კვლევებს მეცნიერები უწოდებენ „თამაშს“ და „გაქცევას ენის დიქტატისგან“. ინტერტექსტუალობა ეფუძნება ცოდნას კულტურაზე, როგორც მნიშვნელობათა რეზერვუარზე.

სამყაროს (ენის, ტექსტის...) სტრუქტურალისტური და ინტერტექსტუალური აღწერები კი არ უპირისპირდება ერთმანეთს, პირიქით, ავსებს... მედლის ორი მხარეა (თუმცა სემიოტიკურ აღწერებს კიდეც ბევრი მხარე აქვს). პირველ შემ-

თხვევაში საქმე გვაქვს გამოვლენილ და საფუძველში არსებულ სტრუქტურებთან, ხოლო მეორე შემთხვევაში — სემანტიკურ განუსაზღვრელობასთან, თამაშთან, რაც აგრეთვე ძალიან მნიშვნელოვანია.

„ენა ყოფიერების სახლია“ — ჰაიდეგერის ეს მეტაფორა კიდევ უფრო აქტუალური ხდება სემიოტიკური კვლევებით. ამასვე ამბობს გადამერი: ენა ადამიანურის არსებობის უნივერსალური ცენტრია...

სემიოტიკა კონსტრუირდება, როგორც ერთგვარი მეტამეცნიერება: პირსის მიხედვით, მეტალოგიკა, იელმსლევის მიხედვით, მეტალინგვისტიკა. ამავე დროს, იყოფა მრავალ ქვედარგად....

უმეტესობისთვის სემიოტიკა დღემდე რჩება განუსაზღვრელად, ერთგვარ გამოცანად და საიდუმლოდ - მისი სიღრმისა და მრავალი რაკურსის გამო.

სემიოტიკური ხედვა შეგვიძლია შევადაროთ ისეთ სათვალეს, რომელიც მრავალფოკუსიანია. ეს იმას ჰგავს, ხეს რომ უყურებდეთ ერთდროულად ყველა გვერდიდან, ზემოდან, ფესვებიდან, სხვაობიექტთან (ობიექტებთან) ერთად, უყურებდეთ, ამავე დროს, ყველა დროში: როცა დაიბადა, როცა გაიზარდა, როცა გან-

ვითარდა და ასე შემდეგ... უყურებდეთ
წელიწადის ყველა დროს ერთდროუ-
ლად... და კიდევ რამდენი ფოკუსი შეიძ-
ლება ჰქონდეს... და ყველა ამ ხედვას რომ
გაამთლიანებ, მხოლოდ ხეს კი არა, იმ
იდეასაც მისწვდებით, საიდანაც ხე დაი-
ბადა... ეს ხედვა ნებისმიერად შეგიძლი-
ათ გადაიტანოთ: სხვა საგნებზე, მოვლე-
ნებზე, ფაქტებზე, ადამიანებზე, კულტუ-
რებზე... სემიოტიკური ხედვა ღრმა და
შორს ხედვაა, ასეთ ხედვას ფიზიკის მილ-
მაც გაჰყავხართ, სადაც ფორმები წყვე-
ტენ ფორმად ყოფნას... სიტყვები წყვე-
ტენ სიტყვად ყოფნას...

**სემიოტიკური ხელვა:
შიზნიდან – გარეთ
და
გარედან – შიზნით**

„ყოველი მეცნიერება ეხება ან საგნებს,
ან - ნიშნებს...
მაგრამ საგნები შეიცნობა მხოლოდ
ნიშნებით...“

ნეტარი ავგუსტინე

სემიოტიკა ისევე, როგორც ადამიანი,
და ისევე, როგორც ენა, არსებობს: გარე-
განი და შინაგანი, სიღრმისეული...

სემიოტიკა არის:

- ✓ მეცნიერება ნიშანთა შესახებ;
- ✓ მეცნიერება ნიშნებსა და ნიშანთა
სისტემებზე;
- ✓ მეცნიერება ნიშანთა სისტემებზე,
რომლებიც ფუნქციონირებენ ბუ-
ნებასა და საზოგადოებაში;

- ✓ მეცნიერება, რომელიც შეისწავლის ნიშნებს და მათი ინტერპრეტაციის პროცესს;
- ✓ მეცნიერება, რომელიც შეისწავლის განსხვავებულ ნიშანთა სისტემების აგებისა და ფუნქციონირების ზოგად კანონზომიერებებს.

ტრადიციულად სემიოტიკა აღწერს ფორმალიზებულ ნიშანთა სისტემებს, რომლებშიც კვლევის მეთოდი ასე გამოიყურება:

ენა —> ადამიანი

როცა ადამიანი განიხილება, როგორც სოციალური არსება, კომუნიკაციური პიროვნება, რომელიც ასრულებს ამა თუ იმ ენობრივ როლს სოციალურში.

სილრმისეულ სემიოტიკაში კვლევის ვექტორი იცვლება:

ადამიანი —> ენა

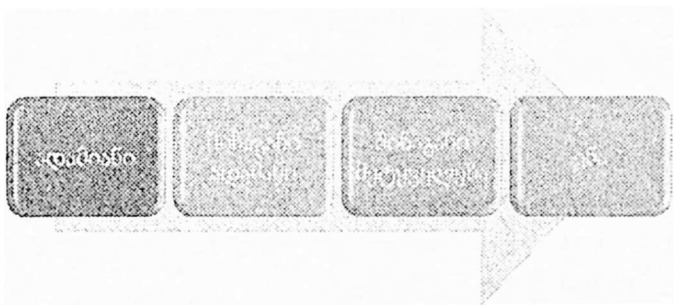
სილრმისეული სემიოტიკის შესწავლის ობიექტია ადამიანის შინაგანი სამყარო, თავად „შინაგანი ადამიანი“, როგორც ასეთი. შინაგანი, შემოქმედებითი ადამიანის პრეზენტაცია ენაში (ან სხვა ნიშნურ სისტემებში) ქმნის განსხვავებულად ორგანიზებულ ნიშანთა სისტემებს.

ერთი მხრივ, არსებობს ენა, როგორც გაგებინების საშუალება მარტივი კომუ-

ნიკაციისთვის და, მეორე მხრივ, არსებობს შემოქმედებითი ენა, რომელიც თავისი ფორმით უკვე მეტაფორულია.

შემოქმედებითი ენა - ეს არის ჯერ დიალოგი საკუთარ შინაგან მე-სთან, ამ დიალოგისას იბადება შინაგანი აზრობრივი სტრუქტურები. სემიოტიკური ჯაჭვი ასე გამოიყურება:

ადამიანი —> შინაგანი ადამიანი —> შინაგანი მეტყველება —> ენა

შინაგანი - გარეგანი ერთი მედლის ორი მხარეა... ცხოვრებას, ადამიანებს, ფაქტებს, მოვლენებს, საგნებს... ყველაფერს ამქვეყნად აქვს თავისი „შიგნითა მხარე“, სხვა განზომილება.

სიტყვა „შინაგანი“ სინტაგმას ქმნის არსებით სხელებთან: შინაგანი სამყარო, შინაგანი ადამიანი, შინაგანი მეტყველება, შინაგანი ხმა, შინაგანი ემოცია, შინაგანი კავშირი, შინაგანი მდგომარეობა და

ასე შემდეგ. საპირისპიროდ, არსებობს ყველაფერ ამის გარეგანიც.

როგორც ოკეანე შედგება ზედაპირისა და სიღრმისაგან, ისე - ადამიანი და მხატვრული ტექსტიც.

თუ ვაღიარებთ, რომ დაბადებით ყველა ადამიანი შემოქმედია, მაშინ იმის აღიარებაც მოგვიწევს, რომ ბევრი კარგავს ცხოვრებაში ამ უპირატესობას და რჩება ზედაპირულ ადამიანად.

მხატვრული მეტყველება ენის შემოქმედებითი ბუნებაა.

ლოსევი - ვინ ვარ მე?

შემოქმედებითი მეტყველება ტროპებით გამოვლენილი (და თუნდაც ტროპების გარეშე) - ეს არის ყოველთვის ნიშანი-მინიშნება, რომელმაც უნდა გაგვიყვანოს ტექსტის მიღმა, თქმულისა და გამოხატულის მიღმა... ფორმიდან - უფორმოებისკენ... გამოთქმულიდან - გამოუთქმელში...

და მაინც, ვინ არის ის შინაგანი ადამიანი, შინაგანი მე, რომელსაც ვეძებთ, რომლის შესახებაც თითქოს ვიცით და არც ვიცით... რომელიც ავლენს და არც ავლენს თავის თავს და რომელიც გვინდა ვიპოვნოთ იმ სემიოტიკური ნიშნებით,

ცნობიერებაში რომ აღბეჭდილან... ნაკ-
ვალევი, რომელმაც შინაგანი ადამიანის
კვალზე უნდა გაგვიყვანოს...

ამ საკითხზე განსაკუთრებით საინტე-
რესოდ მსჯელობს და საინტერესო კით-
ხვებს სვამს ლოსევი წიგნში: „საგანი და
სახელი“:

ვინ ვარ და როგორი ვარ მე? სად არის
საკუთრივ ჩემი მე? რით განსხვავდება
სხვა დანარჩენისაგან? მე ვხედავ ჩემს
ხელებს, ფეხებს, თავს — არის ეს ჩემი
მე? - არა... ხელი - ჩემია, მაგრამ მე არა
ვარ ხელი, იგივე ითქმის ფეხზე და თავ-
ზეც... სხეული - ჩემია, მაგრამ მე არა ვარ
სხეული... ჩემშია ცნობიერება და გან-
ცდები... ჩემი შიში, ჩემი სიყვარული, ჩემი
იმედი, ჩემი აზრი... იქნებ ესენი ვარ...? -
არა... როგორც ჭურჭელი, რომელშიც
წყალი ასხია, არ არის წყალი... ისევე არა
ვარ მე ეს შემადგენლობაც...

და თუ ჩემი სული მხოლოდ - ჩემია და
არა მე თვითონ... ანუ მხოლოდ „მეკუთ-
ვნის“ და არ ვარ მე - თავად...? მაშინ სად
ვარ მე...? თავად სიკვდილი და სიცოც-
ხლეც მხოლოდ მეკუთვნის და „მე თა-
ვად“ არ ვარ...

ბახტინის „ადამიანი სარკესთან“ ში-
ნაგანი და გარეგანი ადამიანის პრობლე-
მას ეხება: ეს მე კი არ ვიყურები შიგნი-

დან ჩემი თვალებით, არამედ მე ჩემს თავს ვუყურებ სამყაროს თვალებით, მე შეპყრობილი ვარ სხვით... ჩემი თვალებიდან სხვისი თვალები იმზირება...

კონფლიქტი და ასიმეტრიულობა შინაგან და გარეგან (და, შესაბამისად, მათ მეტყველებას), დასაზღვრულ და დაუსაზღვრავ ადამიანს შორის სემიოტიკის ორ დონეს: ტრადიციულ და სიღრმისეულ სემიოტიკას შეესაბამება.

პოეტები ამ აზრს ხშირად პოეზიაშიც გამოხატავენ, მაგალითად, სოლოვიოვი:

Милый друг, иль ты не видишь,
Что все видимое нами,
Только отблеск, только тени
От незримого очами...

და ტიუტჩევის ლექსი: «*silentium!*»

..Как сердцу высказать себя?
Другому как понять тебя?
поймет ли он, чем ты живешь?
Мысль изреченная есть ложь,
Взрывая, возмутишь ключи,
— Питайся ими — и молчи...

მეცნიერთა განმარტებით, სიღრმისეული სემიოტიკის ფაქიზი ამოცანაა, დაადგინოს ინდივიდუალური ენობრივი ცნობიერების კანონები და პრინციპები, გამოიკვლიოს შინაგანი ენა, როგორც შექმნილი და ქმნადი მიკროკოსმოსი.

ენა – უნივერსალური მულტიმედიკური სისტემა

ენის ძირითადი ფუნქცია ურთიერთგაგებინების ფუნქციაა... თუმცა ამავე ენის მეშვეობით სულ უფრო ნაკლებად ესმით ადამიანებს ერთმანეთის. არადა, უკეთესი საშუალება არ არსებობს. პრიორიტეტი მაინც ენას აქვს და ექნება. განსაკუთრებით როდესაც საქმე ეხება სწავლების პროცესს, როდესაც გაგებინება აზრის გადაცემის მთავარი პირობაა. აზრის გადაცემის სხვა სემიოტიკური სისტემებიც არსებობს, მაგრამ აუდიტორიაში აზრთა ურთიერთგაცვლის მთავარ ფორმად მაინც ლინგვისტური (ენობრივი) ფორმა რჩება. სხვა ფორმები, როგორიცაა ვიზუალური და აუდიო დამხმარე სემიოტიკური საშუალებები, სწავლებაში

ძალიან მნიშვნელოვანია, მაგრამ არა -ძირითადი.

როგორც მკვლევრები ამბობენ, თანამედროვე სამყარო უფრო მეტად გახდა ვიზუალური აღქმის... რადგან დრო აჩქარდა, ახალი ტექნოლოგიები შემოიჭრა ჩვენს ცხოვრებაში და ადამიანი გამუდმებით „გადარბენაზე“... ამიტომ ურჩევნია, „დაინახოს“, ვიდრე „ნაიკითხოს“. ამ მოვლენას კარგად შევამოწმებთ სოციალურ ქსელში. ვიზუალური ნიშნები სწრაფ აღქმასთან არის დაკავშირებული. ჩვენ შეგვიძლია ერთი „შეხედვით“, მაგალითად, ფოტოს მეშვეობით, გავიგოთ მთელი ამბავი და „დროს არ ვკარგავთ“, ნავიკითხოთ (ან მოვისმინოთ) ინფორმაცია. „სელფების“ სიხშირეც სწორედ ამასთან დაკავშირებული პროცესია. ადამიანი სიტყვების ნაცვლად გამოიხატება ვიზუალურად. ამის საშუალებას სოციალური ქსელი იძლევა, მაგრამ ჩვეულებრივად ცხოვრებაში და ურთიერთობებში ენის გარეშე „ენობრივი ადამიანი“ ვერ იქნება. ენა - ეს არის ჩვენი საზღვარიც და უსაზღვროების წყაროც. ამიტომ მართალია ჰაიდეგერი, როდესაც მეტაფორულად ენას წარმოადგენს, როგორც „ყოფიერების სახლს“ და სინამ-

დვილის სტრუქტურირების მთავარ სა-
შუალებას.

ახალგაზრდებიც უფრო მეტად უყუ-
რებენ ფილმებს და თამაშობენ თამაშებს,
ვიდრე კითხულობენ. ეს არის საუკუნის
მოცემულობა და ამ პირობებს ჩვენ ვერ
გავექცევით.

ვხედავ... მესმის... ვგრძნობ...

ფსიქოლოგები აღქმის მიხედვით ადა-
მიანებს ჰყოფენ: ვიზუალურად, აუდია-
ლურად და კინესთეტიკურად.

ვიზუალური „ხედავენ“, აუდიალურს -
„ესმით“ და კინესთეტიკური „გრძნობენ“.
მაგრამ ასეთ შემთხვევაშიც ენა უნივერ-
სალურია. მეტყველების დიაგნოსტიკე-
რით შესაძლებელია დავადგინოთ, აღქმი-
სა და აზროვნების რომელ ტიპს განე-
კუთვნება ადამიანი ანუ ყველაფერი ეს
მაინც ენით და ენაში გამოიხატება. წარ-
მოიდგინეთ, რომ ენა არის მასალა, რომ-
ლისგანაც „ხატავ“, ქმნი მუსიკას და მოქ-
მედებ შეგრძნებებზე....

თუ გინდათ, გაარკვიოთ აღქმისა და
აზროვნების რომელ ტიპს განეკუთვნე-
ბიან თქვენი სტუდენტები (მოსწავლეე-
ბი), მოაყოლეთ მათ ერთი და იგივე ამბა-
ვი და კარგად მოუსმინეთ და დააკვირ-

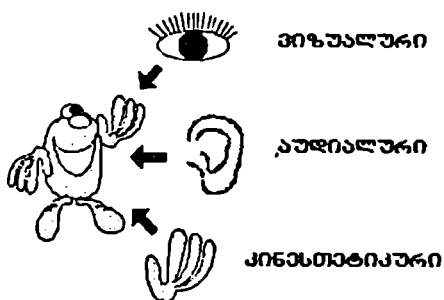
დით ლექსიკას, რომელსაც ისინი გამოიყენებენ თხრობისას.

ვიზუალი ამბავს გადმოსცემს სიტყვებით, რომელიც ხედვასთან არის დაკავშირებული, ის სურათებად ხედავს ამბავს და თხრობისას ხშირად მიმართავს ზმნას „ვხედავ“. მისი საყვარელი ფრაზებია: „არ მინახავს ეს“, „შევნიშნე, რომ განსაკუთრებულია“, „ეს ნათელს ჰფენს საქმეს“; ნახატები, ხატოვანი აღწერა, ფოტოგრაფია უფრო მნიშვნელოვანია აღქმის ამ ტიპისთვის, ვიდრე სიტყვები; ისინი უეცრად ამჩნევენ იმას, რისი დანახვაც შესაძლებელია: ფერი, ფორმა, ხაზი, ჰარმონია და უნესრიგობა.

აუდიალისთვის მთავარი არის რიტმი, ჰარმონიულობა, ჟღერადობა და უპირატესობა აქვს ზმნას „მესმის“. დამახასიათებელი ფრაზები: „ვერ ვიგებ, რას მეუბნები“, „ვერ ვიტან ხმამაღალ მელოდიას“, „რა წყნარად საუბრობ“... ამ ტიპისთვის მნიშვნელოვანია ყველაფერი, რაც აკუსტიკურია: ხმა სიტყვა, მუსიკა, ხმაურის ეფექტები;

კინესთეტი ამბავს გადმოსცემს ემოციებით, მისთვის მთავარი შეგრძნებებია და საყვარელი ზმნა - „ვგრძნობ“. დამახასიათებელი ფრაზები: არ შემიძლია ამის გაგება, ვგრძნობ სიხარულს, აუტანელი

ატმოსფეროა, შენმა სიტყვებმა შემძრა....
 დიალოგისას კინესთეტიკებს აინტერე-
 სებთ ადამიანის შინაგანი შეგრძნებები;

მაგალითად, რითი ხვდება ადამიანი,
 რომ ვილაცას უყვარს?

ვიზუალი (ხედვითი აღქმა) - იმით, თუ
 როგორ უყურებენ მას;

აუდიალი (სმენითი აღქმა) - იმით, თუ
 რას და როგორ ეუბნებიან მას;

კინესთეტი (შეხებით აღქმა) - იმით,
 თუ როგორ ეხებიან;

ჰკითხეთ ადამიანს, სად გაატარებდა
 შვებულებას სიამოვნებით?

ვიზუალის პასუხი: ლურჯი ზღვა, ყვი-
 თელი ქვიშა, კაშკაშა მზე, სარკმლიდან
 მთიანი პეიზაჟი, გარუჯული გოგო-ბიჭე-
 ბი ზღვაზე....

აუდიალის პასუხი: ტალღების ხმა, დილის სიჩუმე, თოლიების ჭყვილი, ენერგიული მუსიკა, ქარის ხმა...

კინესთეტიკის პასუხი: თბილი შხეფები, ზღვის სუნი, ცხელი ქვიშა, რელაქსაცია...

მსგავსი სავარჯიშო-დავალებებით ადვილად განსაზღვრავთ მოსწავლეთა აღქმის ტიპებს.

„ყველაფერი თქვენს ხელშია“

რაკი ვიცით, რომ მსმენელები შეიძლება იყვნენ განსხვავებული აღქმის, აზროვნებისა და შემეცნების ადამიანები, მასწავლებლის მეტყველება ყოველთვის გათვლილი უნდა იყოს ყველა კატეგორიაზე და, ამავე დროს, ის უნდა შეეცადოს, რომ აზროვნების ყველა არხი გაუხსნას მოსწავლეებს, რათა მათ უკეთ ესმოდეთ საკუთარი თავის, ერთმანეთის, ამ გზით აღმოაჩინონ საკუთარი უნარებიც, რისი მეშვეობითაც უკეთესად ორიენტირდებიან მომავალში პროფესიაზე. განსხვავებული პროფესიები ხომ განსხვავებულ უნარებს მოითხოვს...

ადამიანი ისევე, როგორც ენა (ანდა პირიქით) მულტისემიოტიკური არსებაა, თუმცა მას უფრო მეტად აღქმის, აზროვნების

ნებისა და შემეცნების ერთი რომელიმე ფორმა აქვს განვითარებული.

ვფიქრობ, ალზრდისა და განათლების სისტემა იმთავითვე უნდა გულისხმობდეს ბავშვის მრავალმხრივ განვითარებას და უპირატესი ამ შემთხვევაშიც შეიძლება იყოს ერთი რომელიმე ფორმა, მაშინ ის ამ მიმართულებით უკეთ შეძლებს შემოქმედებით რეალიზაციას.

საუკეთესო სავარჯიშო ამ მიმართულებით არის მეტაფორული ამბების, ზღაპრების, იგავების თხრობა ადრეული ასაკის ბავშვებისთვის. ასეთი მეტაფორული ამბები შეიცავს აზროვნებისა და შემეცნების სამივე ფორმას. გამოკითხვისას შესაბამისი კითხვებით აქცენტები უნდა დაისვას ამ ფორმებზე. ასეთი მეთოდით შეძლებთ, განუვითაროთ ბავშვებს განსხვავებული უნარები.

მეტაფორული ამბები ერთნაირად მოქმედებს თავის ტვინის მარჯვენა და მარცხენა ნახევარსფეროზე, ამიტომ ხშირად მოუყევით. სასურველია, ამ ნიშნით შერჩეული ტექსტები შევიდეს სასკოლო სახელმძღვანელოებშიც.

ფსიქიკის სიღრმისეულ სტრუქტურებზე მოქმედებს ამგვარი ამბავი-მეტაფორები:

ეს ამბავი მოხდა დიდი ხნის წინ ერთ ქალაქში, რომელშიც ცხოვრობდა ბრძენი. მისი სიბრძნის შესახებ შორს იყო ხმა გავარდნილი. მაგრამ ქალაქში ცხოვრობდა ერთი კაცი, რომელსაც გულზე არ ეხატებოდა ბრძენი და გადანყვიტა, ისეთი კითხვა მოეფიქრებინა, რომელზეც ვერ უპასუხებდა. კაცი წავიდა მინდორში, დაიჭირა პეპელა და მუჭში მოიმწყვდია. იფიქრა, წავალ ახლა და ვკითხავ ბრძენს: მუჭში რომ პეპელა მყავს, ცოცხალია თუ მკვდარიო? თუ მეტყვის, რომ ცოცხალია, ხელისგულებს მოვუჭერ პეპელას და მკვდარს ვაჩვენებ და თუ მეტყვის, რომ მკვდარია, გავხსნი მუჭს და გამოვაფრენ პეპელასო. მაშინ გაიგებს ყველა, ვინ არის ჩვენ შორის უფრო ბრძენიო.

წავიდა კაცი მუჭში პეპლით ბრძენთან და ეკითხება: მუჭში რომ პეპელა მყავს, ცოცხალია თუ მკვდარიო? მაშინ ბრძენმა, რომელიც ნამდვილად ჭკვიანი ადამიანი იყო, უპასუხა: „ყველაფერი შენს ხელშიაო“.

მოკლედ, „ყველაფერი თქვენს ხელშია“ და იმოქმედეთ....

როგორ წავიკითხოთ ერთი ლექსი სამ სემიოტიკურ ენაზე

სამყარო ჩვენში განსხვავებულად შე-
მოდის, განსხვავებული არხებით: ხმით,
ხედვით, შეგრძნებებით... სამივეთი ერ-
თად, ან ერთით - განსაკუთრებით... ამას
არა აქვს მნიშვნელობა. მნიშვნელოვანია
ის, რომ ერთსა და იმავე მოვლენებს გან-
სხვავებულად აღვიქვამთ და რომ ამ გან-
სხვავებულობამ კონფლიქტი არ უნდა
გამოიწვიოს... არადა, რამდენი და რამ-
დენჯერ მინახავს ამის გამო მოკამათე
ადამიანები. ან ადამიანები, რომლებმაც
ერთმანეთს ვერ გაუგეს მხოლოდ იმის
გამო, რომ განსხვავებული აღქმის ენე-
ბით საუბრობენ...

ნიშანთა სამი განსხვავებული სემიო-
ტიკური სისტემა: ბგერები, სახეები, შეგ-
რძნებები... ჩვენ ადრეც ვთქვით, რომ ეს
განსხვავებული ენები (მეტაფორული გა-
გებით, ენები) თავს იყრის ენაში - ყველა-

ზე უნივერსალურ სემიოტიკურ სისტემა-
ში...

ენით გამოითქმის პოეზია - რითმა,
რიტმი, ბგერადობა ქმნის მუსიკას...
ქმნის სრულიად განსხვავებულ მუსი-
კას... ქმნის სიმფონიას... იწვევს განსხვა-
ვებულ შეგრძნებებს, აღვიძებს წარმოდ-
გენებს...

აბა, კიდევ ერთხელ მოუსმინეთ გა-
ლაკტიონის მიერ წაკითხულ „მთანმინ-
დის მთავრეს“ (ბუნებრივია, გალაკტიო-
ნის ხმით წაკითხული სხვა ეფექტია და
წიგნიდან წაკითხული - სხვა, მაგრამ ამ
შემთხვევაში ავტორს მოვუსმინოთ) და
მერე მოსწავლეებსაც (სტუდენტებსაც)
დაუსვით კითხვა: ლექსის მოსმენის შემ-
დეგ როგორი აღქმა უჩნდებათ, როგორ
მოქმედებს მათზე ლექსი, რას გრძნობენ
პირველ რიგში...? თუ შეგრძნებების გად-
მოცემა გაუჭირდებათ, შეგიძლიათ, მე-
ტაფორული სიტყვა დაასახელებინოთ...

<https://www.youtube.com/watch?v=NtgEDE-hp0w>

ჩემი გამოცდილებით, სტუდენტებს
ძალიან საინტერესო და განსხვავებული
პასუხები აქვთ, რომლებიც, ძირითადად,
სამ ჯგუფად შეიძლება დავყოთ და შეე-

საბამება ჩვენი აღქმა-აზროვნების სამ არხს: აუდიალურს, ვიზუალურს და კინესთეტიკურს; არის შემთხვევები, როდესაც სამივე არხით ხდება შემეცნება და ასეთ შემთხვევაშიც უპირატესი არის ერთი რომელიმე.

1) ესმით მუსიკა და ავიწყდებათ ტექსტი — აუდიალური

2) ისმენენ ტექსტს და ხედავენ სურათებად — ვიზუალური

3) შეიგრძნობენ ემოციებს — კინესთეტიკური

მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები (სტუდენტები) გაარკვევენ, მათ აღქმა-აზროვნების რომელი ტიპი ახასიათებთ, ლექსი შეგვიძლია განვიხილოთ „სამ ენაზე“, სამ განსხვავებულ სემიოტიკურ განზომილებაში:

ლექსის მუსიკალობას ქმნის: ავტორის ხმა, რითმა, რიტმი... ბგერათმეცყველება...

ფერები, ფორმები, ხაზები, მეტაფორები, შედარებები... - ვიზუალურ აღქმას აძლიერებს, ხოლო კინესთეტიკას — შეგრძნებებზე მიმართული ლექსიკა („თუ როგორ ვგრძნობ, რომ...“) და სხვა.

რა თქმა უნდა, არ უნდა გაგიკვირდეთ, თუ მოსწავლეები სრულიად გან-

სხვაგვებულ ვიზუალურ აღქმებს წარმოადგენენ, ისეთებს, როგორიც შეიძლება ტექსტში საერთოდ არ იყოს... ეს დამოკიდებულია მათ ემოციურ და სულიერ კონტექსტებზე... უნდა მისცეთ საშუალება, რომ ლექსის მოსმენის შემდეგ საკუთარი „ტექსტები“ შექმნან და გამოავლინონ იმ სემიოტიკურ ენაზე, რომელიც მათთვის უფრო ახლობელია, ასევე მოისმინონ განსხვავებული აღქმები, რაც საინტერესო იქნება მათთვის და რაც გაამთლიანებს ლექსის აღქმას... ძალიან ხშირად ისინი გამოავლენენ ნეგატიურ ემოციებსაც და უნდა აუხსნათ, რომ ნეგატიური ემოცია „ცუდს“ არ ნიშნავს, რომ პოეზიას ეს ფუნქციაც აქვს... ერთგვარი განწყობის...

ლექსის წაკითხვა არ ნიშნავს ლექსის კითხვას... ლექსის წაკითხვა არ ნიშნავს მის გაგებას, ლექსის გაგება არ ნიშნავს მის შეგრძნებას... ლექსი - საერთოდ არ „იკითხება“... ნამდვილი ლექსი ეს არის ამოუწურავი ემოციების განახლების წყარო... მისი წაკითხვა ინდივიდუალურია და ყველა წაკითხვა „სწორია“... პოეზიას აქვს სიღრმეები და მასწავლებელი არსებობს იმისთვის, რომ ამ სიღრმეში შეიყვანოს მოსწავლე და არასდროს უკარნახოს, რა არის სწორი და არასწორი, არა-

მედ მისცეს საშუალება, გამოავლინოს მოსწავლემ ის აზრი, ის ემოცია, ის შეგრძნება, რომელიც გაუჩნდება... და მერე დააკვირდეს ამ მოვლენებს, რაც ხდება მასში, რატომ და როგორ ხდება?

საბოლოოდ, პოეზია (ლექსი) გარკვეული სიხშირეა, გარკვეული ენერგია, და მისი შეცნობა ნიშნავს მასთან რეზონანსში მოსვლას. ეს რეზონანსი შეიძლება გამოიწვიოს ლექსის მუსიკალობამ, ვიზუალურობამ, კინესთეტიკურმა შეგრძნებებმა... ან - თითოეულმა, ან - სამივემ...

გალაკტიონის „მთანმინდის მთვარის“ მოსმენის მოსმენის შემდეგ ერთმა სტუდენტმა ასეთი პასუხი გამცა: მე ეს ლექსი სხეულით შევიგრძენი, არ მესმოდა სიტყვები, არც მუსიკა, არ გამჩენია წარმოდგენები... უბრალოდ, მონაცვლეობით: მაცხებდა და მაცხელებდა... სხვა პასუხი იყო მეტაფორული: თითქოს ბომბი ამიფეთქეს თავში... ან ასეთი: მე, უბრალოდ, გაფრენა მომინდა... კიდევ სხვა: ეს იყო ვულკანის ამოფრქვევა...

ლექსის სიცოცხლე სწორედ ესაა: ის იწვევს რეფლექსიას, ქმნის ახალ და განუმეორებელ შეგრძნებებს, ბადებს ახალ მეტაფორებს... ის ყოველი მოსმენისას

თავიდან იწერება იმისთვის, ვინც კითხულობს (ისმენს)...

პოეზიაც განსხვავებულია ამ მხრივ: ის, რომელიც მუსიკას ანიჭებს უპირატესობას, ის, რომელიც ხატოვანია და რომელიც შეგრძნებებზეა მიმართული... იმის თქმა მინდა, რომ პოეტებიც შეგვიძლია, ამ მხრივ „გამოვიკვლიოთ“. თუ გალაკტიონთან ყველაფერია, ზოგიერთ პოეტთან უფრო ვიზუალური სჭარბობს, ზოგიც მთლიანად კინესთეტიკურ შეგრძნებებზეა აგებული. ახლა გასაგებია, აუდიალური აღქმის ადამიანს რომ ვიზუალური პოეზია არ მოეწონება და პირიქით... ზოგადად, პოეზიის დიფერენცირება პოეტების აღქმის მიხედვითაც შეიძლება გავაკეთოთ: აუდიალური პოეზია, ვიზუალური პოეზია, კინესთეტიკური პოეზია.... შეიძლება ამ ტიპის სხვა დაყოფაც.

კლასიკური ჰაიკუ უმეტესად ვიზუალური პოეზიაა:

„აღუბლის თვალწინ
ღრუბლის კვამლში
ჩაიძირა ეული მთავრე“
(ბასიო მაცუო).

ამ ტიპის ვიზუალური პოეზია ერთგვარი „სავარჯიშოცაა“ ვიზუალური აზროვნების გასაძლიერებლად, იმდენად

ხილვადია, შეუძლებელია ამ ლექსის
სხვაგვარი აღქმა.

ან ეს სახე:

ჩემს ძველ სახლში,

რომელიც დავტოვე,

აღუბალი ყვავის... (კობაიაში ისა).

ბუნებრივია, ვიზუალური სახეები
მხოლოდ სახეებად არ რჩება, ისინი აღვი-
ძებენ ემოციებს და ჰაიკუს მთელი ფი-
ლოსოფიაც ის არის, წარმოქმნას ვიზუა-
ლური სახეები, გამოიწვიოს ემოცია და
რეფლექსია... უფრო მეტი ითქმება
სტრიქონებს შორის, სტრიქონებს მიღ-
მა...

აუდიოპოეზიის ნიმუშია თანამედრო-
ვე კულტურაში პოეტ ზურაბ რთველიაშ-
ვილის პერფორმანსები... მასში იმდენად
ძლიერია აუდიოაღქმა, თითოეული სიტ-
ყვა ვიბრირებს და ენერგიას წარმოშობს,
ამ ენერგიას პოეტი აძლიერებს სხვა
რიტმებითაც, რითაც პოეზია ემსგავსება
ერთგვარ რიტუალს. ეს არის ლექსი-შეს-
რულება, შეუძლებელია, ამგვარი პოეზია
მხოლოდ გრაფიკულად გადმოიცეს, მას-
ში ჩართულია პოეტის ყოველი ნერვი,
ყველა კუნთი, ყველა საცეცი... შეგიძლი-
ათ, მოგწონდეთ ან არ მოგწონდეთ ამ-
გვარი პოეზია, მაგრამ ის არსებობს და,
ვფიქრობ, გაცილებით უფრო „უშუა-

ლოა“, ვიდრე წიგნის ფურცლებით გაშუ-
ალებული პოეზია.

[https://www.youtube.com/watch?v=xD
FUWa9pR5Y](https://www.youtube.com/watch?v=xDFUWa9pR5Y)

და, რა თქმა უნდა, ლექსში მთავარი
ის არის, რაც გამოუთქმელი რჩება...

კვანტურობა და ადამიანი ანუ შექმენით სასურველი რეალობა

სემიოტიკური ხედვა გულისხმობს განსხვავებულ სისტემებს შორის საერთოს მოძებნას. თუ ღმერთმა არაფრისგან შექმნა რაობა, თანამედროვე ფიზიკოსების წარმოდგენით, ყველაფერი იქმნება სიცარიელისგან. ამ სიცარიელემ მიიღო სახელწოდება: „კვანტური ველი“, „ნულოვანი ველი“, „მატრიცა“.

სიცარიელე შეიცავს ენერგიას, რომელიც შეიძლება მატერიალიზდეს. ქაოსიდან ვარჩევთ და ვაერთებთ ელემენტებს, ვქმნით მატერიას. მატერია - ეს არის კონცენტრირებული ენერგია.

საოცარი ის არის, რომ მაკრო და მიკროხედვები სრულიად განსხვავებულია. მაგალითად, ვუყურებთ რაიმე საგანს, რომელსაც ფორმა და სიმყარე აქვს, მაგრამ ატომების დონეზე ატომი არ შეიცავს მყარ ნაწილაკებს. მართლაც რომ

ოქსიმორონია: საგნები შედგება ატომებისაგან, მაგრამ რატომ არიან საგნები მყარი? ან კიდევ: ნამდვილად არიან საგნები მყარი? სიმყარეს შეხებით შევიგრძნობთ, მაგრამ რა ქმნის სიმყარის შეგრძნებას? როგორ რეგისტრირდება ეს „შეხება“ ჩვენს თავის ტვინში? საბოლოოდ, ეს ყველაფერი ხომ იმპულსებია... ? გავდივართ თუ არა ტვინის საინფორმაციო ველიდან...? დაბოლოს, ნამდვილად ვარსებობთ თუ ილუზიაა ყველაფერი ეს?

მთელი სამყარო ემორჩილება რეზონანსის კანონს... მსგავსი მსგავსს იზიდავს და მსგავსი იზიდავს განსხვავებულსაც... ესეც ოქსიმორონია... თუ ადამიანს და მის აზრებს განვიხილავთ, როგორც გარკვეული სიხშირის ობიექტებს, სავარაუდოდ, ადამიანები (აზრები) ერთმანეთს სწორედ ამ სიხშირეებით იზიდავენ.

ნებისმიერი სახის ურთიერთობისათვის აუცილებელია სიხშირული რეზონანსი. ამას ადვილად გავიგებთ შემდეგი მაგალითით: სანათს თუ მივანათებთ კედლებს, სინათლეს შეაკავებს კედელი, მაგრამ მობილური ტელეფონის სიგნალი ადვილად გააღწევს კედლის მიღმა. ყველაფერი დამოკიდებულია სიხშირეზე.

ვიდრე ამ ტექსტს ვწერთ ან ვისმენტ, უამრავი გამოსხივება და სიხშირე კვეთს ჩვენს სხეულს: მობილური ოპერატორები, ელექტრომონწყობილობები.... კოსმოსიდან წამოსული სიგნალები... ყველაფერ ამას ჩვენ ვერ შევიგრძნობთ, რადგან ვხედავთ მხოლოდ სინათლეს, გვესმის ხმა (არა ყოველგვარი სიხშირის)... ვერ შევიგრძნობთ ყველა სიხშირეს, რადგან, საბედნიეროდ, ჩვენი თავის ტვინის ანტენები არ არიან ყველა ტიპის სიხშირეზე მომართული... ასე რომ იყოს, ალბათ 2 წუთიც საკმარისი იქნებოდა, რომ შევშლილიყავით.

მაგრამ იმ შემთხვევაში, როცა რეზონანსი მყარდება, ჩვენ დაუყოვნებლივ ვრეაგირებთ. მაგალითად, როდესაც თქვენ გახსენდებათ ახლობელი ადამიანი და ამ დროს ის გირეკავთ... ან სიზმარში ძველ მეგობარს ხედავთ და მეორე დღეს გესტუმრებათ... ვფიქრობ, რომ ასეთი ინტუიციური შემთხვევები ყველას ჰქონია.

სამყარო შედგება ინფორმაციისგან და ენერგიისგან. აინშტაინი წერდა: "ერთადერთი რეალობა, რომელიც სამყაროში არსებობს, არის „ველი“. როგორც ტალღები არის ზღვის ქმნილება, ისე იქ-

მნება ველისგან - ორგანიზმები, პლანეტები, ვარსკვლავები, გალაქტიკა...

და როგორ იქმნება მატერია?

კვანტური ფიზიკის შემქმნელი, მაქს პლანკი, ნობელის პრემიის მიღების დროს წარმოთქმულ სიტყვაში ამბობდა: „ყველაფერი სამყაროში იქმნება და არსებობს „ძალის“ წყალობით. უნდა ვივარაუდოთ, რომ ძალის უკან დგას „ცნობიერი გონი“, რომელიც წარმოადგენს ყოველგვარი მატერიის მატრიცას...

მატერია იმართება ცნობიერების მიერ. ყველაფერი წამოიშობა არაფრისგან, სიცარიელისგან, ყველაფერი იმყოფება მოძრაობაში. საგნები ილუზიაა, მატერია შედგება ენერგიისაგან, ყველაფერი იქმნება აზრით.“

კვანტური ფიზიკის ეს აღმოჩენა ახალი არ არის, მისტიკოსებმა და ბრძენებმა იციან ამის შესახებ. ცოტა ჩვენც ვიცით, მაგრამ, ალბათ, ძალიან ცოტა...

ეს კანონები კი ნამდვილად უნივერსალურია:

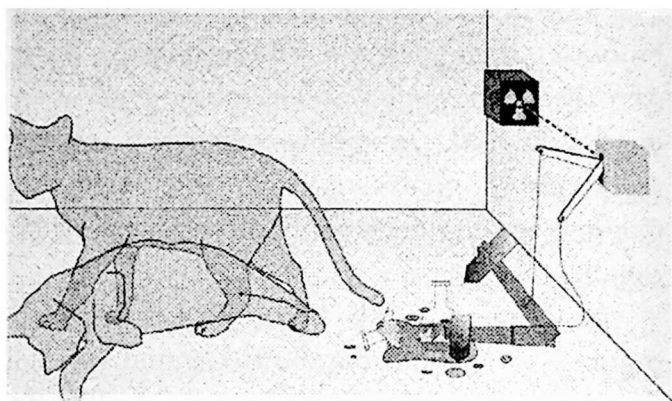
- სამყარო სავსეა ენერგიით და სამყარო რეაგირებს აზრზე.
- ენერგია მიჰყვება ყურადღებას...
- ის, რაზეც ფოკუსირდები, იცვლება...

ეს აზრი განსხვავებული ფორმულირებით მოცემულია ბიბლიაში, ძველ გნოსტიკურ ტექსტებში, მისტიკურ სწავლებებში. ამ ცოდნას ფლობენ ახალი ტექნოლოგიების გამავრცელებლებიც, რომლებიც ცდილობენ რეალობის მართვას.

ამ წუთიდან ეს საიდუმლო ყველასთვის ცნობილია, მაგრამ ძალიან ცოტას შეუძლია მისი რეალიზება... რატომ? ამაზე ფიქრი ღირს...

ჩვენი სხეული — ეს არის ენერგიის, ინფორმაციისა და გონების ველი, რომელიც იმყოფება გარემომცველ სამყაროსთან მუდმივ ურთიერთქმედებაში.

კვანტური ცნობიერება — ეს არის ცნობიერების მდგომარეობა, რომელიც შესაძლებლობათა ერთდროულობაში გამოიხატება. აქ შეგვიძლია, გავიხსენოთ ავსტრიელი ფიზიკოსის, ერვინ შრიოდინგერის ექსპერიმენტი, ენ. „შრიოდინგერის კატა“, სუპერპოზიცია, რომელშიც კატა ერთდროულად ცოცხალიც არის და მკვდარიც.

ამ ვრცელი შესავლის შემდეგ მხოლოდ იმის თქმა მიზნოდა, რომ თუ გინდათ შექმნათ სასურველი რეალობა, ჯერ კარგად დაფიქრდით, ნამდვილად გინდათ თუ არა და შემდეგ განაგრძეთ ფიქრი... რადგან ერთ მშვენიერ დღეს, თქვენი ფიქრის წყალობით და ძალით, ოცნება რეალობად იქცევა....

კვანტური სნობიერება პრობლემებს აუქმებს

როცა ხედავ პრობლემას, ეს შესაძლოა არის არა პრობლემა, არამედ შესაძლებლობა, შანსი. უბრალოდ, შეცვალე შენი ხედვა და გახდები უფრო ეფექტური, შედეგად კი მიაღწევ მეტ წარმატებას.

სტივენ კოვი

ცხოვრებას არაფერი არ „მოაქვს“...

ხშირად გვესმის ფრაზები: „ცხოვრებამ მოიტანა...“, „ასეთია ეს ცხოვრება...“, „ამ ცხოვრებისგან მეტს რას უნდა ელოდე...“ და ასე შემდეგ... საზოგადოებრივი ცხოვრების გარდა პირად ცხოვრებასაც ხშირად ვაქცევთ ნაჭუჭში: „ასეთი ყოფილა ჩემი ბედი...“, „ხომ ვამბობდი და ასეც მოხდა...“, „ჩემი ბედის რა ვთქვი...“, „მე რომ ბედი მქონებოდა...“

და რა მოაქვს ასეთი ცხოვრებას და ბედს...? რას ნიშნავს სინამდვილეში ასეთი დამოკიდებულება საკუთარი თავისა და პირადი და საზოგადოებრივი ცხოვრების მიმართ...? თითქოს „შავმა კატამ“ გადაგვირბინა გზაზე და მორჩა... აქ დასრულდა ჩვენი იმედი, რწმენა, სურვილი, მიზანი...

განათლების სისტემა, რელიგია, ოჯახი და აღზრდა კიდევ უფრო ამრავლებს წარუმატებლობის შაბლონებს ჩვენს ცნობიერებაში და ვართ ასე: დაშტამპული ცნობიერების კვლავწარმოებაში, მუდმივ წრებრუნვაში საკუთარი თავისა და ცხოვრების მიმართ...

ყველაზე დიდი პრობლემა ისაა, რომ ამგვარი შტამპები ჩვენს არაცნობიერში საგულდაგულოდ მოკალათებულან და იქიდან გვმართავენ.... მოკლედ, მთელი კოლექტიური არაცნობიერის ოკეანეშიც გვინევს ცურვა და რაც ჩვენ არ გაგვიგია, მაგრამ სხვებს უქცევიათ წესად და ჩვეულებად, ისინიც ჩვენს ცნობიერს ეპატრონებიან... ათასი დაკარგული ხმა ისმის და გვთრგუნავს ყველა მხრიდან... სად არის გამოსავალი?

სად უნდა ვეძებოთ ცხოვრების აზრი?

ან უნდა ვიცხოვროთ „მშვიდად“ და წესებით, ჩვევებით და წინასწარგამზა-

დებულის მოდელებით (მკვდარი ცხოვრებით) ან უნდა დავიწყოთ ფიქრი.... ფიქრი იმაზე, რა გვინდა...? ჩვენ რა გვინდა...? და არა: მშობლებს, მასწავლებლებს, აღმზრდელებს, მღვდლებს, სახელმწიფოს და ჩვენს მეზობლებს და ნათესავებს რა სურთ და ვინ და როგორი ადამიანი უნდათ, რომ ჩვენგან შექმნან....

თითოეული ჩვენგანის ხედვა სწორედ ამგვარი სტერეოტიპული პარადიგმებითაა განპირობებული... უკვე სტრუქტურირებულია და დანარჩენს ჩვენ ვარგებთ მერე მოდელზე. ჩვენში არსებული პარადიგმების ფარული მოქმედების შედეგად ხშირად ჩვენ მიერ დანახული და აღქმული რელობა გვეჩვენება, რომ ერთადერთია და, შესაბამისად, ობიექტური, ამიტომ შეუძლებლად ვთვლით, რომ რაიმეს შეცვალა შეგვიძლია. ამ დამოკიდებულების შედეგია „ბედის მორჩილი“ ცნობიერება და წუნუნის იმაზე: რომ „ასეთია ცხოვრება...“ და ამაში დამნაშავეა „ის“, „სხვა“...

ხშირად მსმენია, რომ ზედმეტად ვებრძვით სტერეოტიპებს და რომ შეუძლებელია სტერეოტიპების გარეშე ცხოვრება... საერთოდ ვფიქრობ, რომ „ბრძოლა“ მეტაფორაა და საბოლოოდ თუ ვინმეს ებრძვის ადამიანი, ეს მხოლოდ საკუთა-

რი თავია. სტერეოტიპებიც ყოველთვის იარსებებს, მაგრამ დამერწმუნეთ, რომ თუნდაც კლასიკიდან წამოღებული სტერეოტიპები ყოველთვის სასარგებლო ვერ იქნება.... მაგალითად, ასეთი: „ნუ გენალვლების სწავლაზე ყრმის წკეპლის ცემით კივილი“... თანამედროვე მასწავლებლები, შესაძლოა, მოსწავლეებს არ წკეპლავენ, მაგრამ აგრესია სწავლებისას ნორმად მიაჩნიათ და არგუმენტად მოაქვთ ის, რომ სამაგიეროდ შედეგი იქნება და მოსწავლისგან ამ ძალადობით და დაძალებით „რალაც გამოვა“.

თანამედროვე განათლება შედეგზე ორიენტირებიდან რომ გადავიდეს პროცესზე ორიენტირებაზე, დარწმუნებული ვარ, სწავლის პროცესი გაცილებით შემოქმედებითი და ნაყოფიერი იქნება.

ცვლილება იწყება ფიქრით...

სინამდვილეში არავითარი „ჩიხი“ არ არსებობს. ეს არის გარკვეული პარადიგმის ფარგლებში ხედვა, ფსიქოლოგები იტყვიან, რომ ამ დროს მოქმედებს ე.წ. „პროგრამები“, რომელთა ტყვეობაშიც ექცევა ადამიანი, რადგან მიეჩნია, გარკვეული „ლინზებით“ ყურებას... ამის გამო ის სხვა გზას ვერ ხედავს. მაგალითად, უცხო ოთახში ეძებთ რაიმე ნივთს,

ვთქვათ, კალამს... ვერ პოულობთ. როცა ამ ოთახიდან გამოდიხართ და გეკითხებიან, როგორი ფარდები ეკიდა ოთახში ან მაგიდა რა ფორმის იყო... ვერ იხსენებთ, რადგან თქვენი ყურადღება არ იყო კონცენტრირებული სხვა საგანზე და ამიტომ ვერც შენიშნეთ... ასეა ცხოვრებაშიც, როცა პრობლემას აწყდებით და გამოსავალს ვერ ხედავთ, საჭიროა გამოცვალოთ ლინზები, ან შეცვალოთ ხედვის ფოკუსი...

თქვენ იტყვით, რომ ეს ასე ადვილი არ არის.... სინამდვილეში ეს ძალიან ადვილია. საიდან დავიწყოთ...? ჯერ დავინახოთ და შემდეგ გავაცნობიეროთ და „გავაუქმოთ“ ის პროგრამები, რომლებიც ჩვენი დახმარებით შექმნეს სხვებმა და „ჩაგვინერგეს“, როგორც ჭეშმარიტება... შემდეგ ვინყებთ ფიქრს: ჩვენ რა და როგორ გვინდა. ხშირად ჩვენ გვინდა რაღაც.... მაგრამ არ ვიცით, ზუსტად რა... ამასაც მხოლოდ ფიქრით და ფიქრის პროცესში გავიგებთ, რადგან ფიქრის დაწყება უკვე ძალიან მნიშვნელოვანი ფაქტია.... ფიქრის დროს ყურადღების და ენერგიის კონცენტრირება ხდება გარკვეულ საფიქრალზე, რაც უკვე ნიშნავს, რომ ცვლილებები დაწყებულია!

და რა ხდება მას შემდეგ, რაც ფიქრი დავიწყეთ?

რა შუაშია კვანტური ცნობიერება?

მას შემდეგ, რაც ფიქრი დავიწყეთ და ყურადღების კონცენტრირება მოვახდინეთ გარკვეულ იდეაზე, ჩვენ გადავდივართ ჩვენი ცნობიერების „ფენტეზურ“ (ც.ბ.), იმავე კვანტურ განზომილებაში, რომელშიც მიზიდულობის კანონის მოქმედებით ვიზიდავთ მსგავს ენერგიას და ვქმნით სასურველ რეალობას.... დიახ... და მხოლოდ ჩვენ ვართ ჩვენივე რეალობის შემოქმედები... თავდაპირველად ყველაფერი იყო იდეა...სიტყვა... ფიქრი და ენერგია ქმნის ახალ ვიბრაციას, ახალ სიხშირეს. ფიქრი და წარმოსახვა ნამდვილად „საშენი მასალაა“...

კვანტური ცნობიერების თეორიის მიხედვით, სიმყარე არ არსებობს... სიმყარე ჩვენი ხედვის ილუზორული აღქმაა, სინამდვილეში ყველაფერი ყოველწამს იცვლება და მიმდინარეობს და ცვლილებებს იწვევს სწორედ ფიქრი, დამკვირვებელი.... ფიქრის კონცენტრაცია ქმნის სხვადასხვა სიხშირეს და ის, რითაც საგნები და ადამიანები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან, სიხშირეებია.... ფიქრით

იცვლება ვიბრაცია და სიხშირე... ასეთია ე.წ. რეალობის ანატომია და ახალი რეალობის შექმნა სულაც არ არის ზღაპარი.

ჩვენ ვხდებით ის, რისიც გვჯერა, რაზეც ვფიქრობთ... ყველაფერი, რაც „გარეთ“ ხდება, შინაგანის პროექციაა. არავინ არაფერ შუაშია ჩვენს ცხოვრებასთან, როცა ჩვენ ვქმნით... მაგრამ უმეტესად ჩვენი ცხოვრება სხვების მანიპულირების სივრცეა... უბრალოდ, ეს ზოგჯერ გაუცნობიერებელი პროცესია.

და როცა ვიცით, როგორ იქმნება, შეგვიძლია, გადავაფასოთ, გავაცნობიეროთ, შევქმნათ და ვმართოთ საკუთარი ცხოვრება.

კვანტურ ცნობიერებაში ყველა შესაძლებლობაა, მთავარია აირჩიო და გაჰყვე მერე იმ გზას, რომელიც ჩიხში არასდროს შეგიყვანს, რადგან აქ ჩიხი არ არსებობს...

**სამყარო ფაქტი არ არის, ის
შესაძლებლობაა
ანუ
ენა საზღვრებში და საზღვრებს
მიღმა**

„...ენა უმაღლეს ზღვარს ჰგავს, რომლის გა-
დალახვამაც, შესაძლოა, სიტყვის ზებუ-
ნებრივი თვისებები აღმოგაჩენინოს; ენა
მოედანია, რომელიც წინასწარაა მომზა-
დებული მოქმედებისთვის.
ის ერთდროულადაა შეზღუდვაც და შე-
საძლებლობების დიაპაზონის აღმოჩე-
ნაც...“

**როლან ბარტი,
„წერის ნულოვანი დონე“**

ბარტის ამ ციტატის აზრი შეგვიძლია
მეტაფორულად გადმოვიტანოთ ენიდან
ადამიანის ცნობიერებაზე... ცნობიერე-
ბაც (და მერე ცხოვრებაც) ხომ ერთგვარი

სცენაა, წინასწარ მომზადებული სპექტაკლისთვის... ამ სპექტაკლების შემოქმედი ისევ ჩვენი ცნობიერებაა, ყველა საჭირო შემთხვევისთვის მყარ დისკზე აქვს შენახული სიუჟეტები (გაიხსენეთ ფრაზეოლოგიზმი: „რა სპექტაკლებს დგამ?“)

ემოციები, გრძნობები, განცდები მთავარი პერსონაჟები არიან... წინასწარმოცემული სცენარის განვითარება დიდ ინტერესს არ უნდა იწვევდეს, მაგრამ ცნობიერება ახალი პერსონაჟებით ჩანაცვლებულ სპექტაკლს სიახლედ აღიქვამს... და ეს ასეცაა. ახალი პერსონაჟების თამაშში არის რაღაც მომხიბვლელი, რადგან განსხვავებული ელემენტები არიან. ერთ მშვენიერ დღეს (ან საღამოს) პერსონაჟი სცენარს (ავტორს) აღარ დაემორჩილება და იწყებს სიუჟეტის შეცვლას... აი, ეს არის საინტერესო და აქედან იწყება ბარტისეული „შესაძლებლობების დიაპაზონის“ აღმოჩენაც... წინასწარმოცემულობის გადალახვა... კოლექტიური ცნობიერებიდან გასვლა, კლიშეების დაძლევა, სტერეოტიპების მსხვრევა... ეს არის მდგომარეობა, როდესაც ენა (შესაბამისად, ცნობიერება) გადის საზღვრებიდან და სრულიად განსხვავებული პარამეტრების განზომილებაში ხვდება. ეს განზომილება შეიძლება აღინეროს,

როგორც ცნობიერების კვანტურობა, თუმცა, როგორც მეცნიერები ამბობენ, კვანტურობის აღწერა კლასიკური მეთოდებით შეუძლებელია... მხოლოდ მეტაფორულად და არაპირდაპირ... ასე რომ, მეც მეტაფორულად გამოვიყენებ.

ვფიქრობ, გასეტი ერთგვარად განავრცობს ბარტის აზრს, როდესაც მეტყველების აქტზე საუბრობს: „ენა გამოთქმის განუსაზღვრელი შესაძლებლობებითაა სავსე, ამიტომ მეტყველება შედგება არა მხოლოდ იმისაგან, რასაც თავისთავად ამბობს, არამედ იმ შესაძლებლობების აქტუალიზაციისაგან, გამოთქვას რამე მთელი სიტუაციის მნიშვნელობის გაცნობიერებით...“ (გასეტი, „ადამიანი და ხალხი“).

ამ შემთხვევაში გასეტი საუბრობს ზეპირ მეტყველებაზე და იმაზე, როგორ შემოდის მეტყველების პროცესში მთელი გარემო, ის კონტექსტი, რომელშიც მეტყველება მიმდინარეობს. მათ შორის: მსმენელები, საგნები, მოვლენები... ყველაფერი, რაც „იქ და მაშინ“ ხდება. ამდენად, ასეთი უბნობა უნიკალურია და მისი განმეორება შეუძლებელი. გასეტი ასეთ კომუნიკაციაში გულისხმობს ნებისმიერ დეტალს, მაგალითად, საუბრობ და გარეთ თოვა იწყება... ყველაფერი ჩართუ-

ლია აზრის ამ უნიკალურ ინტერპრეტაციაში, არა მარტო ენა... „ენა“ ხდება ყველაფერი, რაც გარშემოა და ატარებს გარკვეულ და შემავსებელ მნიშვნელობას მთლიანი აზრის გადმოსაცემად.... ამიტომ ის გასულია ჩვეულებრივი საზღვრებიდან და ტრანსპერსონალურია.

პოეზიის ენის კვანტურობას კი კარგად ხსნის ოქტავიო პასი: „პოეზია, გარდა იმისა, რომ მეტყველების ფაქტად რჩება, ამავე დროს, მის საზღვრებს გარეთაც იჭრება ენის სტიქიის მოძრაობაში ჩაფლული, მისი ნაწილაკების გადაადგილებით გართული პოეტი ან თვითონ ირჩევს სიტყვებს, ან სიტყვები ირჩევენ პოეტს...“

როგორია საზღვრებს გარეთ „გაჭრილი“ ენა...? ეს ის მდგომარეობაა, როდესაც სუბიექტი და ობიექტი დაკარგულია, როდესაც შინაგანი და გარეგანი გახსნილია ერთმანეთში, როცა შინ და გარეთ აღარ არსებობს... პოეტი, რომელსაც ჰგონია, რომ სიტყვებს არჩევს აზრის გადმოსაცემად, სხვა ფოკუსიდან ისე ჩანს: რომ სიტყვები არჩევენ მას... აქ ისევ ბარტის პოსტმოდერნული მეტაფორა გამოგვადგება „ავტორის სიკვდილის“ შესახებ. პოეტი მედიუმი... ის, უბრალოდ, გამტარია... რომელი განზომილე-

ბის აზრის გამტარი...? ამაზე ღირს ფიქ-
რი, რადგან პოეზია (ისევე, როგორც
მთლიანად, ლიტერატურა), შეუძლებე-
ლია, ყოველთვის „ღვთაებრივი“ აზრის
მიმღები იყოს...

ცნობიერების ტრანსპერსონალურ
მდგომარეობაში პოეტის პიროვნული
„მე“ იშლება, იფანტება... ხან სუბიექტი
ობიექტად იქცევა... ხან - ყველად და ყვე-
ლაფრად... „მე შენ ვარ“ - ამბობს ნოვა-
ლისი. მე - ეს სხვაა (ლაკანი), მე - ასეთი
სიტყვა არ არსებობს (პრიგოვი)...

პაატა შამუგიას ერთ ლექსში - „ლინ-
გვისტიკის წრე“- სწორედ ასეთი „კვან-
ტური გასვლა“ აღწერილი: როდესაც
პოეტი „სუპერპოზიციაშია“ (ესეც მეტა-
ფორულად). ხდება ის სიტყვა, რომელსაც
წერს:

გამუდმებით ასეა:

ვხდები ის სიტყვა, რომელიც მე მომე-
მართება,

და ყველა სიტყვა, რომელიც მე მომე-
მართება,

და მახსენებს სივრცის სიმყარეს,

ცდილობს, მომცეს თავისი სახე,

თავისი გარსი და სურვილთა მყიფე
ლოგიკა.....

.....

და მე - პოეტი,

მე - მეძავი,
მე - პატრიარქი,
მე - ტერორისტი,
ლიბერალი,
ავტომრბოლელი,
მე - ცირკის მუშა,
გენიოსი და ღვთისმშობელი...

.....

და ძილის წინ უკვე იმდენი ვარ,
ყველაფერს აზრი ეკარგება,
თვლას - მითუმეტეს....“

პოეტი იმ განზომილებიდან გველაპარაკება, სადაც სიმყარე არ არის და ამიტომ უფროსის სიტყვებს, როგორც მნიშვნელობის და ფორმის მქონე ელემენტებს, რომლებიც მას სადღაც კვანტურ და ტალღურ განზომილებაში „სივრცის სიმყარეს“ ახსენებს... ამგვარ სუპერპოზიციაში მყოფი კი ერთდროულად არის: პოეტი, მეძავი, პატრიარქი, ტერორისტი, ლიბერალი, პრეზიდენტი და ასე შემდეგ....

ცნობიერების კვანტურ მდგომარეობას განსხვავებულად აღწერს პოეტი დათო ყანჩაშვილი. მისთვის სასრულობა და უსასრულობა მატრიოშკების სამყაროთია წარმოდგენილი: ყველაფერი ერთმანეთშია ჩალაგებული, ყველაფერი ერთმანეთში იხსნება და გადადის და, საბო-

ლოოდ, პოეტი აერთიანებს, მასშია ეს
ყველაფერი:

„ჩემში შენ,

შენში ბავშვი,

ბავშვში მარტივი სამყარო.

მარტივ სამყაროში

უშნოდ დახატული სახლები,

სახლებში ადამიანები,

ადამიანებში

გრძნობები და შეგრძნებები,

შეგრძნებებში და გრძნობებში

სხვა ადამიანები.

სხვა ადამიანებში ერთმანეთი და

ბავშვები.

ბავშვებში დიდები,

დიდებში მოხუცები,

მოხუცებში მკვდრები,

მკვდრებში

მოხუცები,

მოხუცებში დიდები,

დიდებში ბავშვები.

ბავშვებში მარტივი სამყარო

და უშნოდ დახატული სახლები („მატ-
რიოშკების სამყარო“).

პოეტი რატი ამაღლობელი კი ამ გან-
ზომილების დროისა და სივრციდან გას-
ვლას ასე გამოხატავს:

მინდა გამოსვლა წამიდან,

ვეებერთელა ცა მინდა.

ვინრო ბილიკის მაგიერ
ათი ათასი გზა მინდა.
გზა მინდა მნათობებიდან,
შენკენ მავალი გზა მინდა.....
ყველა ვარსკვლავში წვა მინდა,
ყველა ვარსკვლავში სვლა მინდა,
ყველა ვარსკვლავის ცვლა მინდა,
მინდა გამოსვლა წამიდან,
ვეებერთელა ცა მინდა... („სეკვენ-
ცია“).

P.S. დაბოლოს, პოეტებო (და არა მარ-
ტო): სამყარო ფაქტი არც გინდათ და
არც არის... ის შესაძლებლობაა, ქმნადო-
ბა კი თქვენს ხელთაა!

რა არის ვიზუალიზაცია ანუ რატომ უნდა იფიქროთ სახეებით?

„როდესაც იდეა მიჩნდება, მაშინვე ვინ-
ყებ მის განვითარებას წარმოსახვაში:
ვცვლი კონსტრუქციას, ვაუმჯობესებ და
აზრობრივად მომყავს მექანიზმი მოძრა-
ობაში. ჩემთვის არავითარი მნიშვნელობა
არა აქვს, აზრებში ვმართავ ჩემს ტურბი-
ნას თუ სახელოსნოში... ასეთ ვითარებაში
შემიძლია, სწრაფდ განვავითარო და
სრულვყო კონცეფცია ისე, რომ არ შევე-
ხო არაფერს...“

ნიკოლა ტესლა, „My Inventions“

ადამიანის სხეული მექანიზმია,
ოღონდ ცოცხალი მექანიზმი, ამ რთული
სისტემის მუშაობის ცოდნა საშუალებას
გვაძლევს, ის ვმართოთ. რაც უფრო

ღრმად ვეცნობით და ვსწავლობთ, მით უფრო ეფექტური ხდება მართვის შედეგები.

ცოტა უცნაური სიტუაციაა: უკვე ორი ვართ: ერთი, ვინც სწავლობს და მეორე: ვისაც სწავლობს... შეიძლება, მესამეც გამოჩნდეს, უფრო სწორად, ის სულ ჩანს და ის მთავარია: ის, ვინც აკვირდება იმას, ვინც სწავლობს და იმას, რომელსაც სწავლობს...

სად ვართ ჩვენ... რომელი ვართ...?

ლოსევი წერს: თუ სული ჩემი მხოლოდ „ჩემია“ და არა მე თვითონ... მაშინ სად ვარ „მე“?

დავაკვირდეთ იმ კუთვნილებით ნაცვალსახელს, რომელსაც საკუთარი თავის მიმართ ვიყენებთ: ჩემი სული... ჩემი ხელი, ჩემი ნაწერი, ჩემი ფიქრები, ჩემი აზრები.... ყველაფერი ეს მე „მეკუთვნის“, ანუ: არც ერთი მათგანი „მე“ არ ვარ „თავად“... უბრალოდ, მეკუთვნის...

როგორც სადენები არ არის დენი, არამედ მხოლოდ გამტარია, ისევე არ არის ადამიანის სხეული სული, ისიც - გამტარია...

„მე“ იმყოფება დაბადების, სიკვდილის და ცხოვრების მიღმა... (ლოსევი). არა მგონია, ამ განმარტებამ შევება მოგვიტანოს...

მოკლედ, ჩვენ (პირველი) ვსწავლობთ ჩვენს (მეორე) მექანიზმს და ის (მესამე) სულ გვაკვირდება...

ახლა ჩვენში იმ ადამიანს დავუბრუნდეთ, რომელიც ფიქრობს, ქმნის, წარმოიდგენს, წარმოისახავს... ანუ: სურვილებს აქცევს ფორმებად, „ფილმად“. ვიზუალიზაცია სწორედ ეს არის: წარმოსახვაში სასურველი რეალობის დანახვა სახეებით. ეს ჩვენი ყოველდღიური არსებობაა, არაფერია ახალი... ახალი ის არის, რომ ჩვენ ვიწყებთ მის შესწავლას და ამ სისტემის შესწავლით და გამოყენებით უფრო საინტერესოს გავხდით ჩვენს ცხოვრებას.

ვიზუალიზაციის გასაგებად საჭიროა ვიცოდეთ, როგორ მუშაობს ჩვენი ცნობიერი და არაცნობიერი. როდესაც ჩვენი აზრები ხშირად მეორდება ცნობიერში, ამის შემდეგ ის პირდაპირ გადაედინება არაცნობიერში, არაცნობიერი მას იღებს, როგორც ჭეშმარიტებას და ქმნის ყველა პირობას, რომ ის გამოვლინდეს, მატერიალიზდეს რეალურ ცხოვრებაში... საქმე ის გახლავთ, რომ ჩვენი ტვინი ვერ არჩევს, არ შეუძლია ზღვრის გავლება რეალურსა და წარმოსახულ მოვლენებს შორის.

როდესაც ადამიანი პერიოდულად ფიქრობს ერთსა და იმავე მოვლენაზე და, ამავე დროს, წარმოიდგენს მას, რაც შეიძლება მკაფიოდ, არაცნობიერი ზღაპრული ჯინივით იწყებს მის შესრულებას.

არაცნობიერი ჩვენი ყველაზე ერთგული მეგობარია, ის ყოვლისშემძლეა; ის უსმენს ჩვენს აზრებს, დაუყოვნებლივ გამოაქვს დასკვნები, იწყებს გზების ძიებას სასურველის მისაღწევად, მაგრამ არსებობს ერთი პირობა, მისი ენა განსაკუთრებულია... მას მხოლოდ ვიზუალური, „სახეების“ ენა, ესმის, ამიტომ არის მნიშვნელოვანი ვიზუალიზაცია... ანუ მკაფიოდ წარმოსახვა იმისა, რაც გსურთ... მაგრამ მხოლოდ წარმოსახვა არაფერია, თუ მას არ ახლავს შესაბამისი კინესთეტიკური განცდები, შეგრძნებები, ანუ ის უნდა იყოს ემოციური, მხოლოდ ეს ანიჭებს ვიზუალურ სახეებს ძალას... ამ გზით წარმოსახული ღრმად იჭრება ჩვენში... შესაძლოა, რომ ამ პროცესს სასიამოვნო მუსიკაც ახლდეს თან.

ახლა შეგიძლიათ, რომ თქვენი ცნობიერების „რევიზია“ ჩაატაროთ: რაზე ფიქრობთ ხშირად, რას წარმოისახავთ? რომელი სახეებია თქვენს ცნობიერებაში რეგისტრირებული და ნამდვილად გსურთ თუ არა მათი „ახდენა“? ადამია-

ნები ძალიან ხშირად ფიქრობენ იმაზე, რაც არ სურთ, ატარებენ ნეგატიურ წარმოდგენებს და ამით ნიშანს აძლევენ არაცნობიერს, რომ იმოქმედოს... მერე უკვირთ, რატომ „ახდა“ ის, რაც არ სურდათ, მაგრამ რაზეც ბევრს ფიქრობდნენ.

კარგი იქნება, თუ აირჩევთ აზრის გამოხატვის პოზიტიურ ვერსიას და კონცენტრირდებით სასურველზე და არა იმაზე, რაც არ გსურთ... ადამიანი ის არის, რაზეც ფიქრობს, რაზეც საუბრობს, რა წარმოდგენებსაც ატარებს... ვისაც ფიქრის შეცვლა შეუძლია, მას შეუძლია სამყაროს შეცვლაც... ბრმა ბედისწერას ქმნის ჩვენი უმოქმედობა და ავტომატიზმი...

ვიზუალიზაცია, როგორც განსაკუთრებული სემიოტიკური ენა, შეგვიძლია, ბევრი მეთოდით განვუვითაროთ მოსწავლეებს... მაგალითად, მოასმენინეთ კლასიკური მუსიკა და თხოვეთ, რომ გაახმოვანონ, რასაც წარმოისახავენ... ერთი სემიოტიკური სისტემიდან მეორე სემიოტიკურ სისტემაში „გადასვლა“ შემოქმედებითი პროცესიც არის, საინტერესოც და მოსწავლეთა უნარების გამოვლენაც ასე უფრო მოხერხდება... მუსიკა შეიძლება იყოს ნებისმიერი, მაგალითად, ბეთჰოვენის „მთვარის სონატა“:

[https://www.youtu-
be.com/watch?v=vQVealHWWck](https://www.youtube.com/watch?v=vQVealHWWck)

საინტერესო იქნება იმაზე დაკვირვება: რომელი ემოცია იქნება დომინანტი ტექსტებით გადმოცემულ შინაარსებში: სევდა, სიხარული, შიში, ბედნიერება.... ?

ნიკოლა ტესლა ადამიანის ევოლუციაში უპირველეს მნიშვნელობას გამომგონებლობას ანიჭებდა, რადგან მიიჩნევდა, რომ ეს იყო შემოქმედებითი აზროვნების ყველაზე მნიშვნელოვანი პროდუქტი. ადამიანის განვითარების უზენაეს მიზნად მას მიაჩნდა მატერიალურ სამყაროზე ცნობიერების სრული დიქტატი. თავისი ყველა აღმოჩენა ტესლას ვიზუალური აზროვნების წყალობით აქვს გაკეთებული... ბევრმა მეცნიერმა აზროვნების ამ ტიპის წყალობით შეცვალა სამყარო...'

აინშტაინიც ყოველთვის სახეებით ფიქრობდა და არა სიტყვებით ან მათემატიკური სიმბოლოებით... ხოლო ტესლას წარმოსახვა იმდენად ძლიერი იყო, რომ ხელშესახებად ხედავდა ყველაფერს...ტესლას სტრატეგიას ჰგავს მოცარტის სტრატეგია, რომელიც ამბობდა, რომ მუსიკას ჯერ გონებაში ქმნიდა და

მერე გადმოჰქონდა ქალაღდზე, უკვე დასრულებული...

რატომ არის მნიშვნელოვანი ამ გენიოსთა აზროვნების წესი ვიცოდეთ? ნეირო-ლინგვისტური პროგრამირების სპეციალისტები თვლიან, რომ ამ სტრატეგიების ცოდნით ბავშვებში ძლიერდება ვიზუალური აზროვნება და ამიტომ სკოლიდანვე უნდა გამოვუმუშავოთ ეს უნარები მათ, შევაჩვიოთ სახეებით აზროვნებას...

როდესაც ბავშვები მშობლებს გამოგონილ ამბებს უყვებიან და როდესაც მშობლებს ეს ამბები არ მოსწონთ, ისინი ეუბნებიან: რომ ეს მათი ფანტაზიაა, ან რომ ეს ცუდი მოგონებაა და მალე გაივლის და ცდილობენ, რაც შეიძლება, დაუთრგუნონ ასეთი ფანტაზიები და „გადმორთონ“ რეალურ ცხოვრებაზე.

ტესლას ამ დრო სხვა მეთოდი ჰქონდა... როდესაც რაიმე წარმოსახვა აეკვიატებოდა (და გენიოსს ასეთი ბევრი ჰქონდა) და თავიდან ვერ იშორებდა, კი არ თრგუნავდა, იწყებდა ამ წარმოსახვის მართვას და უძებნიდა ისეთ განვითარებას, როგორიც მას სურდა... ვფიქრობ, ეს სტრატეგია ბავშვებს ადრეული ასაკიდანვე შეაჩვევს, მართონ წარმოსახვები და შემდგომში არა მხოლოდ წარმოსახვე-

ბი, არამედ საკუთარი თავი და საკუთარი ცხოვრება.

წარმოსახვის უნარის განსაკუთრებულიობაზეა ერთი თანამედროვე ესპანელი მწერლის, ხუან მარსეს, პატარა მოთხრობა („უჟანგავი ფოლადის ავტომობილი“), რომელსაც ხშირად ვიმონმებ ასეთ შემთხვევაში. მოთხრობაში სულ ორი პერსონაჟია: ძლევა მოსილი ფინანსისტი და ღარიბი ბიჭუნა. შემთხვევითობის წყალობით, მათი გზები გადაიკვეთება და მოწყვნილი ნავთობის მაგნატი ღარიბი ბიჭუნასაგან ისეთ რამეს გაიგებს და ისწავლის, რაზეც მანამდე არასდროს უფიქრია... ბიჭუნა მას აზიარებს ნამდვილ მისტიკას და პირველად 50 წლის განმავლობაში სინიორ ალკონი სამსახურში არ მიდის... რალაც მოხდა მის ცხოვრებაში ისეთი, რამაც ჩვეული ავტომატური რეჟიმიდან ამოაგდო... მოკლედ, ბიჭუნას დაჟინებულობით და ძლიერი წარმოსახვით მან შეიძინა მანქანა, რომელიც არ არსებობდა და რომლის დანახვაც შეძლო მხოლოდ მას შემდეგ, როცა გადანყვიტა, რომ შეეძინა ბიჭუნას შეთავაზებული არარსებული ლინკოლნ - კონტინენტალი.

P.S. სწორედ ასეთ შემთხვევებზე ამბობს ტესლა: რომ ცნობიერება ბატონობს საგნებზე...

პოზიტიური აზროვნება და ტექსტები...

ფრთხილად ტექსტებთან

ლიტერატურულ ტექსტებს, რომლებსაც ვირჩევთ (ან ვარჩევთ სკოლებისთვის), იმაზე დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე ამის წარმოდგენა შეგვიძლია. რადგან ტექსტები (განსაკუთრებით - უმცროს სასკოლო ასაკში) დაუბრკოლებლად ჩაედინება ჩვენს ცნობიერსა და არაცნობიერში და, მეტაფორულად რომ ვთქვათ, ქმნის „პროგრამებს“, რომლებიც მომავალში ჩვენს მსოფლხედვას განაპირობებს.

მკითხველს აუცილებლად გაახსენდება სკოლაში ლიტერატურული ტექსტებით მიღებული ემოცია: პოზიტიურიც და ნეგატიურიც და გაანალიზების შემდეგ იტყვის: რატომ ტანჯავდნენ ასეთი ტექ-

სტებიტ ბავშვებს? მაგრამ აქ საქმე მხოლოდ ემოციებთან კი არა, იმ მატრიცასთან გვაქვს, რომელსაც რომელიმე ტექსტის იდეა ტოვებს ჩვენში. ზღაპრები და იგავებიც შეიძლება იყოს ისეთი, რომლებიც „უნერგავს“ მკითხველებს რაღაცას, როგორც „ჭეშმარიტებას“. შემდეგ ასეთი „სიბრძნეები“ მსგავს შემთხვევებში ახსენდება ადამიანს და მოქმედებს (და ხშირ შემთხვევაში, არაცნობიერად) უკვე მზა ცოდნის შესაბამისად.

რა თქმა უნდა, იმის თქმა მინდა, რომ ცნობიერებაში ასეთი მოდელების არსებობა ყოველთვის ნეგატიური არ არის, არსებობს „სასარგებლო პროგრამებიც“; მნიშვნელოვანი სწორედ ესაა: გაარჩიო სასარგებლო და უსარგებლო ტექსტები, რომლებსაც ბავშვებს ვაწვდით.

გახსოვთ ხომ ის ზღაპარი: „- ჩიტო, ჩიტო, ჩიორაო... რაო, ბატონო მელაო...? — ერთი ბარტყი გადმომიგდე, თორემ შავ დღეს დაგაყენებ...“ და ფინალში: „რა უნდა ექნა სანყალ ჩიორას, ადგა და გადმოუგდო ბარტყი...“ არაცნობიერში ამ ზღაპრით მოდელირდება პროგრამა: თავდაცვის გამო შვილები უნდა განირო... შენ მაინც რომ გადარჩე...

ამ ნიშნით დავით გურამიშვილის ტექსტი - „სწავლა მოსწავლეთაც“-ნეგატიუ-

რი პროგრამის მატარებელია, რადგან, ვფიქრობ, რომ აგრესიით მიღებული ცოდნა პოზიტიური ვერასდროს იქნება.

„ნუ გენაღვლების სწავლაზე ყრმის წკეპლის ცემით კივილი...“

ფრაზა: „სწავლის ძირი მწარე არის, კენწეროში გატკბილდების“ — ასევე დაკავშირებულია ცოდნასთან, როგორც ტანჯვასთან, და ორიენტირებულია მომავალზე (კენწეროზე), ვფიქრობ, რომ პოზიტიური განათლება ზეიმი და ეს ზეიმი ცოდნის მიღების პროცესს ახლავს თან და სადღაც მომავალში არ გველოდება.

თავის დროზე და შესაფერის კონტექსტში ნათქვამი - „ანმყო თუ არა გწყალობს, მომავალი შენია“ - ზედმეტად შეისისხლხორცა ქართულმა კულტურამ და გამოდის, რომ არასდროს არ დგება მომავალი, რომელიც ჩვენია, სწორედ იმიტომ, რომ მომავალია.

არა მხოლოდ სასკოლო ტექსტები ახდენენ ჩვენზე ზეგავლენას, არამედ ის ფრაზებიც კი, რომლებსაც მშობლები, მასწავლებლები ხშირად გვიმეორებენ ვითომ ხუმრობით, მაგალითად: „დაიძინე, თორემ ბუა შეგჭამს“, „ჭამე, თორემ გუდიანი კაცი მოვა და წაგიყვანს“ და ბევრი ასეთი...

რალა დაგიმალოთ და, ბავშვობაში მართლა მეგონა, რომ „გუდიანი კაცი“ არსებობდა, რომელსაც მშობლების ურჩი ბავშვები გუდით მიჰყავდა... ცნობიერებაში მყავდა ასეთი „გუდიანი“... საშინელი განცდა იყო ამის წარმოდგენა... მშობლებს ჰგონიათ, რომ ეს უწყინარი ხუმრობაა, თამაში, რომლებსაც შვილების „უკეთესი მომავლისთვის“ სჩადიან, სინამდვილეში, ეს „შიშის ჩანერგვაა“ და ამაზე უარესს ვერადროს გავაკეთებთ შვილებისთვის. ჩვენს ფსიქიკაში შექმნილი მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი იწყებს „მოქმედებას“ და როგორც კი ბავშვი „რამე ისეთს“ ან „ისე“ ვერ გააკეთებს, როგორიც უფროსებს მოეწონებათ, ირთვება ეს პროგრამა და უკვე დიდობაშიც, როცა არავინ გემუქრება „პრიუტში ჩაბარებით“ და „ბუათი“, უკვე თავად იწყებს საკუთარი თავის დასჯას გაუცნობიერებლად. ასე მომრავლებული სუიციდიც თვითდასჯაა, რომელიც, ვინ იცის, ასეთი აღზრდითაც იკვებება.

ბავშვობაში ასეთი ფრაზების „მავნებლობას“ ინტუიციურად გრძნობდა ზოგიერთი მწერალი და ქმნიდა ისეთ ტექსტებს, რომლებიც მსგავს პროგრამებს წაუშლიდა ბავშვებს და პოზიტიურ განწყობაზე გადართავდა. ამიტომ გვაგსებს

ოპტიმიზმით, სიხარულით და პოზიტივით ნოდარ დუმბაძის საბავშვო ტექსტები. განსხვავებული სტილისტიკის მიუხედავად, დუმბაძე ჩვენი ეკზიუპერია... გამუდმებულად „პატარა უფლისწულზე“ მოფიქრალი... „პატარა უფლისწული“ ეკზიუპერთანაც მეტაფორაა და ამ შემთხვევაშიც მეტაფორად გამოვიყენე, იმ სისუფთავის აღსანიშნად, რომელსაც პატარები ფლობენ და დიდები კარგავენ.

დარწმუნებული ვარ, ზეპირად იცით ნოდარ დუმბაძის ეს ლექსი:

- ბებომ იმდენი მაშინა,
მოვა და შეგჭამს ბუაო,
მე მგონი, თვითონ შეშინდა
და წნევამ გააბრუაო,
- ნუ გეშინია, ბებიკო,
მაგას ვასწავლი ჭკუასა
და შენი შეშინებისთვის
მე თვითონ შევჭამ ბუასა “ („ბუა“).

ადამიანის ფსიქიკის ღრმად მცოდნე მწერალმა ასე გადაათამაშა ნეგატიური პროგრამა და შექმნა სრულიად სხვა ემოციის ტექსტი: იუმორით, ღიმილით, სიყვარულით სავსე. სწორედ ამგვარი ტექსტებია ძალიან მნიშვნელოვანი კულტურისთვის, სკოლისთვის, ადამიანებისთვის: ტექსტები, რომლებიც ხელს უწვდიან ადამიანს, გადაარჩინონ.

ასეთივე პათოსისაა ნოდარ დუმბაძის
სხვა ლექსიც:

„ბაბუაჩემს წიგნები
დავუხიე ამ დილით,
დამსაჯეს და მთელი დღე
არ მაჭამეს სადილი,
რომ ვიტირე, დედოკომ
დამაწინკნა ქოჩორი,
ბებია კი მიძახა
გაუზრდელი ჩოჩორი.
იმას კი არა ვტირი,
რომ დავფხრიწე წიგნები,
თურმე რომ გავიზრდები,
დიდი ვირი ვიქნები“ („ჩოჩორი“).

ეს ალქიმიია, რომელსაც ნოდარ დუმ-
ბაძე ამ ტექსტებით აკეთებს. ნამდვილად
დიდი ძალა აქვს იუმორს (და არა - ირო-
ნიას) და სიყვარულს ერთად: ერთი შე-
ხედვით, მძიმე სურათია: ბავშვი ხეცს
წიგნებს, დედა ქოჩორს აწინკნის და სა-
დილს არ აჭმევს, ბებია შეურაცხყოფს...
აი, ასეთ ამბავს აქცევს პოზიტიურ გან-
წყობად, ამიტომ არის, რომ ნოდარ დუმ-
ბაძის საბავშვო ლექსებს ბავშვები (და
დიდებიც) ხალისით იმახსოვრებენ.

ნოდარ დუმბაძის ლექსებში ხშირად
ვხვდებით ტრანსფორმაციას, ტრაფარე-
ტების ჩანაცვლებას ახალი ტექსტებით...
მწერალი ნეგატივის პოზიტივით დამ-

თრგუნველია, ყოველთვის სიცოცხლის
მხარესაა. გახსოვთ ზღაპრის ეს ფრაგ-
მენტი ალბათ:

„ზღაპარ იყო, ზღაპარ იყო,
ლობეს ჩიტი მომკვდარიყო...“

მწერალთან ეს ფრაგმენტი ნახეთ,
როგორ ტრანსფორმირდა:

„ზღაპარ იყო, ზღაპარ იყო,
წყალში ყინვა ჩამდგარიყო,
ლობემძვრალა ჭინჭრაქასთვის
ტყეში მოცვი გამქრალიყო,
მშვიერი და გათოშილი
ფანჯარასთან მომდგარიყო
და ტირილით ეძახოდა:

- გამიღეო, ნოდარიკო!

სხვანაირად აბა, განა

შეიძლება მომხდარიყო?

ის ზარმაცი ლობემძვრალა
ნოდარისთან სტუმრად იყო.

სტუმრად იყო და შიმშილით

ჩიტი რომ არ მომკვდარიყო

დღეში სამჯერ ჩაის კოვზით

რძეს ასმევდა ნოდარიკო “

(„ნოდარიკოს სტუმარი“).

P.S. მკითხველებო, ფრთხილად, ტექ-
სტებია...! ტექსტების იქით იდებია...
თქვენ კი არჩევთ იდებებს...

აზრის ძალა და „სეცხლი თვალეზში“

„ყველას, ვისაც გამარჯვება სურს, უნდა დაწვას ყველა ნავი და მოიჭრას უკან დასაბრუნებელი გზები. მხოლოდ ასეა შესაძლებელი, ადამიანმა შეინარჩუნოს გამარჯვების მწველი სურვილი, რომელიც ასე არსებითია წარმატებისთვის.

ნაპოლეონ ჰილი

„ცეცხლი თვალეზში“

რატომ ხდება, რომ ერთი და იგივე სიტყვა, სხვადასხვა ადამიანის მიერ წარმოთქმული, განსხვავებულად ჟღერს და მოქმედებს ჩვენზე? ერთ შემთხვევაში უინტერესო და არაფრისმთქმელია, სხვა შემთხვევაში - განუსაზღვრელი ძალის მქონე... იმდენად ღრმად აღწევს ჩვენში და ისეთ სივრცეებს ეხება, რომ მყისიე-

რად იწვევს ცვლილებას... რა განსაზღვრავს სიტყვის გავლენას და ძალას?

მეტაფორულად მეორე ტიპის ადამიანზე იტყვიან: „ისეთი ცეცხლი აქვს თვალებში, რომ შეუძლია, სხვაც აანთოს...!“

„თვალებში ცეცხლზე“ ერთი შემთხვევა გამახსენდა, რომელიც ამერიკულ უნივერსიტეტში მოხდა: გამოსაშვებ სალამოზე მიიწვიეს ერთი მილიარდერი, რომელსაც სიტყვით უნდა მიემართა მანტიებით და ქუდებით შემოსილი სტუდენტებისათვის. მეორე დღიდან ახალ ცხოვრებას იწყებდნენ. დღეს კი იყვნენ: ლაღები, თავისუფლები, ჯანმრთელები, ბედნიერები... ხვალიდან - წარმატებული ადამიანები და მენეჯერები... დღეს - მხოლოდ მეოცნებეები....

მილიარდერმა სიტყვა ასე დაიწყო: მრავალი წლის წინ მეც თქვენსავით ვიყავი სტუდენტი (ყველა ასე იწყებდა თავის გამოსვლას...). მრავალი წლის წინ, - გაიმეორა ორატორმა, - მე ვიყავი სტუდენტი და მე არაფერი მქონდა... ა რ ა ფ ე რ ი ბევრ თქვენგანს დღეს უკვე აქვს: მზა სამუშაო, ავტომობილი, ჰყავს გავლენიანი მშობლები... მე კი ა რ ა ფ ე რ ი არ მქონდა... არაფერი! მე მქონდა დიპლომი და მე მქონდა ცეცხლი თვალებში. და ეს ცეცხლი, შესაძლოა, იმისგან მქონდა, რომ

არაფერი მქონდა.... გავიდა დრო... ახლა მე მაქვს ყველაფერი და თვალებში ცეცხლი ისევ შემრჩა!

აი, ახლა კი, ვდგავარ თქვენ წინ, გიყურებთ და ვერც ერთის თვალებში ვერ ვხედავ ასეთ ცეცხლს. თუ თანხებში გადავიყვანთ, ასეთი თვალებით თქვენი შემოსავალი წელიწადში შეიძლება იყოს 100 000 დოლარი. მე მილიარდერი ვარ... რაზე ველაპარაკო იმ ადამიანებს, რომელთა შემოსავალიც წელიწადში მხოლოდ 100 000 დოლარით შემოიფარგლება? - არაფერზე! ამიტომ მე გემშვიდობებით და მივდივარ...

ჰო, მართლა... ორგანიზატორებმა მთხოვეს, რომ გამოსვლა პოზიტიურ ნოტზე დამესრულებინა: წარმატებებს გისურვებთ!

ახალგაზრდებს ეგონათ, რომ ეს ორატორის ტრიუკი იყო, რომ ის ისევ დაბრუნდებოდა და სიტყვას განაგრძობდა... მაგრამ ეს ასე არ მოხდა... მილიარდერმა თავისი სათქმელი მოკლედ და კონკრეტულად თქვა და სცენა დატოვა...

რას იფიქრებდით, თქვენ რომ იმ გამოსაშვებ საღამოზე ყოფილიყავით? აუცილებლად დაინტერესდებოდით, მაინც რას ნიშნავს ასეთს: „ცეცხლი თვალებში“?

ჯინი, რომელიც ყოველთვის „გისმენთ და გემორჩილებათ...“

რას ნიშნავს პოზიტიურად აზროვნება? ადამიანებმა რომ იცოდნენ საკუთარი ანატომია, რომელიც ცხოვრებისეულ მოვლენებს განსაზღვრავს, ალბათ უფრო ფრთხილები და მიზანმიმართულები იქნებოდნენ ფიქრისა და ოცნების დროს. წარმოიდგინეთ, რომ მართავთ მანქანას და მართვის არაფერი გაგეგებათ... ძალიან მალე თქვენ გადაიჩეხებით. ასეა, ადამიანიც მრავალგანზმილებიანი მანქანაა და ჩვენ კი მხოლოდ მისი ზედაპირული მართვა ვიცით. მაგალითად ის, რომ საჭიროა კვება, ძილი, სექსი და ასე შემდეგ, იმისათვის, რომ მანქანა გადაადგილდეს, მაგრამ ის, რომ მას ყოველთვის სასურველ ადგილას არ მივყავართ, უფრო ღრმა მართვის სფეროა.

ზღაპრები, იგავები, მითები... ჩვენი არაცნობიერის ცოცხალი შემადგენელი ნაწილებია; ისინი, გარადა იმისა, რომ რაღაც კონკრეტულზე გვიყვებიან, ყოველთვის უფრო ღრმა აზრის და მნიშვნელობის მატარებლები არიან. მაგალითად, ყველას გახსოვთ ალადინის და მისი ლამპრის ზღაპარი. ფსიქოლოგები ლამპრი-

დან ამოსულ ჯინს არაცნობიერის მეტაფორად განიხილავენ. ეს კარგად ხსნის პოზიტიური აზროვნების ძალას და გავლენას ჩვენს ცხოვრებაზე.

ჩვენი ცნობიერის და არაცნობიერის ენა განსხვავებულია. ცნობიერი ე.წ. დუალისტური სამყაროს მკვიდრია, მან იცის: ჰოც და არაც... მაგრამ, აი, არაცნობიერი, რომელიც ყველაფერს ისმენს, სრულიად განსხვავებულად რეაგირებს ჩვენს აზრებზე, სურვილებსა და ემოციებზე. ის ყოველთვის ყველაფერს, რაც ცნობიერში მიმდინარეობს, ეუბნება: დიახ... და არა მხოლოდ ეუბნება... ასრულებს მას! სწორედ ამიტომ არის გაიგივებული ჯინი არაცნობიერთან. ის თავის პატრონს ყოველთვის ეუბნება: „გისმენ და გემორჩილები...“

და როგორ ფიქრობს უმეტესად ადამიანი? რა თქმა უნდა, მისი ცნობიერი გასავსეა იმით, რაც არ მოსწონს, რაც არ უნდა, რისიც არ სჯერა, რისიც ეშინია.... ანუ ნეგატივით. ამ დროს კი ჯინი, რომელიც ყოველთვის თქვენს მხარზე გაზით, თქვენს ნეგატიურ სურვილებს ეხმიანება და ასრულებს... ეს - მითების და ზღაპრების ენაზე.

იმავეს ამბობს კვანტური ფიზიკა განსხვავებულ ენაზე: აზრი მატერიალურია,

მსგავსი იზიდავს მსგავს ენერგიას, ყურადღების კონცენტრირება (დამკვირვებლის ეფექტი) რაიმეზე სრულიად ცვლის მას... და, რაც მთავარია, ყოველთვის შეგიძლიათ დაბრუნდეთ „სუპერ-პოზიციაში“ და შესაძლებლობათა ოკეანიდან გააკეთოთ ახალი არჩევანი...

ასე რომ, პოზიტიური აზროვნება იმას არ ნიშნავს, რომ ცხოვრებაში არ შეამჩნიოთ ნეგატივი, ანდა, უსიამოვნო ფაქტი ისე მიიღოთ, როგორც სასურველი... პოზიტიური აზროვნება ნიშნავს დამოკიდებულებას ფაქტისადმი... რომ პოზიტიური ცვლილებები მხოლოდ მაშინ არის შესაძლებელი, როდესაც ფიქრობ (და საუბრობ და ავრცელებ) სასურველ რეალობაზე და არა იმაზე, რაც არის და არ მოგწონს...

აზრი ყოველთვის ცოცხალია და არსებული... აზრის ფორმები ყოველთვის ვიბრირებს ჩვენს სიახლოვეს და აქვს უნარი, მატერიალიზდეს, თუკი თქვენი აზრები იკვებება იმ ცეცხლით, რომელიც თვალეებში გენთებათ, როდესაც ფიქრობთ.

თუ თქვენ ატარებთ ასეთ აზრებს: რა საშინელია ცხოვრება, ამ ქვეყანას არაფერი ეშველება, ხომ ვამბობდი, ამ საქმიდან არაფერი გამოვიდოდა და ასე შემ-

დეგ... თქვენს მხარზე შემომჯდარი ჯინი, რომლის არსებობის შესახებაც, შესაძლოა, არც იცით, ისმენს ამას ყველაფერ და ნებისმიერ აზრზე გპასუხობთ: - დიახ!

ანუ ასეთ შემთხვევაში, მას ჰგონია, რომ თხოვთ იმას, რაზეც და როგორც ფიქრობთ, და გისრულებთ... „დიახ... გისმენთ და გემორჩილებით“.

ერთი შეხედვით, ძალიან ადვილია: შეცვალოთ ფიქრის ფოკუსი და სხვა არაფერი, და ამის შემდეგ დააკვირდეთ, როგორ შეიცვლება თქვენი ცხოვრება!

ვისთვისაც ზღაპარი მხოლოდ ზღაპარია, მისთვის არაფერი შეიცვლება, ხოლო ვინც ჩასწვდება ამ მარტივ ანატომიას, მისთვის რეალობა ზღაპრად გადაიქცევა...

„ილაპარაკეთ, რათა თქვენი დანახვა შევძლო!“

“Before you go sleep,
Say Little prayer,
Every day in every way,
It's getting better and better.”
„მანამ, ვიდრე დაიძინებ,
გაიმეორე პატარა ლოცვა:
“ყოველდღე, ყველგან და ყოველთვის
ჩემი ცხოვრება უფრო და უფრო
ბედნიერი ხდება“!

John Lennon, Beautiful Boy

დაკვირვებისხართ თქვენს მეტყველებას...? მაგალითად, ერთი დღის განმავლობაში რაზე საუბრობთ, რა თემებს ირჩევთ და განსაკუთრებით იმას, როგორ საუბრობთ...? მაგალითად, როგორ გამოთქვამთ აზრებს, როგორი წინადადე-

ბებია თქვენს მსჯელობაში...? და იქნებ არც არასდროს გაგიანალიზებიათ, როგორ გავლენას ახდენს თქვენ მიერ გამოთქმული აზრები თქვენსავე მომავალზე? მაშინ ეს სტატია თქვენთვისაა და ახლავე დაიწყეთ!

მეტყველება არასდროს არის უბრალოდ მეტყველება. ეს არის ფორმა ჩვენი შინაგანი აზრების და არა მხოლოდ აზრების, ჩვენი მსოფლხედვის - როგორ არის მოდელირებული სამყარო ჩვენს ცნობიერებაში და როგორ გადმოედინება სიტყვების მეშვეობით. ამიტომ არსებობენ ადამიანები, რომლებიც მეტყველებაზე დაკვირვებით სწავლობენ ადამიანს. მაგალითად, სოკრატე, რომელიც ამბობდა: ილაპარაკეთ, რათა თქვენი დანახვა შევძლო!

ადამიანი, როდესაც სხვას ახასიათებს ან რაიმე საგანს აღწერს, უფრო მეტად თავად ჩანს... რადგან ყველაფერი სუბიექტურია. ჭიქა, რომელშიც ნახევრამდე ახსია წყალი, ერთისთვის ნახევრად სავსეა და მეორესთვის - ნახევრად ცარიელი.... გააჩნია, ვინ უმზერს მას: ოპტიმისტი თუ პესიმისტი.

ცოდნა საკმარისზე მეტი დაუგროვდა ადამიანს და ახლა შეუძლია, „სოკრატეს გამოძახების“ გარეშე დააკვირდეს საკუ-

თარ მეტყველებას და დიაგნოსტიკებაც შეძლოს, ხოლო ამის შემდეგ „მკურნალობა“ თავად დაინიშნოს...

აზრი გამოითქმის რამდენიმე განსხვავებული ფორმით და მათ შორის წამყვანია: ნეგატიური ან პოზიტიური გამოთქმა:

თუ თქვენი მეტყველების დიაგნოსტიკების შემდეგ აღმოაჩინეთ, რომ დიდი პროცენტი მოდის: ნეგატიურ გამოთქმაზე, შეფასებაზე, კრიტიკაზე და ასე შემდეგ..., დროა გადაერთოთ „სხვა სიხშირეზე“. ამაში ყველაზე მეტად დაგეხმარებათ პრობლემის შინაგანი და ღრმა გააზრება, მაგრამ, შეგიძლიათ, დაიწყოთ უბრალო „სავარჯიშოებითაც“, რომელთა რეგულარული გამოყენებაც გამოგიშვავებთ პოზიტიურ უნარებს და ჩამოგიყალიბებთ სასარგებლო ჩვევებს.

პოზიტიურ ენერგიას აძლიერებს რამდენიმე მიმართულება:

პოზიტიური მტკიცება - ეგრეთ წოდებული აფირმაციები;

პოზიტიური განწყობა - რწმენა იმისა, რომ ყველაფერი გამოგივათ;

პოზიტიური აზროვნება - სამყაროს აღქმა პოზიტიური რაკურსით.

პოზიტიური მტკიცება – ებრათ წოდებული აფირმაციები

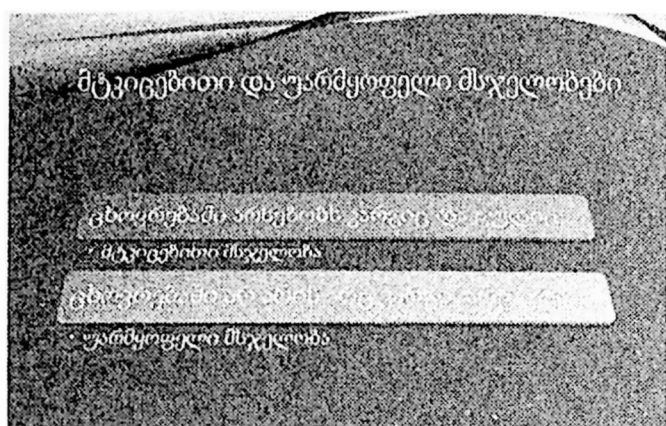
„იმედი გქონდეთ საკუთარი თავის და
არა - ჩემი, რადგან თქვენშია დამალული
ის ძალა, რომელიც თქვენ განგკურნავთ.

ჩემი როლი მხოლოდ იმას გულისხმობს
გასწავლოთ, როგორ გამოიყენოთ ეს ძალა“

ემილ კუე

მსჯელობაც ორი სახისაა: მტკიცებითი და უარყოფელი. მტკიცებითი ფორმით ჩამოყალიბებული მსჯელობა არის პოზიტიური მსჯელობა, რადგან ის არ უარყოფს არაფერს, ყველაფერს უშვებს, აზრი მსუბუქად გამოითქმის, არ ქმნის კონფლიქტს არც აზროვნებაში და არც მეორე ადამიანში, რომელსაც ელაპარაკებით; ხოლო უარყოფელი მსჯელობა თავიდანვე განწირულია კონფლიქტის-

თვის, როცა რაიმეს უარყოფ, უკვე ჩიხია, უკვე კონფლიქტია.

რა არის და როგორ შევადგინოთ აფირმაცია? ეს არის მტკიცებითი გამო-ნათქვამი იმის შესახებ, რა სურს ადამი-ანს...

ამ მეთოდის შემოქმედი იყო ფრანგი ფსიქოლოგი და ფარმაცევტი ემილ კუე-როდესაც იგი ფარმაცევტად მუშაობდა და ნამლებს ყიდდა, პაციენტებს ყოველ-თვის ეუბნებოდა: „მალე თქვენ თავს უკეთ იგრძნობთ“. ამ სიტყვების მაგიური ძალა ემილ კუემ მალე აღმოაჩინა, პაცი-ენტთა უმრავლესობა თავს მალე მარ-თლა ძალიან კარგად გრძნობდა. შემდეგ აღმოჩნდა, რომ უბრალო წყალსაც კი შე-ეძლო ადამიანის განკურნება, თუკი კუე

გამოჯანმრთელებაში დაარწმუნებდა მათ. ამ მოვლენამ კუე დააფიქრა და შეიმუშავა სპეციალური მეთოდი, რომელიც მიზნად ისახავდა „გაცნობიერებულ თვითშთაგონებას“.

აფირმაციებში ყოველთვის პოზიტიური აზრია და ანმყოზეა ორიენტირებული. იმის მიხედვით, რა გვანუხებს და რისი შეცვლა გვინდა, ჩვენ თვითონ ვადგენთ აფირმაციებს ან უკვე შექმნილებს ვიყენებთ. მაგალითად: მე დღითი-დღე უფრო ვჯანმრთელდები თავს ცუდად ვგრძნობ..), ყოველი დღე ჩემი ახალი ბედნიერების დასაწყისია (უბედური ვარ, ღმერთი არ მწყალობს), ჩემი შემოსავალი ყოველდღიურად იზრდება (ღარიბი ვარ, ფული არაფერში მყოფნის)

აფირმაციათა ხშირი გამეორება ფიქსირებულს ხდის გამოთქმულ აზრს და აზრი ცნობიერიდან გადადის არაცნობიერში, სადაც უარყოფით კონსტრუქციებს (პროგრამებს) ანაცვლებს პოზიტიურით, ამის შემდეგ და ამის წყალობით უკვე აზრი ავტომატურად იწყებს მოქმედებას და პოზიტიური შედეგები ძალიან ჰგავს ჯადოქრობას...

პოზიტიური განწყობა - რწმენა იმისა, რომ ყველაფერი გამოგივათ, ამყარებს აფირმაციებით გამოთქმულ აზრს და

უფრო „სწრაფად ასრულებადს“ ხდის. ემოციური განწყობა ის სიხშირეა, რომელიც მსგავს სიხშირეს იზიდავს და აძლიერებს პოზიტივს. ბედნიერი ვიქნები კი არა (მომავალში არასდროს უნდა გადაიტანოთ განწყობა), არამედ ბედნიერი ვარ, სიხარულს განვიცდი... ყველაფერი აქ და ახლა ხდება, განწყობა უნდა შეიქმნათ შედეგამდე და ეს განწყობა არასდროს დაგტოვებთ, არც შედეგის შემდეგ და არც ახალ შედეგამდე.

პოზიტიური აზროვნება - ადამიანების, ფაქტების და მოვლენების აღწერა პოზიტიური რაკურსით. რა თქმა უნდა, ეს იმას სულაც არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ვერ ვხედავთ ან ვერ აღვიქვამთ ნეგატივს. ეს ნიშნავს, რომ აქცენტს ვსვამთ პოზიტიურ გამოთქმაზე.

ეს შეეხება ისეთ მარტივ სიტუაციებსაც კი, როგორიცაა, მაგალითად, ასეთი სტანდარტი: მამაკაცი ელოდება ქალბატონს და კითხულობს: — მალე გამოხვალ, ძვირფასო? თქვენ გაქვთ ორი განსხვავებული რაკურსის პასუხი: — არა, ვერ გამოვალ და მეორე, რომელიც პოზიტიურად ასე უღერს: — დიახ, გამოვალ... ნახევარ საათში...

არჩევანი გაქვთ...

წარმატებებს გისურვებთ სამყაროში,
რომელშიც თქვენ ყოველ დღე სულ უფ-
რო დიდი ბედნიერება და წარმატება გე-
ლოდებათ!

მე და შენ კი არა, ის, რას ჩვენ შორისაა (დიალოგურობა)

ცხოვრება დიალოგია, სწავლება დიალოგია, შეცნობა მხოლოდ დიალოგის მეშვეობით ხდება შესაძლებელი. ჩვენ განსხვავებული ელემენტები ვართ და მხოლოდ დიალოგი გვაძლევს საშუალებას, რომ ელემენტთან ურთიერთვიმოქმედოთ და მხოლოდ ასე შევძლებთ განვიცადოთ, შევიგრძნოთ, გავიგოთ და შევიცვალოთ... დიალოგი მუდმივი მოძრაობაა, თამაშიც დიალოგი და პოზიტიური მოძრაობაა... და თუ ცხოვრება თამაშია, ეს ყველაზე სახალისო და საინტერესო თამაში გამოდის.

ჩვენ ისედაც დიალოგში ვართ სამყაროსთან, გარემომცველ საგნებთან, ფაქტებთან, მოვლენებთან, უბრალოდ, ვირჩევთ, ვის ვესაუბროთ და ვის ან რას

ავუაროთ გვერდი. თუმცა ეს დიალოგი შეიძლება ზედაპირული და ფორმალურიც იყოს და შეიძლება - ღრმა და შინაგანიც.

მაგალითად, გათენდა... პირველი, რასაც ვაკეთებთ, ფანჯარაში ვიხედებით: როგორი ამინდია...? წვიმს, თოვს, ნისლი ან მზეა... ჩვენს განწყობაზე უკვე გავლენას ახდენს ის, თუ როგორი ამინდია ქალაქში, რომელშიც ვცხოვრობთ. როგორ გავლენას ახდენს...? აი, ეს სწორედ ის საკითხია, როცა ვერც მე და ვერც სხვა ვერ გიკარნახებთ, თქვენ რა უნდა განიცადოთ ან რას განიცდით მაშინ, როცა ქალაქში ნისლია ან მზე... დიახ, თქვენი განწყობილება აუცილებლად რალაციით იცვლება: უფრო პოზიტიური ხდება, განწყობას გიფუჭებთ, უბრალოდ, ნეიტრალური რჩებით... ან კიდევ, იტყვიტ, რომ - „ბუნებას არ აქვს ცუდი ამინდი“ - და თავად მართავთ განწყობას.

და დილის ჩაის ან ყავას როგორ მიირთმევთ...? შეიგრძნობთ სასიამოვნო სითხის არომატს, აგემოვნებთ მასთან ერთად სამყაროს თუ ჩქარ-ჩქარა, წყალვით და ავტომატურად ცლით და გარბიხართ...

იქნებ მთელი დღე ისე გადის, რომ არც არასდროს ფიქრობთ იმ საგნებზე,

რომლებსაც ეხებით (ჰოო, ეგლა გაკლიათ კიდევ, საგნებს ელაპარაკოთ...). სწორედ მაგას ვამბობ, რომ თანამედროვე ადამიანმა დაკარგა გარესამყაროსთან დიალოგის ჯერ სურვილი და შემდეგ უნარიც, ის ჩაიკეტა თავის სამყაროში და მექანიკურ და ავტომატურ არსებობაში, თუ რამე შერჩა, ცნებითი აზროვნებაა; დიალოგი კი უბრალოდ ინფორმაციათა გაცვლა-გამოცვლად აქცია.

ადამიანური ყოფა და არსებობა კი ასე მარტივი სულაც არ არის, ეს მხოლოდ ზედაპირია, ფორმალური ურთიერთობები, ან ფორმათა ურთიერთობები... ნამდვილი დიალოგი კი ისაა, როდესაც ემპათია გაქვს მეორე ადამიანის, ცოცხალი ან არაცოცხალი სამყაროს მიმართ. რას გრძნობთ, როცა ყვავილებს უყურებთ? შეგიძლიათ, რომ აღწეროთ და მეტი არაფერი? და თუ შეიგრძნობთ, მაშინ ვერც აღწერთ, რადგან ყვავილებთან „დიალოგით“ იქნებით დაკავებული... ზღვაზე როცა ხართ, ტალღებთან გისაუბრიათ...? სიტყვებით არა... სიტყვები დიალოგის საშუალებებს შორის ყველაზე სუსტი ფორმაა... თუ გისაუბრიათ, მაშინ ისედაც იცით ამის შესახებ, რა ხდება და როგორ... გავლენაც ხომ გიგრძნვიათ...? სივრცეები თქვენს სულში... თითქოს

ზღვა თავად ხართ. აი, ეს შეგრძნებაა ურთიერთგავლენა და ურთიერთქმედება.

თუ უფრო განვავრცობთ თემას, უფრო შორსაც წავალთ. დიალოგი შესაძლებელია არა მხოლოდ ნივთებსა და ბუნებრივ მოვლენებთან... არამედ, ნებისმიერ მოვლენასთან, რაც კი ჩვენ გარშემო და ჩვენში ხდება, მაგრამ უმეტესად ჩვენ ყველაფერს „ვემიჯნებით“ და გვგონია, რომ ამით თავს „ვიცავთ“. საბოლოოდ გამოდის, რომ ვიკეტებით... ვიკეტებით და, სინამდვილეში, ვავიწროვებთ იმ სივრცეს, რომელშიც ვცხოვრობთ და რომელშიც შემდეგ სული გვეხუთება.

ცხოვრება შედგება ადამიანებისგან, ფაქტებისგან (მოვლენებისგან), ჩვენი დამოკიდებულებისგან ამ ადამიანების, ფაქტებისა და მოვლენების მიმართ (დიალოგისგან) და...

ბუნებრივია, შედგება კიდევ ძალიან მნიშვნელოვანი ნებელობითი აქტისგან, ეს არის არჩევანი. რა თქმა უნდა, ჩვენ ვირჩევთ... ყველა შემთხვევაში და ყოველთვის ვირჩევთ: მარცხნივ თუ მარჯვნივ, ეს თუ ის, ასე თუ ისე... მაგრამ რასაც (ვისაც) ვირჩევთ, იმას ნიშნავს, რომ მასთან დიალოგი გვაქვს (მეტაფორაა ზოგ შემთხვევაში), დიალოგი ურთიერ-

თქმედება და გავლენაა, რომლის შედეგადაც რაღაც სხვა მიიღება, თვისობრივად ახალი. დიახ, ღრმა დიალოგი სინერგიაა.

დიალოგის ამ ფორმებს საინტერესოდ განიხილავს ფილოსოფოსი მარტინ ბუბერი ნაშრომში - „მე და შენ“. ბუბერის ფილოსოფიის მიხედვით, ადამიანურ ურთიერთობებში „მე“ არ არის თავდაპირველი. მნიშვნელოვანია არა „მე“ ან „შენ“, არამედ დამოკიდებულება მე-სა და შენ-ს შორის. დიახ, მთავარია დამოკიდებულება ანუ ურთიერთქმედება, ურთიერთგავლენა, მიმოქცევა მე-სა და შენ-ს შორის...

ეს ძალიან ჰგავს მეტაფორულად ორ ნაპირს შორის ზღვის მიმოქცევას, სადაც მთავარი ნაპირები კი არ არის, არამედ ის, რაც „შუაში“ ხდება. რადგან, ბუბერის მიხედვით, ადამიანი საკუთარ მე-ს განიცდის და აყალიბებს მხოლოდ მეორესთან, შენ-თან ურთიერთობისას, და ეს მუდმივი მიმოქცევაა და დაუსრულებელი ქმნადობა.

ბუბერი დამოკიდებულებებს განიხილავს სამ სფეროში:

პირველი სფერო - ბუნებასთან ცხოვრება;

მეორე სფერო - ადამიანებთან ცხოვრება;

მესამე სფერო - სულიერ არსებებთან ცხოვრება;

პირველ შემთხვევაში დამოკიდებულება ენობრივ გამოხატვამდე არ მიდის, მეორე შემთხვევაში დამოკიდებულება გამოიხატება ენობრივად და მესამე შემთხვევაში დამოკიდებულება „ბადებს ენას“. სწორედ მესამე შემთხვევაზე შეიძლება ვთქვათ, რომ ამ დროს „იბადება“ მეტაფორებიც.

საგნები შეიძლება აღვიქვათ, უბრალოდ, როგორც საგნები, რომლებსაც ვიყენებთ; ამგვარადვე შეიძლება შევხედოთ ცხოველებს და ადამიანებსაც. მაგრამ ეს მხოლოდ ზედაპირული ხედვა იქნება და ასეთი მიმართება სამყაროს მთლიანობას ვერ შეგვაცნობინებს. შეიძლება, მე აღვწერო ადამიანი, დავახასიათო გარეგნობის მიხედვით: მას აქვს ხშირი თმა, თაფლისფერი თვალები, გრძელი თითები, ხმის სასიამოვნო ტემბრი და ასე შემდეგ. მაგრამ ამ ყველაფრის მიუხედავად, ჩემთვის დამალული იქნება მთავარი - თავად ის ადამიანი. ბუბერი ამგვარ ზედაპირულ დამოკიდებულებას გამოხატავს ნაცვალსახელებით: მე-ის. ხოლო ღრმა ურთიერთდამოკიდებულებას აღნიშნავს მე-შენ ნაცვალსახელებით. სიღრმისეულ დამოკიდებულებაში მხოლოდ

ადამიანი არ იგულისხმება, „შენ“ - შეიძლება იყოს ნებისმიერი სულიერი ან უსულო საგანი, აქ მთავარი დამოკიდებულებაა... სწორედ ამის შესახებ ვწერდით ზემოთ. შეუძლებელია, ადამიანმა იცხოვროს მხოლოდ სიღრმისეული დამოკიდებულებით, მაგრამ მხოლოდ ზედაპირული დამოკიდებულებებით ცხოვრებით ადამიანი კარგავს მთავარს, სულს, და იქცევა მექანიკურ არსებად.

როგორი დამოკიდებულება გაქვთ გაკვეთილზე მოსწავლეებთან? ლექციაზე - სტუდენტებთან? ზოგადად - ადამიანებთან, საგნებთან, ბუნებასთან...?

ნაწილი I I

სამიოტიკური წარმოდგენა

მულტისემიოტიკური პრეზენტაციის
უნარები

უნდა ვაღიაროთ, რომ „ყურადღების მიქცევა“ და „ყურადღების დაპყრობა“ ადვილი არ არის. ფაქტობრივად, ყველაზე დიდი განძი, რომლისკენაც ადამიანები მიისწრაფიან, სწორედ ეს არის - ყურადღება.

ბევრი ადამიანის ყურადღების დაპყრობა და ყურადღების მიქცევა წარმატებულს ხდის თქვენს იდეას, თქვენს ბიზნესს, თქვენს ცხოვრებას.

შეცვალეთ თქვენი მეტყველება და შეიცვალეთ თქვენი ცხოვრებაც!

მულტისემიოტიკური პრეზენტაციის უნარები

თანამედროვე სამყარო ტექნოლოგიების წყალობით იმდენად შეიცვალა, რომ აზრის გამოხატვის ძველი ფორმები მოძველდა და მოსაწყენი გახდა; მაგალითად, თუ თქვენ აღმოაჩენთ, რომ რომელიმე ლექციაზე (ან კონფერენციაზე) ორატორი ტექსტს ფურცლებიდან კითხულობს, დიდი შანსია, რომ მას არ მოუსმენთ... აჩქარებულმა დრომ და ტექნოლოგიების განვითარებამ გააძლიერა ვიზუალური აღქმა, რაც ნიშნავს, რომ ინფორმაციის დიდ ნაწილს უფრო სწრაფად და ეფექტურად ვიღებთ გამოსახულებით (ფოტო, სლაიდი, ანიმაცია, გიფები...);

ამიტომ საჯაროდ გამომსვლელი პრეზენტაციისას უნდა ფლობდეს მულტისემიოტიკურ უნარებს, რათა შეძლოს მსმენელამდე აზრის ეფექტურად მიტანა.

პრეზენტაცია დროში შეზღუდულია, რაც იმას ნიშნავს, რომ ყველაფერი, ამავე დროს, უნდა გამოიხატოს მოკლედ და ეფექტურად, რაც პრეზენტაციას ანიჭებს რეკლამურობას...

მულტისემიოტიკურობა აზრის გადაცემის საუკეთესო საშუალებაა, რადგან მსმენელს აწვდის ინფორმაციას განსახვავებული კოდებით და საშუალებებით ერთდროულად.

ვერბალური, ვიზუალური, აუდიო-ვიდეო კოდებით თქვენ ქმნით ერთ ამბავს, ერთ ისტორიას - ეს ნამდვილი შემოქმედებითი პროცესია.

სწორედ ამიტომ ეფექტური პრეზენტაცია არის საუკეთესო მულტისემიოტიკური რიტორიკული მოდელი, ჩართოთ სამყარო თქვენს ქსელში!

გახსოვდეთ: წარმატებულ პრეზენტაციას შეუძლია შეცვალოს თქვენი ცხოვრება!

და კიდევ: დარწმუნებული ვარ, თითოეულ თქვენგანს, ვინც ახლა ამ ტექსტს კითხულობს, აქვს განსაკუთრებული იდეა, რომლის შესახებაც უნდა ვინმეს, ან სულაც მთელ სამყაროს მოუთხროს!

როგორ ავაგოთ პრეზენტაცია?

ზოგიერთი რჩევა

1. პრეზენტაციის შინაარსისა და სტრუქტურის განსაზღვრა; არგუმენტაციის მეთოდების შემუშავება;

2. აუდიტორიის მოტივირება და ემოციის გამოწვევა

- რას ელოდებით აუდიტორიისგან პრეზენტაციის შემდეგ და
- რომელი მეთოდებით მიაღწევთ სასურველ შედეგს?
- გახსოვდეთ საყოველთაოდ ცნობილი ფაქტი, რომ ადამიანებზე ემოციური ზეგავლენა აღემატება ე.წ. ლოგიკურ ზეგავლენას;
- იფიქრეთ იმაზე, როგორ ჩართოთ პრეზენტაციაში ემოციები

3. შექმენით პრეზენტაციის მთავარი ამბავი, მეტაფორა, ისტორია (ფილმი)

- პრეზენტაცია საინტერესოა მაშინ, როცა ის ერთგვარი კინოფილმია და ამ ფილმში მაყურებელი სრულად ჩართულია;
- შეარჩიეთ სიუჟეტი, რომელიც შეიძლება გამოიყენოთ თხრობაში და ამით თქვენი პრეზენტაცია ეფექტური გახადოთ;
- პრეზენტაციაში კოდების გადანაწილებით შექმენით ფილმის (ფილმის თრეილერის) დინამიკური სიუჟეტი.

4. პრეზენტაცია ააგეთ პოზიტივზე

- აზრის პოზიტიურ გამოხატვაზე კონცენტრაცია აძლიერებს სასურველი შედეგის მიღებას;
- პოზიტიური აზროვნება ახდენს ენერგიის ტრანსფორმაციას;
- პრეზენტაციის ვიზუალური ეფექტების შექმნა

- ვიზუალური მხარე არანაკლებ მნიშვნელოვანია ვერბალურზე;
- სწორად გაადაანაწილეთ სლაიდები, გააფორმეთ გრაფიკულად, შეარჩიეთ ვიზუალური გამოსახულებები;

6. პრეზენტაცია, როგორც რეკლამა

- მოკლედ და ლაკონიურად აზრის გადაცემა მოითხოვს შემოქმედებითობას;
- რაკი პრეზენტაცია ჰგავს რეკლამას, უნდა გამოიყენოთ კარგი რეკლამისტის დამახასიათებელი სემიოტიკური მოდელები;

7. დაანთეთ“ ცეცხლი თვალებში“ და იყავით გადამდები პრეზენტაციისას

- ადამიანს ამოძრავებს ვნება და სურვილი; გამოავლინეთ ძლიერი ინტერესი იმის მიმართ, რასაც სხვებს უამბობთ;
- ენერგია, რომელიც თქვენს სიტყვებს მოჰყვება, ძალიან მნიშვნე-

ლოვანია: მან შეიძლება აანთოს ან
ჩააქროს მსმენელი... „მოკლე ჩარ-
თვაც“ შეიძლება გამოიწვიოს...
ამიტომ ფრთხილად - დანთებულ
ცეცხლთან!

პრეზენტაცია, როგორც ფილმი Storytelling-ის მეთოდი

ადამიანებს დაავიწყდათ, როგორ მოყვნიენ ამბებს. ამბავს არა აქვს დასასრული, არსებობს მხოლოდ დასაწყისი, რომელიც არასდროს სრულდება.

სტივენ სპილბერგი

ჩვენ შეგვიძლია, ვუყუროთ ფილმებს საათობით, სერიალებს - თვეობით და წლობითაც კი... მაგრამ ბევრ ლექციაზე, გაკვეთილზე, კონფერენციაზე შეიძლება რამდენიმე წუთის შემდეგ ყურადღებაც მოგვიდუნდეს და ძილიც მოგვერიოს...

რატომ...?

რას შეუძლია, რომ ჩვენი ყურადღება „დაიჭიროს“ აქტიურ ფაზაში...? - რა თქმა უნდა, კარგად მოყოლილ ამბავს,

ისტორიას.... ამას კი მხოლოდ ლოგიკური და თანმიმდევრული გადმოცემით ვერ შევძლებთ, აუცილებელია, რომ ამბავი ემოციურადაც შეგვეხოს; რაც მთავარია, თავიდანვე უნდა დავინახოთ იმის საჭიროება, რომ ეს ისტორია სწორედ ჩვენთვისაა.

თანამედროვე სამყაროში ჩვენი აღქმა გახდა მეტწილად ვიზუალური. ეს ნიშნავს, რომ, უწინარესად, ჩვენზე მოქმედებს ის, რასაც ვხედავთ. ამიტომ პრეზენტაციისას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ვიზუალური ამბების შექმნას. ამბავი - ეს არის ის, რაც ყველას აინტერესებს, თუ შესაბამისადაა მოთხრობილი და ეხება მსმენელის (მაყურებლის) ინტერესებს, ემოციებს, აზრებს, განცდებს...

მარტინ საიკსის ძალიან საინტერესო წიგნი პრეზენტაციის თანამედროვე სემიოტიკურ უნარებზე (Martin Sykes, A. Nicklas Malik, Mark D. West „Stories that Move Mountains: Storytelling and Visual Design for Persuasive Presentations“) ასე იწყება: „პროფესიულ და პირად ცხოვრებაში ჩვენ ხშირად ვხდებით მცდარი წარმოდგენების ტყვეები. ერთხელ გათავისებულ მცდარ ჭეშმარიტებებს მხოლოდ ჩვენ კი არ ვიჯერებთ, გვინდა ისინი

სხვებსაც გადავცეთ. ნებისმიერი ახალი ცოდნა წარმოიქმნება უკვე დადგენილი წარმოდგენებით. თუ ახალი ინფორმაცია ეწინააღმდეგება ამ წარმოდგენებს, ჩვენ უკვუვადგებთ მას, რათა ჩვენი რწმენა არ შეირყეს... მყარი სტერეოტიპები ადვილად არ ნებდებიან... იმისათვის, რომ შევცვალოთ გული, გონება და ქცევები, აუცილებელია სწორად აგებული კომუნიკაცია...”

წიგნის ავტორების აზრით, საჭიროა, გონების გათავისუფლება, რათა აზრი ახლებურად გამოითქვას. არავითარი მოსაწყენი ჩანაწერები და თეზისები! ეს არ „მუშაობს“! საჭირო გახდა სრულიად განსხვავებული მიდგომა. თანამედროვე ტექნოლოგიებმა მიაჩვია ადამიანი ვიზუალურ ამბებს და, შესაბამისად, ეფექტური კომუნიკაციაც ამ ენაზე უნდა აიგოს. ე.წ. Storytelling-ის მეთოდი (ინფორმაციის გადაცემა ამბების მოყოლით) აქტუალური გახდა.

ეს წიგნი გახლავთ ეფექტურ კომუნიკაციაზე, რომელიც ადამიანს უბრალოდ მოსმენისკენ კი არ უბიძგებს, არამედ - ქმედებისკენ... ინფორმაციას უბრალოდ კი არ ვაგროვებთ, არამედ გარდავქმნით კეთებისას, ქმედებისას, მოქმედებისას...

ამაზე შოთა რუსთაველი წერდა: „არა ვიქმ, ცოდნა რას მარგებს ფილოსოფოს-თა ბრძნობისაო“.

ეფექტური კომუნიკაცია იქმნება ვი-ზუალური ამბების შექმნით... ამბავს კი აუცილებლად სჭირდება სიუჟეტი...

აი, მივედით მთავარ საკითხამდე: რო-გორ შევქმნათ საინტერესო სიუჟეტის ვიზუალური ამბები? აქ კი უნდა გაიღვი-ძოს თქვენში კრეატიულობამ, თორემ ძა-ლიან კარგი იდეა შეიძლება ისე უფერუ-ლად გადმოსცეთ, რომ ყურადღება არა-ვინ მიაქციოს... ყოველთვის უნდა გახ-სოვდეთ, რომ ყველაზე ძვირად სწორედ თავისთავად ამბავი, თხრობა, ისტორია... „იყიდება“. ასე რომ არ იყოს, რეკლამე-ბიც საჭირო არ იქნებოდა. იდეის გამო-ხატვა და გადაცემა არის ძალიან მნიშ-ვნელოვანი. თანამედროვეობამ კი გამო-ხატვის სრულიად ახალი პარამეტრები დანერგა.

წარმოიდგინეთ, რომ თქვენ ხართ რე-ჟისორები და თქვენი პრეზენტაციით ქმნით ფილმს, თავისი სიუჟეტით და ყვე-ლა აუცილებელი კომპონენტით. ინვევთ დაძაბულობას, ემოციას, ეძებთ გამოსა-ვალს და პოულობთ...

როგორ ავირჩიოთ სიუჟეტი?

საყოვეთაოდ ცნობილია, რომ რომ არსებობს სულ რამდენიმე სიუჟეტი, რომელსაც ეფუძნება ყველა ამბავი. 70-იან წლებში 30-წლიანი კვლევის შედეგად ამერიკელმა მწერალმა და ჟურნალისტმა, კრისტოფერ ბუკერმა გამოთქვა მოსაზრება, რომ არსებობს 7 არქეტიპული სიუჟეტი, რომლებიდანაც შეიძლება ნებისმიერი ამბავი განავითარო.

ეს სიუჟეტებია:

სიუჟეტი I - ურჩხულზე გამარჯვება
პერსევსი და მედუზა გორგონა, თევზისი და მინოტავრი, ჰარი პოტერი...

სიუჟეტი II - ტრანსფორმაცია
კონკიას ამბავი, ფილმი „ლამაზმანი“, „ჯეინ ეარი“;

სიუჟეტი III - თავგადასავალი
ჰომეროსის „ოდისეა“, არგონავტების მითი, ლეგენდები მეფე არტურზე, „მოზი დიკი“;

სიუჟეტი IV - იქით და უკან (გასვლა და უკან დაბრუნება)

„დროის მანქანა“, „ალისა საოცრებათა ქვეყანაში...“, „ნარნიას ქრონიკები“, რობინზონ კრუზო...

სიუჟეტი V - კომედია

„ფიგაროს ქორწინება“, მოლიერის პიესები, ჯეინ ოსტინის რომანები, „ომი და მშვიდობა“...

სიუჟეტი VI - ტრაგედია

ლეგენდა ფაუსტზე, მაკბეტი, „რომეო და ჯულიეტა“, „ლოლიტა“...

სიუჟეტი VII - აღდგომა (აღორძინება)

მძინარე მზეთუნახავი, ფიფქია და 7 ჯუჯა, მზეთუნახავი და ურჩხული, ყინულის დედოფალი...

ამ სიუჟეტებიდან თქვენი პრეზენტაციისათვის შეგიძლიათ შეარჩიოთ ის, რაც ყველაზე მეტად მიესადაგება თქვენს სათქმელს....

იფიქრეთ იმაზე, რისი თქმა გსურთ და რომელია თქვენი სიუჟეტი?

ყველაფერი იწყება ილიით....

„აუდიტორია შედგება მრავალი ჯგუფის-
გან, რომლებიც ჩვენ,
მწერლებს, გვიყვირს: გამართე, თამანიგ-
რძნე, დამანალვლიანე,
მაოცნებე, მაცინე, მატირე, მაფიქრე...“
გი დე მოპასანი

„თუ თქვენი გონება გამუდმებულად და-
კავებულია, მას არ შეუძლია კრეატიული
იდეების დაბადება... თანამედროვე ადა-
მიანის მთავარი პრობლემაა გადარბენა...
აუცილებელია, შეანელოთ სვლა....“
John Cleese

თანამედროვე სამყარო იმდენად გან-
სხვავებული გახდა რიტორიკული გამო-
ხატვის თვალსაზრისით, რომ ტრადიცი-
ული რიტორიკული კანონები უნდა გადა-
იხედოს. თითოეული პრეზენტატორი
„მწერალი“ უნდა „გახდეს“, შექმნას ამბა-

ვი, ისტორია, არა მხოლოდ ფაქტებით და ინფორმაციით, არამედ ემოციებით სავსე, რადგან ამბავი აზრის გადაცემის ყველაზე მძლავრი ინსტრუმენტია, უფრო საიმედო, ვიდრე ხელოვნების სხვა რომელიმე დარგი. „საუკეთესო საშუალება, გააერთიანო იდეა ემოციასთან, - ეს არის დამარწმუნებელი ამბის მოყოლა. ამბავი იძლევა საშუალებას, რომ გადმოსცე ინფორმაცია და გაუღვიძო მსმენელებს ემოცია და ენერგია...“ (Nansy Duarte, „Resonate“)

ტექნოლოგიებმა კომუნიკაციაში მრავალფეროვანი საშუალებები შემოიტანა, ამიტომ ვერბალური კომუნიკაცია ერთადერთი არხი არ არის, რომლის მეშვეობითაც აზრს გამოვხატავთ და გადავცემთ. ვიზუალური აღქმის გააქტიურებამ კი საჯარო გამოსვლა მრავალფეროვან პრეზენტაციად აქცია. ამ გზით იდეის წარდგენა კიდევ უფრო ეფექტური და საინტერესო გახდა. მაგრამ კრეატიულობის გარეშე ვერბალური გამოსვლაც და პრეზენტაციაც შეიძლება ძალიან მოსაწყენი და უინტერესო იყოს.

უნდა ვაღიაროთ, რომ „ყურადღების მიქცევა“ და ვინმეს „ყურადღების დაპყრობა“ ადვილი არ არის. ფაქტობრივად,

ყველაზე დიდი განძი, რომლისკენაც ადამიანები მიისწრაფიან, სწორედ ეს არის - ყურადღება. საზოგადოება, მასმედია, ოჯახის წევრები, მეგობრები, ნაცნობები, უცნობები - ყველა ამისკენ ილტვის. ხშირად გვინწევს, „თავი დავიცვათ“ და „თავი დავაღწიოთ“ სხვა ადამიანთა გავლენას, ზოგჯერ - სიამოვნებითაც კი ვნებდებით...

ბევრი ადამიანის ყურადღების დაპყრობა და ყურადღების მიქცევა წარმატებულს ხდის თქვენს იდეას, თქვენს ბიზნესს, თქვენს ცხოვრებას.

რით უნდა დავინწყოთ...?

ყველაფერი იწყება იდეით, რომელსაც წარადგენთ. როგორ იდეას სთავაზობთ სამყაროს? მანამ, ვიდრე პრეზენტაციის მომზადებაზე გადახვიდოდეთ, ჰკითხეთ საკუთარ თავს: რამდენად ძლიერად გინდათ, რომ თქვენმა იდეამ იცოცხლოს?

ყველაფერი დამოკიდებულია იმ ენერგიასა და ძალისხმევაზე, რომელსაც იდეას ახმართ.

შექმენით „კუს აკვარიუმი“ - ოაზისი განმარტოებისთვის

რადგან ყველაფერი იწყება ფიქრით...
ხოლო ფიქრისთვის უნდა განმარტოვ-
დეთ და გონება დაცალოთ გარეხმაური-
საგან.

მწერალი და მსახიობი ჯონ კლიზი
2008 წელს გამართულ ფორუმზე:
Creativity World საინტერესო სიტყვით
გამოვიდა კრეატიულობის შესახებ თანა-
მედროვე სამყაროში. მისი თქმით, ეპოქა
აჩქარებულია, ადამიანი კი - გადარბენა-
ზე, რაც ხელს უშლის შემოქმედებითო-
ბას, რადგან შემოქმედება მოითხოვს
განცალკევებას, განმარტოებას და ფო-
კუსირებას ერთ რომელიმე იდეაზე...
სხვაგვარად არც კრეატიული გამოვა
პრეზენტაცია...

„თუ თქვენი გონება გამუდმებულად
დაკავებულია, მას არ შეუძლია კრეატიუ-
ლი იდეების დაბადება...

თანამედროვე ადამიანის მთავარი
პრობლემაა გადარბენა... აუცილებელია,
შეანელოთ სვლა....“ John Cleese.

ჯონ კლიზის აზრით, ადვილი არ არის,
გამოეყო ამ ხმაურიან სამყაროს, ამის-
თვის ის გირჩევთ შექმნათ თქვენი პატა-

რა დაურღვეველი ოაზისი, სადაც ვერა-
ვინ და ვერაფერი შემოაღწევს... მეტაფო-
რულად კლიზი ამას უწოდებს „კუს აკვარ-
იუმს“. კუს მეტაფორას, ჩემი აზრით,
კლიზი არჩევს როგორც აჩქარებულ სამ-
ყაროში „შენელების“ სინონიმს, ხოლო
აკვარიუმი შემოსაზღვრულობის მეტა-
ფორაა.

აუცილებელი არ არის, თქვენი „კუს
აკვარიუმი“ მაინცდამაინც შინ ან სამსა-
ხურში მოაწყოთ, ეს შეიძლება იყოს ნე-
ბისმიერი ადგილი: კაფე, პლაჟი, პარკი...
მთავარია, შეიქმნათ სიმყუდროვე და
კონცენტრირდეთ იდეაზე ღრმად, რად-
გან მხოლოდ ასეა შესაძლებელი შემოქ-
მედებითი სიღრმეების მოხელთება.

საიმონ სინეკი წიგნში "Start with
Why"(Simon Sinek) წერს იმის შესახებ,
რომ გავლენიანი ლიდერები თავის გა-
მოსვლას იწყებენ პასუხით კითხვაზე:
რასაც აკეთებენ, რატომ აკეთებენ?
თითქმის ყველას შეუძლია, იმაზე ისაუბ-
როს, რას აკეთებს, მაგრამ ძალიან ცოტა
თუ დაასაბუთებს, რასაც აკეთებს, რა-
ტომ აკეთებს?

დაიწყო კითხვით „რა?“ - ადვილია და
ჩვეულებრივი... მაგრამ ეს საკმარისი არ
არის. „ადამიანები არ ყიდულობენ იმას,

რასაც თქვენ აკეთებთ, ისინი ყიდულობენ იმას, რატომაც აკეთებთ რამეს“ (Simon Sinek).

ჰარი რეინოლდსი (Harry Reynolds, Presentation Zen. New Riders, 2008) პრეზენტატორებს, ვიდრე გამოსვლას დაიწყებენ, ურჩევს, პასუხი გასცენ კითხვებს: რა არის გამოსვლის მთავარი აზრი და რატომ არის ეს აზრი მნიშვნელოვანი?

რას ჰგავს თქვენი იდეები და რატომ...?

სტენფორდის უნივერსიტეტის პროფესორი, თინა სილიგი წიგნში „შექმენი საკუთარი თავი“ გთავაზობთ ძალიან საინტერესო სავარჯიშოს თქვენი იდეის დასახასიათებლად. ამ კითხვით მიმართავს ის თავის სტუდენტებს დღესაც.

კითხვა ასეთია: რას ჰგავს თქვენი იდეები და რატომ...? მეტაფორად შეგიძლიათ ნებისმიერი რამ აირჩიოთ, თქვენ როგორც განიცდით და ხედავთ იდეას.

სტუდენტების პასუხი იყო განსხვავებული. მაგალითად, ასეთი:

იდეები ჰგავს ბავშვებს, რადგან ყველას ჰგონია, რომ მისი შვილი საუკეთესოა;

იდეები ჰგავს ფეხსაცმელს, რადგან ფეხსაცმელი უნდა მოირგო, რაც იმას ნიშნავს, რომ დროა საჭირო იმისათვის, რომ მიიღო ახალი იდეა;

იდეები ჰგავს ღვეზელს, ყველაზე საუკეთესოა ახალგამომცხვარი;

იდეები ჰგავს ავტომობილს, რადგან შეგიძლია, ნებისმიერი მიმართულებით იმოძრაო;

იდეები ჰგავს ფიფქებს, რადგან ზოგიერთი უბრალოდ დნება, ზოგისგან კი შეიძლება რაღაც გრანდოზული შექმნა;

იდეები ჰგავს ნაყინს, რადგან თუ დიდხანს გააჩერებ, დადნება და დაკარგავს გემოს და ფერს;

იდეები ჰგავს გოგონას, რადგან თუ შენ არ მიაქცევ მას თავის დროზე სათანადო ყურადღებას, გამოჩნდება სხვა, ვინც ამას გააკეთებს;

იდეები ჰგავს ფრთებს, რადგან მისი მეშვეობით შეგიძლია აფრინდე და იგრძნო ფრენის სიხარული!

P.S. ახლა კი - კითხვა მკითხველისთვის: თქვენი ვარიანტი...?

რეზონანსი ანუ იპოვე შენი ხმა

იდეები განსხვავდებიან იმის მიხედვით, როგორ წარვადგენთ მას, ამიტომ თანამედროვე კომუნიკაციის ექსპერტები გვირჩევენ, რომ წარდგენამდე კარგად ვიფიქროთ... ზოგ შემთხვევაში ბრწყინვალე იდეები ვერ იქცევენ სათანადო ყურადღებას მხოლოდ იმის გამო, რომ მოსაწყენად და უინტერესოდ წარადგინეს.

რას ნიშნავს „ბრწყინვალე იდეა?“ მე რომ მკითხოთ, ზოგ შემთხვევაში წარდგენას (წარმდგენს) იდეისგან არც გამოვყოფდი, რადგან დარწმუნებული ვარ, რომ სხვადასხვა ადამიანი ერთსა და იმავე იდეას სრულიად განსხვავებულად წარადგენს და, საბოლოოდ, ეს არ იქნება ერთი და იგივე იდეა, ვფიქრობ, რომ, საერთო შინაარსის მიუხედავად, იდეებიც განსხვავდებიან იმის მიხედვით: რამდენი იფიქრეთ, რამდენად ღრმად გსურთ,

რამდენი ენერგია ჩადეთ კონკრეტულ იდეაში.

ადამიანები ფლობენ განსხვავებულ „სიტყვის ძალას“ და, შესაბამისად, იდეების ძალასაც... ენთუზიაზმით, დამაჯერებლად, პოზიტიურად გამოხატული აზრი სულ სხვა სურათს ქმნის, ვიდრე მოსაწყენად, სერიოზულად, წარბშეკვრით წარდგენილი იდეა... სრულიად განსხვავებულ ენერგიას ასხივებენ იდეები...

მეტყველებაში (პრეზენტაციაში) რეზონანსის კანონის მოქმედებას ეძღვნება Nancy Duarte -ს ძალიან საინტერესო წიგნი "Resonate".

რეზონანსი ყველას გაუგია. მოგისმენიათ ასეთი ფრაზაც: გამომსვლელმა მსმენელებში რეზონანსი გამოიწვია, რაღაც მოვლენას საზოგადოებაში რეზონანსი მოჰყვა... მართალია, ამგვარ ფრაზეოლოგიზმებში „რეზონანსი“ მეტაფორულად გამოიყენება, მაგრამ, ეს ისეთი მეტაფორაა, რომელშიც მეტაფორის მეორე წევრი ასიმილირებულია. რაც მთავარია, რეზონანსის კანონი აქაც ზუსტად ისე მოქმედებს, როგორც ფიზიკაში.

როდის წარმოიქმნება რეზონანსი? როდესაც ობიექტის ვიბრაციის ბუნებ-

რივი სიხშირე შეესაბამება გარეგანი სტიმულის ანალოგიურ სიხშირეს...

აკუსტიკურ რეზონანსს შეიძლება დაკვირვებისათვის კამერტონების მაგალითზე: როცა ორ კამერტონს ერთმანეთთან ახლოს ათავსებენ და ერთ-ერთ მათგანს ააჟღერებენ, ჟღერას იწყებს მეორეც. ბგერითი ტალღა პირველი კამერტონისაგან წარმოქმნის მეორე კამერტონზე მოქმედ პერიოდულ ძალას; მაგრამ თუ ავიღებთ განსხვავებული საკუთარი სიხშირის კამერტონებს, მაშინ მათ შორის რეზონანსი არ დამყარდება.

ამ მცირე და პოპულარული მიმოხილვის შემდეგ კომუნიკაციისას რეზონანსის მოვლენა ჩვენთვის უკვე საიდუმლო აღარ იქნება.

რეზონატორ-კამერტონად შგვიძლია განვიხილოთ პრეზენტატორი, მომხსენებელი, ხოლო აუდიტორია - მეორე მიმღებ-კამერტონად, რომელიც რეზონანსში უნდა მოვიდეს პირველთან. მაგრამ, როგორც ზემოთაც დაინახეთ, ჯერ ამისთვის უნდა შეიქმნას პირობები. სწორედ ამ პირობებს ქმნის გამომსვლელი, სხვა შემთხვევაში, თუ აუდიტორია ვერ მოიმართა საიმისოდ, რომ მიიღოს პირველი კამერტონის რხევები, არავითარი კონ-

ტაქტი არ შედგება და პრეზენტაციაც იქნება მოსაწყენი და უინტერესო, ვერავითარ რეზონანსს ვერ გამოიწვევს შეთავაზებულ იდეასთან.

რა უნდა გავაკეთოთ იმისათვის, რომ გამომსვლელისა და აუდიტორიის სიხშირეები დაემთხვეს?

როგორც ზემოთ ხსენებული წიგნის ავტორი (Nancy Duarte, "Resonate") გვეუბნება, მხოლოდ ფაქტებით, არგუმენტებით და ლოგიკით აქ ფონს ვერ გახვალთ. ეს პარამეტრები ძალიან სუსტია საიმისოდ, რომ ვინმეზე ძლიერი ემოციური გავლენა მოახდინოთ და შეუცვალოთ განწყობა, ენერგია, სიხშირე. საჭიროა ემოციებით ზემოქმედება, ვიზუალური ისტორიების შექმნა, მეტაფორები...

იმისათვის, რომ რეზონანსი დაამყაროთ (კონტაქტი) აუდიტორიასთან, ჯერ თავად უნდა მოხვიდეთ მასთან რეზონანსში, ამის შემდეგ სიხშირეების შეცლით შეგიძლიათ, მსმენელი გაიყოლოთ, ცვალოთ აუდიტორიის სიხშირეც და ასე შინარჩუნოთ რეზონანსი. შემდეგ აუდიტორია თავად გამოავლენს თვითორგანიზაციის უნარს (Nancy Duarte, "Resonate").

პრეზენტატორისა და აუდიტორიის ძლიერი ენერგეტიკული ურთიერთკავშირის შემდეგ აუდიტორია იმუხტება იმ ენერგიით, რომელსაც გადასცემთ და ასევე განეწყობა სამოქმედოდ. ცვლილებების გამოწვევა რეზონანსის კანონის მთავარი შედეგია, ხოლო ამ ცვლილებებს განაპირობებს პრეზენტატორი და პასუხსაც აგებს მასზე.

არსებობს ორგვარი დამოკიდებულება აუდიტორიის მიმართ: როდესაც გმირი შენ ხარ (მომხსენებელი) და როდესაც გმირი აუდიტორიაა. ეს ორი დამოკიდებულება სრულიად განსხვავებულ სიუჟეტებს ქმნის და, Nancy Duarte-ს მტკიცებით, ეგოისტ პრეზენტატორს დიდხანს არავინ გაჰყვება... მთელი თქვენი ძალისხმევა უნდა მიმართოთ იქით, რომ აუდიტორია აქციოთ გმირად და თქვენ კი უნდა დარჩეთ „უბრალო ხმა, რომელიც ამოგზაურებს აუდიტორიას“. კარგ პრეზენტაციას შეუძლია შეცვალოს ადამიანი, ადამიანთა ჯგუფი, სამყარო...

სამყარო სავსეა რიტმით, ჰარმონიით, დისჰარმონიით... მთავარია, ჩვენი ხმა ვიპოვნოთ.

შუმანის ექსპერიმენტის დროს მაგნიტურ დაფაზე სიხშირეთა ცვლილება

ფორმათა ცვლილებას იწვევს... ქვიშა იღებს განსხვავებულ ფორმას... რაც უფრო მაღალია სიხშირე, მით უფრო მრავალფეროვანი ფორმები მიიღება. რეზონანსი მყარდება აკუსტიკასა და ფორმას შორისაც...

ეს კანონი უნივერსალურიც არის და მეტაფორულიც. საყოველთაოდ ცნობილია რიტმის, მუსიკის გავლენა ადამიანის ორგანიზმზე. მედიცინაში მუსიკით თერაპიაც არსებობს. ცნობილია, რა გავლენას ახდენს კლასიკური მუსიკა, ფოლკლორი და სხვ. ადამიანზე, როგორც ცვლის უჯრედულ დონეზე მათ განწყობას.

იგივე ვრცელდება მეტყველებაზე. ნებისმიერ მეტყველებას აქვს თავისი რიტმი, ენერგია, სიხშირე... გავლენის ძალა იზომება იმის მიხედვით, რა ძალისაა ეს მოცემულობები. წარმოიდგინეთ, რომ მეტყველება მუსიკაა და თქვენ არჩევთ ამ მუსიკისთვის ჟანრს, ემოციას, ენერგიას...

გახსოვთ „იავნანამ რა ჰქნა?“... მუსიკის დროს ინფორმაციის ემოციური დამახსოვრება ხდება... მეტყველების შემთხვევაში ეს მუსიკა თითქოს არ ჟღერს, მაგრამ აუცილებლად არსებობს, რადგან

ისეთ სიხშირეზეა, რომელსაც ყური ვერ აღიქვამს, მაგრამ აუცილებლად შეიგრძნობა და ზემოქმედების ძალაც აქვს, რადგან ადამიანის ორგანიზმი ფუნქციონირებს უჯრედების ელექტრომაგნიტური და აკუსტიკური ტალღების მიმოცვლის შედეგადაც. ამერიკელი მეცნიერი გორდონ შოუ ადამიანზე მუსიკის გავლენას ხსნის ბგერების ვიბრაციის ზემოქმედებით. ბგერები ქმნიან ენერგეტიკულ ველებს, რომლებსაც რეზონანსში მოჰყავს ჩვენი ორგანიზმის ყოველი უჯრედი...

იდეა, აზრი, სიტყვები ქმნიან ენერგეტიკულ ველებს, მათაც აქვთ თავისი ვიბრაცია, აკუსტიკა, სიხშირე... მეტყველებასაც აქვს თავისი ფიზიკა, ამიტომ რეზონანსის კანონის გაცნობიერებით ჩვენ შევძლევართ მეტყველების სიღრმეებში, საიდანაც ყველაფერი სხვაგვარად მოჩანს...

ვიზუალური აზროვნებიდან ვერბალური აზროვნებისკენ და – პირიქით

კარგი პრეზენტაცია ნიშნავს არა უბრალოდ ინფორმაციის გადაცემას, არამედ იმგვარ გადაცემას, რომელიც ჩვენი გონების მყარ დისკზე ჩაინერება, ეს მხოლოდ მაშინ იქნება შესაძლებელი, როცა ინფორმაცია იქნება ცოცხალი: შეგვეძლება მისი წარმოდგენა, შეგრძნება, შემეცნება, დამახსოვრება კი თავისთავად მოხდება.

ძალიან მნიშვნელოვანია პრეზენტაციის ვიზუალურად გაფორმება. რადგანაც ვიზუალური ხატი ერთბაშად იპყრობს მსმენელს, ხოლო ვერბალური კომუნიკაცია მიმდინარეობს დროში და დანაწევრებულია. ორივე ერთად კი წარმოადგენს მთლიან აზრს. მართალია, ვერბალური და ვიზუალური განსხვავებული სტრუქტურის ელემენტებია და სხვადას-

ხვა სემიოტიკურ სისტემებს მიეკუთვნება, მაგრამ მათი სინთეზი, წარმატებული ურთიერთქმედება აზრის დაბადებას, აზრის გამოთქმას ემსახურება.

ცალ-ცალკე ორივე სისტემა ნაკლულია აზრის გამოსათქმელად. მაგალითად, ავილოთ ქიმიური ნაერთი - წყალი H_2O - იგი შედგება ორი ატომი წყალბადისა და ერთი ატომი ჟანგბადისაგან. ცალ-ცალკე ეს ელემენტები არცერთი წყალი არ არის, ასევე ნაწილობრივად წარმოადგენენ აზრს ვიზუალური და ვერბალური სისტემები პრეზენტაციისას.

რა კავშირია ვერბალურსა და ვიზუალურს შორის?

თანამედროვე სამყაროში კომუნიკაციის პრობლემა განპირობებულია იმით, რომ ენის მეშვეობით მეტყველება ავტომატიზებულ პროცესად იქცა. ამაში „დამნაშავე“ ენა არ არის, აჩქარებული სამყაროს ადამიანი ყველაფერს ამარტივებს და კომუნიკაცია დაჰყავს უბრალოდ ინფორმაციის გადაცემამდე. დაიკარგა (უმრავლეს შემთხვევაში) ემოცია, განცდა, გრძნობა, რაც სიტყვებს უნდა მოჰყვებოდეს. ის წარმოსახვები, რომლებიც

კონცეპტუალურ კომუნიკაციას ახლავს, გაუფერულდა, გაიცრიცა და გაქრა. თითქოს ცალკე არსებობს ადამიანი (შინაგანი ადამიანი) და „ენობრივი ადამიანი“, რომლებიც სულ უფრო შორდებიან ერთმანეთს. დაქვეითდა ენის ძირითადი ფუნქცია, ექსპრესიული ფუნქცია, შესამაბისად, ურთიერთგაგებინების პროცესიც ადამიანებს შორის, ხალხებს შორის, კულტურებს შორის სულ უფრო პრობლემატური გახდა. ზოგ შემთხვევაში ენა ურთიერთგაგებინების ნაცვლად იქცა ურთიერთგაუგებრობის წყაროდ.

რატომ ხდება ასე და რას ნიშნავს ის, რომ მეტყველება ავტომატიზებული პროცესია?

ბგერითი ენა ნიშნავს, რომ ადამიანი აზრს, ემოციას, გრძნობას გარდაქმნის სიტყვებად, ცნებებად, ანანევრებს და გამოთქვამს და ასე გამოიხატება. რა სახით გვეძლევა აზრი...? როგორ იქცევა აზრი, როგორც მენტალური წამოდგენა, ცნებებად, და როგორ შეგვიძლია, რომ ჩვენი აზრი სრულყოფილად გავუზიაროთ მეორე ადამიანს ან ადამიანთა ჯგუფს?

აი, აქ იწყება აზრის გადაცემის რთული ფსიქო-ფიზიოლოგიური პროცესი. ეს ძალიან ჰგავს თარგმნის პროცესს, მაგ-

რამ გაცილებით უფრო რთულს, რადგან „თარგმნა“ გვიწევს არა სხვა ენიდან, არამედ აზრის მრავალფეროვანი სემიოტიკური რაკურსებიდან ვერბალურ, ბგერით ენაზე... ჩვენს ცნობიერებაში წარმოქმნილ ვიზუალურ ხატებს სიტყვები უნდა შევუსაბამოთ და როდესაც სიტყვები „არ გვეყოფა“, მაშინ მეტაფორებს უნდა მივმართოთ. წარმოგიდგენიათ, რამდენი რამ უნდა გადაიტანოს სიტყვებში ენამ (ენის მომხმარებელმა)...? დაანაწევროს ერთიანი სურათი, მერე შეაერთოს სხვადასხვა ტიპის განცდა, რომ საბოლოოდ შეძლოს, აღადგინოს ერთიანი სურათი, და ეს უნდა მოახერხოს, არც მეტი და არც ნაკლები, პირობით ნიშანთა სისტემით. დიახ, ბგერები, სიტყვები, ცნებები მხოლოდ პირობითი ნიშნებია აზრის გადმოსაცემად. ნიშნის პირობითობა ხომ ენის ფუნდამენტური კონსტიტუციური პრინციპია. ენის ჩვეულებრივი მომხმარებელი არ არის ვალდებული, ენისა და აზროვნების თეორიებს ფლობდეს და ენისა და მეტყველების ფუნქციებში ერკვეოდეს (ეს მეცნიერების საქმეა), მაგრამ ის ახორციელებს სწორედ ცნობიერად თუ არაცნობიერად აზრის სიტყვებით შეფუთვის ურთულეს პროცესს...

წარმოიდგინეთ, რომ ზღვაზე ხართ,

დაისია... და თქვენ უნდა უამბოთ თქვენს მეგობარს მზის ჩასვლის შესახებ, თან ისე, რომ ყველა განცდა, რომელიც თქვენშია, გადაიტანოთ სიტყვებში, როგორც სიგნალებში, რომელთა მოსმენის შემდეგ თქვენს მეგობარს უნდა გაუჩნდეს იგივე ემოცია, და იგრძნოს ის, რაც თქვენ იგრძენით ამ დაისის მზერისას...

პრაქტიკულად შეუსრულებელი ამოცანაა...

მხატვარი ამას უფრო ადვილად შეძლებდა ფუნჯისა და ფერების მეშვეობით, მაგრამ ენაში აზრის მატერიალიზაცია მხოლოდ ბგერებითაა შესაძლებელი. მისტიკოსები იტყვიან, რომ ის, ვისაც შეუძლია ასეთი სურათის ნახვისას ილაპარაკოს, ვერაფერს გრძნობს... მაგრამ მეორედღეს ეს განცდა რომ სიტყვებით გააფორმო, მოყვე, ნამდვილი ხელოვნებაა საჭირო... ამრიგად, გამოდის, რომ კომუნიკაციის პროცესში ერთიან ვიზუალურ წარმოდგენებს ვანანეერებთ ბგერებად და გარდავექმნით კონცეპტუალურ, ცნებით აზროვნებად. რით განსხვავდება ერთი მეორისგან? ვიზუალური ხატი გვეძლევა ერთიანი სახით, ხოლო სიტყვებით ხდება მისი დანაწევრება და გადატანა. ვანანეერებთ და გადაგვაქვს ვიზუალური ვერბალურში, შემდეგ კი იწყება შებრუნე-

ბული პროცესი: ენამ, ანუ პირობით ნი-
შანთა სისტემამ, კომუნიკაციის ადრე-
სატზე უნდა მოახდინოს იმგვარი გავლე-
ნა, რომ ვერბალური, ცნებითი აზროვნება
კვლავ გარდაისახოს ვიზუალურ ხატად.
საინტერესო იქნებოდა სუბიექტის მიერ
გადაცემული და ადრესატის მიერ აღქმუ-
ლი ვიზუალური ხატების შედარება, ისინი
ალბათ ვერასდროს დაემთხვეოდა ერთმა-
ნეთს, მაგრამ მაქსიმალური დაახლოება
არის ენის მიზანი; თუმცა აზრთან მიმარ-
თებით ვერბალური მეტყველება ყოველ-
თვის დარჩება ინტერპრეტაციად.

არსებობს ისეთი ტექსტები, რომლე-
ბიც თავისი მხატვრულობით მყისიერად
წარმოქმნიან ვიზუალურ ხატებს. მაგა-
ლითად, ასეთია კობიაში ისას ეს ჰაიკუ:

„ჩემს ძველ სახლში,
რომელიც დავტოვე,
აღუბალი ყვავის...“

თუ კარგად გავიაზრებთ იმას, რაც
აქამდე ვთქვი, აუცილებლად გაგიჩნდე-
ბათ შეგრძნება, რომ საერთოდ შეუძლე-
ბელია ორი ადამიანის ასეთი ღრმა ურ-
თიერთგაგება... ამიტომ ყველაფერი პი-
რობითია და ზუსტი სიტყვები არ არსე-
ბობს ჩვენი მრავალფეროვანი შინაგანი
განცდების გადმოსაცემად. ეს კარგად
უწყიან პოეტებმა, ამიტომაც ამბობენ:

..Как сердцу высказать себя?

Другому как понять тебя?

поймет ли он, чем ты живешь?

Мысль изреченная есть ложь (Тютчев,
«Silentium!»)

მაგრამ, ამის მიუხედავად, ვიდრე დედამიწაზე ვცხოვრობთ და ადამიანური ფორმისანი ვართ, ვიდრე ენა ჩვენი გამოხატვის ერთ-ერთ ძლიერ საშუალებად რჩება, ჩვენ უნდა გამოვიკვლიოთ ყველა სიღრმე, რაც ენით გამოთქმას უფრო მიახლოებულს გახდის. მნიშვნელოვანი ის არის, რომ ვერბალურ ენას შეუძლია, შექმნას სიტყვებით ვიზუალური ხატებიც, მუსიკაც და გამოიწვიოს კინესთეტიკური შეგრძნებებიც... პრეზენტაციის დროს განსხვავებული სემიოტიკური სისტემებით აზრის გამოთქმა, შესაძლოა, იმაზეც მიაწინებდეს, რომ ეს სისტემები დამოუკიდებლადაც ქმნის მთლიანობას (მაგალითად, თავისთავად სრულყოფილებაა მოცარტის მუსიკის მოსმენა, ან მხატვრის ტილო, ან პოეტის ტექსტი...) და სინთეზით კი - ახალ შესაძლებლობას, რათა გააცოცხლოს ავტომატიზებული მეტყველება და შეიტანოს მასში სიცოცხლე.

აუდიალური და კინესთეტიკური არხები

როგორც უკვე აღვნიშნეთ ერთი ვერბალური ენა მინიმუმ სამ ენას მოიცავს და ისინი ერთმანეთის მიმართ შეგვიძლია განვიხილოთ, როგორც უცხო ენები, რამდენადაც განსხვავებული არხებით და განსხვავებული კოდებით ხდება ინფორმაციის მიღება-გადამუშავება და თავის ტვინში რეგისტრაცია. ესენია: ვიზუალური, აუდიალური და კინესთეტიკური ენები. ზრდასრული ადამიანისათვის ერთ-ერთი მათგანი „მშობლიური“ ენაა, დანარჩენი ორი კი - „მონათესავე“ ენები. ადამიანი ინფორმაციას ყველაზე უკეთ მაშინ იგებს, როდესაც მას თავის ენაზე ესაუბრებიან, ამიტომ მულტისემიოტიკური პრეზენტაციის უნარი გულისხმობს ინფორმაციის იმგვარ გადაცემას, რომელშიც შერწყმული იქნება სამივე ენა, სხვაგვარად მხოლოდ აუდიტორიის ნაწი-

ლი მიიღებს ინფორმაციას და პრეზენტაციაც ნაკლებეფექტური იქნება.

ვიზუალური ენა მიმართულია გამოსახულებაზე, ცნობიერებაში ვიზუალური ხატების წარმოქმნაზე, აუდიალური არხი ინფორმაციას სმენით იღებს, ამ ტიპის ადამიანებისათვის ძალიან მნიშვნელოვანია სიტყვა, გამოთქმა, კეთილხმოვანება, მეტყველების რიტმულობა, მუსიკა, ისინი ინფორმაციის რეგისტრაციას განსხვავებული ემოციის მუსიკალურობით ახდენენ, მათ ესმით... მაშინ, როცა ვიზუალები ხედავენ, ხოლო კინესთეტიკები - გრძნობენ.

როგორ უნდა გადავცეთ ეფექტურად პრეზენტაციისას აუდიალურ ინფორმაციას? გამომეტყველებითი წარმოთქმით, ხმას უნდა მიაწოდოთ მგრძნობელობა, შეგიძლიათ, გამოიყენოთ აუდიალური ხელოვნების ნიმუშიც, რომელიმე მუსიკის მოკლე ფრაგმენტი (თუ ეს პრეზენტაციას სჭირდება), რომელიც უმაღლესად მიიზერებს აუდიალურის ყურადღებას. სმენასთან დაკავშირებული ლექსიკა გააღვივებს მათში მელოდიას; მნიშვნელოვანია ის რიტმიც, რომელშიც სიტყვას წარმოთქვამთ. ყოველგვარი მეტყველება ხასიათდება რიტმულობით, მაგრამ უნდა გახსოვდეთ, რომ გამუდმებულად ერთ

რიტმში საუბარი იქცევა მონოტონურ მუსიკად და დაკარგავს ეფექტურობას, ამიტომ მნიშვნელოვანია რიტმის ცვლა, რათა არ მოხდეს შეჩვევა და მოცვეთა, რაც დააქვეითებს ინფორმაციის მიღების ხარისხს.

როგორ აღწევს ორატორი მეტყველების რიტმულობას და კეთილხმოვანებას? ჯერ ერთი, ენა ატარებს ამ ბუნებას, რომ რიტმით მოაწესრიგოს მეტყველება. სო-სიური ამ კანონს ანალოგიის კანონს უწოდებდა.

დიდმა ორატორებმა ყოველთვის იცოდნენ რიტმულობის ზემოქმედების შესახებ მსმენელზე, ამიტომ ამას განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდნენ. სწორედ ამ მიზანს ემსახურებოდა მეტყველებაში ისეთი მხატვრული სახეების გამოყენება, როგორებიცაა: ალიტერაცია, ამპლიფიკაცია, ანაფორა, ასონანსი, გამეორება.

მეტყველების რიტმულობის ერთ ნიმუშს მოგიტანთ სამქადაგებლო ტექსტებიდან, კერძოდ, ფრაგმენტს იოანე ბოლნელის ქადაგებიდან:

„ან საყუარელნო, რაი ჯერ არს ჩუენ-და ყოფად?

ჩუენდა ჯერ არს განღვიძება ძილისა-გან მსწრაფლ,

ჩუენდა ჯერ არს ზეაღდგომა გულ-
სმოდგინედ,

ჩუენდა ჯერ არს წარმართებაი მხურ-
ვალედ,

ჩუენდა ჯერ არს მიგებებაი მისი სიხა-
რულით,

ჩუენდა ჯერ არს თაყუანისცემაია მი-
სი სინმინდით,

ჩუენდა ჯერ არს მისა მუხლმოდრეკაი
სინანულით,

ჩუენდა ჯერ არს მისა შევრდომაი
ცრემლითა,

ჩუენდა ჯერ არს მისა აღსარებაი...."

ეს გახლავთ ენობრივ ერთეულთა გა-
მეორება, რომელსაც გრიგოლ კიკნაძე
ფიქსირებულ ფორმათა გამეორების
ტენდენციას უწოდებს მეტყველებაში:
იგი განიხილებოდა ზოგადად ენისთვის
დამახასიათებელ ერთ-ერთ მიდრეკილე-
ბად.

ენის საფუძველში არსებული ეს მოვ-
ლენა - ფიქსირებულ ფორმათა გამეორე-
ბის ტენდენცია - განსაკუთრებით აქტუ-
ალიზდებოდა ზეპირ მეტყველებაში და
დღესაც არ კარგავს აქტუალურობას
პრეზენტაციის მომზადებისას.

პრეზენტაციის დროს აუდიალური
ზეგავლენა შეგიძლიათ მოახდინოთ კარ-

გად წაკითხული ლექსის სტრიქონით, თუ ეს მიზანშეწონილი იქნება თქვენი თემისთვის.

ისევ იაპონურ ჰაიკუს მივუბრუნდები იმის ასახსნელად, რას ნიშნავს ვიზუალური, აუდიალური და კინესთეტიკური ენები ერთად, ან ამათგან ორივე ენა ერთდროულად ერთ ვერბალურ ტექსტში, ოღონდ ამ შემთხვევაში რიტმით კი არ ხდება ეფექტის მიღწევა, არამედ ლექსიკით, რომელიც ერთდროულად მოქმედებს ინფორმაციის მიღების სამივე არხზე. ამ შემთხვევაში, მართალია, მხატვრულ ტექსტთან გვაქვს საქმე, მაგრამ ნებისმიერი პრეზენტაცია უნდა განვიხილოთ, როგორც შემოქმედებითი აქტი, მხოლოდ ასეთ შემთხვევაშია შესაძლებელი ღრმა კომუნიკაცია და რეზონანსი მსმენელთან.

1901 წელს ჰაიკუს მკვლევარი, ბრინკი წერდა: „ეს ის მელოდიაა, რომელსაც ვერაფრით გადავიტანთ სხვა ენაზე, უცხო ინსტრუმენტზე ვერ დავუკრავთ: ეს სულის ჩურჩულია, რომელიც ამ მელოდიას წარმოშობს. იაპონური პოეზიის გასაგებად ადამიანმა ის აუცილებლად ორიგინალში უნდა წაიკითხოს“.

ამ დახასიათების მიხედვით, ჰაიკუ მელოდიაა მაშინ, როცა უპირატესად მას

ვიზუალურ პოეზიად განიხილავდნენ. სწორედ ამიტომაც რთული ერთის მეორისგან განცალკევება; თითქოს ეს უნივერსალური ენაა, რომელიც ადამიანის აღქმის სამივე არხზე თანაბრად მოქმედებს. მაგალითად, ასეთი სტრიქონები:

„ხმა სიჩუმეში.

ძველ გუბურაში ჩახტა ბაყაყი.

სიჩუმე გასკდა” (ბასიო).

ამ ჰაიკუს წაკითხვისას ხედავ ძველ გუბეს, გესმის ხმა, როცა წყალში ხტება ბაყაყი და გრძნობ შხეფებს სხეულზე... მაგრამ საოცარი ერთიანობაა სამივე ენისა, თითქმის განუყოფელი...

აი, ასეთია უნივერსალური ტექსტი, რომლის რეგისტრაციაც სამგზის ხდება თავის ტვინში და სწორედ ამის წყალობითაა ადვილად დასამახსოვრებელი და ზემოქმედების მქონე... დანარჩენი კიდევ - რა ხდება და ეს სურათი როგორ გადადის ტრანსცენდენტურში, სხვა საკითხია...

აღქმის სამივე არხზე მიმართული ტექსტის მიღება-აღქმაც თუ ასევე სამივე არხით მოხდება, ეს იქნება ინფორმაციის გადაცემის უნიკალური შემთხვევა, სამგზის რეგისტრირებული და დამახსოვრებული თავის ტვინში. ეს ის შემთხვევაა, როცა ხედავ, გესმის და შეიგრძნობ

კიდევ... ასეთი აღქმის საზღვრები ძალიან ფართოა, მთელი ჩვენი ნერვული სისტემაა ჩართული ინფორმაციის გადამუშავებაში და ყველა სენსორი გამართულად მუშაობს...

რაიმეს გემოს გაუხსენებია რამე ამბავი...?

რომელიმე მუსიკას გაუცოცხლებია ძველი განცდები?

სუნამოს სურნელმა ადამიანი შეგახსენათ...?

მაშინ იფიქრეთ, როგორ ყალიბდება მათ შორის სემიოტიკური კავშირები და როგორ იქცევა ჩვენი ტვინისთვის კოდებად სუნი, გემო, მელოდია....

პრეზენტაციის გაკვეთილები სტივ ჯობსისგან - „სამთა წესი“

ადამიანს შეიძლება ჰქონდეს უდიდესი
იდეა სამყაროში - სრულიად ახალი და
ცვლილებების მომტანი, მაგრამ თუ მას
არ შეუძლია ამაში სხვა ადამიანების
დარწმუნება, ეს იდეა სრულიად არაფერს
ნიშნავს.

გრეგორ ბერნსი

ალან დოიჩმანი წიგნში - The Second
Coming of Steve Jobs - წერს: სტივ ჯობსი
დიდოსტატია, მას შეუძლია, აიღოს რაიმე
მოსაწყენი საგანი, მაგალითად, ელექ-
ტრონული მოწყობილობების ნაწილები,
და შეფუთოს დრამატული ისტორიით.
ჯობსს ჰქონდა უნარი, წარედგინა არა
მხოლოდ პროდუქტი, არამედ ის იდეები,
რომლებიც ამ პროდუქტით მიიღწეოდა,

მას შეეძლო, შეეცვალა ადამიანთა ცხოვრება, განათლება და გართობა... ის ქმნიდა განსაკუთრებულ მაგნეტიზმს, აზრის მაგნეტიზმს, რაც მის გარშემოყოფებზეც მოქმედებდა და ამის წყალობით რეალიზდებოდა ყველაზე უფრო საოცნებო და, ერთი შეხედვით, მიუღწეველი აზრები. სტივ ჯობსი კომპიუტერებს კი არ ყიდდა, არამედ ადამიანთა შესაძლებლობების გამოვლენის ინსტრუმენტებს... ეს კი საგნის სრულიად სხვა მხარეა...

თუ თქვენ არ შეგიძლიათ, დაიპყროთ ადამიანთა ყურადღება, თქვენს იდეას, პროდუქტს არა აქვს წარმატების არავითარი შანსი. ნუ განირავთ თქვენს იდეებს მხოლოდ იმის გამო, რომ არ შეგიძლიათ სათანადოდ წარდგენა... ნახეთ, როგორ აკეთებდა ამას სტივ ჯობსი და მისი მეთოდით გაიმჯობესეთ პრეზენტაციის უნარები. და როგორც სტივი ხშირად ამბობდა გამოსვლების და პრეზენტაციების წინ:

„ახლა კი, დავიწყოთ...“

Carmine Gallo წიგნში: The Presentation Secrets of Steve Jobs – წერს: მე მაქვს ცუდი და კარგი ინფორმაცია თქვენთვის. ცუდი ის არის, რომ თქვენ

მოგინევთ, თქვენი პრეზენტაციები შეადაროთ სტივ ჯობსის გამოსვლებს, რომელთაც შეეძლო, ყველაზე მოსაწყენი საკითხი თეატრალიზებულ წარმოდგენად ექცია, თავისი გმირებით და ურჩხულებით, ზუსტად შერჩეული სლაიდებით გამოენვია ემოცია და აღფრთოვანება.

კარგი ინფორმაცია კი ის არის, რომ სტივ ჯობსის გაკვეთილებით დახვეწოთ თქვენი გამოსვლები და, სულერთია, ვინ ხართ: ბიზნესმენი, მარკეტოლოგი, მასწავლებელი... ერთნაირად საჭიროა, ისწავლოთ ინფორმაციის იმგვარად გადაცემა, რომ შექმნათ მაგნეტიზმი, ახალ განცდათა ველი, რომელიც აღაფრთოვანებს და ენთუზიაზმით აღავსებს მსმენელს.

რა არის „სამთა წესი“?

თითქმის ყოველთვის, სტივ ჯობსი იყენებდა ე.წ. „სამთა წესს“. ეს ციფრი თითქოს მაგიური იყო მის გამოსვლებში. გამოსვლას ჰყოფდა სამ ნაწილად, ქმნიდა სამ ისტორიას... ინფორმაციებში უმეტესად 3 ფიგურირებდა. ამ წესს ჰქონდა თავისი ენციკლოპედიური ახსნა: „სამთა წესის“ იდეა გაჩნდა მე-20 საუკუნის 60-იან წლებში, როდესაც ჰარვარდის უნი-

ვერსიტეტის სწავლულთა ჯგუფი იკვლევდა ადამიანის მეხსიერების უნარებს. ამ კვლევების მიხედვით, ყველაზე სწრაფად უმრავლესობა იმახსოვრებს: 3 ციფრს, 3 ამბავს, 3 წესს.... სწორედ ამ ცოდნას აფუძნებდა ჯობსი თავისი გამოსვლების სიუჟეტს.

„სამთა წესი“ გამოიყენა სტივ ჯობსმა თავის ცნობილ გამოსვლაში სტენფორდის უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულთა ცერემონიაზე. მან სამი ამბით წარმოადგინა მთელი თავისი ცხოვრება: გულისტკივილით, დამარცხებებით, გამარჯვებებით, სიხარულით, ბედნიერებით, სევდით....

„დღეს მინდა გიამბოთ სამი ისტორია ჩემი ცხოვრებიდან, არაფერი გრანდიოზული, უბრალოდ, სამი ისტორია.

პირველი ისტორია: წერტილების შეერთება; მეორე ისტორია: დანაკარგი და სიყვარული; და მესამე ისტორია: სიკვდილის შესახებ“.

რით იყო მომხიბვლელი ეს სამი ისტორია მსმენელებისათვის? უბრალოებით, გულწრფელობით და რწმენით.

პირველ ისტორიაში სტივი გვიამბობს, როგორ მიატოვა Reed College 6 თვიანი სწავლის შემდეგ. მიატოვა, რადგან მისი აღმზრდელი მშობლების მთელი თანხა იმ სწავლაზე იხარჯებოდა, რომლიდანაც ვერ გაერკვია, რა უნდოდა და როგორ დაეხმარებოდა კოლეჯი ამის გაცნობიერებაში. მერე აირჩია კალიგრაფიის გაკვეთილები, მაშინ ვერ გაეგო, ეს რაში დასჭირდებოდა, მაგრამ მიხვდა მოგვიანებით, როდესაც გამოვიდა პირველი Macintosh-ი დახვეწილი ტიპოგრაფიით: კალიგრაფიის გაკვეთილების გარეშე ეს ვერ მოხერხდებოდაო, - აღნიშნავდა ჯობსი.

ამ ისტორიის აზრი ბოლოს ორატორმა შეაჯამა: კოლეჯში სწავლის დროს შეუძლებელი იყო, შემეერთებინა ეს წერტილები, მაგრამ 10 წლის შემდეგ ყველაფერი ცხადი გახდა. თქვენ ვერასდროს შეაერთებთ წერტილებს, თუ მხოლოდ წინ იყურებით, ამას შეძლებთ, როდესაც წარსულს გადახედავთ. მიენდეთ ცხოვრებას, კარმას, ბედს... რასაც გნებავთ, ასეთ მიდგომას არასდროს უმტყუნია ჩემთვის და ამან შეცვალა ჩემი ცხოვრება.

საკუთარი კონკრეტული ამბებით ჯობსმა შექმნა ცოცხალი მეტაფორა, ცოცხალი იგავი და ამ ამბავში მთავარი, რა თქმა უნდა, ის აზრი და იდეაა, რომლის მიტანაც უნდოდა მსმენელამდე: მიენდეთ ინტუიციას, არ შეგეშინდეთ ცვლილებების, ადრე თუ გვიან მოვლენათა კავშირს დაინახავთ და ყველა წერტილს შეაერთებთ...

მეორე ისტორია წაგებასა და სიყვარულზეა... 20 წლის ასაკში ჯობსმა მეგობართან ერთად დააარსა Apple მამის გარეშე. 10 წლის შემდეგ Apple 2 მილიარდიან კომპანიად იქცა. 30 წლის ჯობსი კომპანიიდან გამოაგდეს... გაქრა ის, რაც მისი ცხოვრების აზრად ქცეულიყო... როცა თვეების შემდეგ ჯობსი ამ ამბავს აანალიზებს, ხვდება, რომ ერთადერთი, რაც გადარჩა, სიყვარულია, სიყვარული იმ საქმისა, რომელსაც აკეთებდა. ამ სიყვარულმა მისცა მას ძალა, რომ ახალი ენერგიით ყველაფერი ნულიდან დაეწყო, და შექმნა ახალი კრეატიული და წარმატებული კომპანია NeXT.

ამ ისტორიის მთავარ იდეას ჯობსი ასე აყალიბებს: ეს არ მოხდებოდა, მე რომ Apple-დან არ გავეთავისუფლებინე,

წამალი მწარე იყო, მაგრამ პაციენტს არ-
გო.... თქვენ უნდა მოძებნოთ ის, რაც გიყ-
ვართ... და ერთადერთი საშუალება, აკე-
თოთ დიადი საქმეები, არის ის, რომ გიყ-
ვარდეთ ის, რასაც აკეთებთ... თუ თქვენ
ჯერ არ გიპოვიათ საყვარელი საქმე, ეძე-
ბეთ... არ შეჩერდეთ....!

მესამე ისტორია სიკვდილს ეხება.
სტივი ჰყვება: როდესაც 17 წლის ვიყავი,
წავიკითხე ასეთი ციტატა: „თუ ისე ცხოვ-
რობთ, თითქოს ეს თქვენი ბოლო დღე
იყოს, ოდესღაც მართალი აღმოჩნდე-
ბით“. მას შემდეგ ყოველ დილით სარკე-
ში ჩემს თავს ვეკითხები: დღეს რომ ჩემი
ცხოვრების ბოლო დღე იყოს, გავაკეთებ-
დი თუ არა იმას, რის გაკეთებასაც დღეს
ვაპირებ? და თუ რამდენიმე დღის გან-
მავლობაში პასუხია: „არა“... მაშინ
ვხვდები, რომ რაღაც უნდა შევცვალო...

სიკვდილის ხსოვნა საუკეთესო საშუა-
ლებაა, გაექცე აზრს იმის შესახებ, რომ
რაიმე გაქვთ დასაკარგი... თქვენ უკვე
შიშველი ხართ... თქვენ აღარ გაქვთ მი-
ზეზი, არ მიჰყვით თქვენი გულის ძა-
ხილს...

ასეთია სამ ამბავში... სამ ისტორიაში
გადმოცემული სტივ ჯობსის ცხოვრება,

რომელიც მან უამბო სტენფორდის უნი-
ვერსიტეტის კურსდამთავრებულებს.

რატომ სამი...? ეს უკვე იცით....

«A holy smokes moment» – პრეზენტაციის ბაკვეთილები სტივ ჯობსისგან

სტივ ჯობსი არ ყიდის მხოლოდ კომპიუ-
ტერებს, ის ყიდის შთაბეჭდილებებს

Carmine Gallo

სტივ ჯობსის პრეზენტაციები იყო სპექტაკლი, წარმოდგენა... ეს არ იყო პროდუქტის უბრალოდ წარდგენა. პროდუქტთან ერთად ჯობსი ყიდდა იდეას, ოცნებებს, შთააგონებდა ადამიანებს და ყველაფერ ამას აღწევდა თავისი ქარიზმატულობით, და კიდევ იმით, რომ ყველაფერზე დეტალურად მუშაობდა, ვარჯიშობდა...

სტივ ჯობსი პრეზენტაციებისას ქმნიდა ახალ-ახალ შთაბეჭდილებას. როცა მან 2001 წელს გაუშვა iPod -ი, მაშინ თქვა: „მივდივართ ჩვენს მოკრძალებულ

გზაზე, რათა გავხადოთ სამყარო უკეთესი“. ბევრისთვის iPod -ი იყო უბრალო მუსიკალური პლეერი, ჯობსისთვის კი - ადამიანთა ცხოვრების გამდიდრების პოტენციური ინსტრუმენტი. ემოციები, ვნება, ენთუზიაზმი - შეუფასებელია პროფესიონალურ ბიზნეს-ურთიერთობაში, ამასთანავე, ეს თვისებები მოტივაციას უჩენს მსმენელებსაც. “გააკეთეთ რაღაც მშვენიერი! აიძულეთ თავი, იფიქროთ რამე მნიშვნელოვანზე“ (სტივ ჯობსი).

სტივ ჯობსის კომპანიონი, კომპანია NeXT-ის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი, სტივ ჯობსის პრეზენტაციების შესახებ წერდა: „თითოეული სლაიდი იყო ბოლომდე გაშალაშინებული... ჩვენ ვხარჯავდით საათებს იმაზე, რასაც ადამიანთა უმეტესობა უმნიშვნელო დეტალებად ჩათვლიდა. სტივი უკირკიტებდა პრეზენტაციის ყველა დეტალს. ჩვენ ვცდილობდით პრეზენტაციის „გაორკესტრებას“ და „ქორეოგრაფიის დადგმას“ ყველაფრისთვის, რაც სცენაზე უნდა მომხდარიყო, ამიტომ ყველაფერი იყო „ცოცხალი“.

პროდუქციის წარდგენისას სტივი ქმნიდა ისეთ ფრაზებს, რომლებიც აუდიტორიის მეხსიერებაში დიდხანს უნდა დარჩენილიყო, ამიტომ ამაზე ძალიან ბევრს ფიქრობდა.... ბევრს ფიქრობდა იმაზე, როგორ გამოეთქვა ძალიან მოკლედ და ეფექტურად. როცა ამაზე მუშაობდა, ის ზოგჯერ აუტანელი იყო ურთიერთობისას. ერთხელ მან კოპირაიტერს, ჯეიმს ვინსენტს, უთხრა, რომ მისი ტექსტები iPad - ზე სრული კრახი იყო... „— კი მაგრამ, თქვენ როგორი გინდათ...? თქვენ ხომ არ გითქვამთ, რა გინდათ?“ - არ ცხრებოდა ჯეიმსი. ამაზე ჯობსი სულ აფეთქდა... ბოლოს ვინსენტმა კატეგორიულად მოითხოვა: „თქვენ უნდა მითხრათ, რა გინდათ!“

„— ეს თქვენ უნდა მაჩვენოთ და მე მაშინ გეტყვით, არის თუ არა ის, რაც მინდოდა...“ - განაგრძობდა ჯობსი. „გავიგებ, როცა დავინახავ“, - ასეთი იყო ჯობსის კრედო...

ის მაქსიმალისტი იყო და ამას ითხოვდა საკუთარი თავსაც და სხვა თანამშრომლებსაც. სტივ ჯობსმა ყოველთვის ზუსტად იცოდა, რა სურდა და როგორ, მაგრამ ამის ვიზუალიზაცია თავად ყოველთვის არ შეეძლო... როცა დაინახავდა

ან მოისმენდა ფრაზას, მხოლოდ მაშინ შეეძლო ეთქვა, რომ ეს ზუსტად ის იყო, რაც უნდოდა, ან პირიქით: ეს ის არ იყო...

სტივ ჯობსის ეფექტურობას მისი სხარტი და მოქნილი სარეკლამო ტექსტებიც განაპირობებდა. ინფორმაციით სავსე სამყაროში ამ ფრაზებს უნდა გაერღვია ინფორმაციული საცობი და დროულად და სხვებზე ადრე შეეღწია ადამიანთა ცნობიერებაში, დაეპყრო მათი ყურადღება კაშკაშა შთაბეჭდილებებით... სწორედ ეს იყო სტივ ჯობსის წარმატების ერთი საიდუმლო.

მოკლე და სხარტი ფრაზები, ტვიტერატურული ტექსტები, 140 სიმბოლოში ჩატეული სათქმელი.... ასე აღწერდა სტივ ჯობსი თავის პროდუქტს ტვიტერისტვის, დეპეშების სტილი - ეს თანამედროვე სამყაროს ერთი ნიშანია, რომელსაც ჯობსი წარმატებით ფლობდა.

Carmine Gallo აღწერს 5 ელემენტს, რომელსაც სტივ ჯობსი იყენებდა ნებისმიერი პრეზენტაციის დროს:

- მთავარი ფრაზა - ჰედლაინი
- მოწინააღმდეგე
- მარტივი სლაიდები
- დემოვერსია

- «A holy smokes moment» - „ერთი ამას უყურე!“

სტივ ჯობსი ჰედლაინებს ტვიტერზე განათავსებდა, შემდეგ ეს ფრაზები იპყრობდა დიდ აუდიტორიას. მაგალითად, MacBook Air მან აღწერა, როგორც „სამყაროში ყველაზე თხელი ნოუთბუკი“. ის, რაც გინდათ, რომ თქვენს პროდუქტზე იცოდნენ, პირველ ყოვლისა, უნდა გაიმეოროთ პრეზენტაციისას, სლაიდებზე, პრესრელიზში, სათაურებში.... ამით პირველ, ყველაზე მნიშვნელოვან, ინფორმაციას აწვდით მომხმარებელს თქვენს პროდუქტზე.

კლასიკურ ისტორიათა გმირი ყოველთვის ამარცხებს მოწინააღმდეგეს. თქვენს იდეას, პროდუქტს, აუცილებლად ჰყავს კონკურენტი; მისი მოწინააღმდეგედ განხილვა და ღირსეული დამარცხება თქვენი მოწოდებაა.

Apple-ს პროდუქტები მარტივი და უბრალოა, მოშორებული აქვს ყველაფერი, რაც ზედმეტია. ამავე მიდგომას ავითარებს სტივ ჯობსი პროდუქტის პრეზენტაციისას. მარტივი და მრავლისმთქმელი სლაიდები... უმთავრესად, ეს სურათებია. როდესაც ჯობსი წარადგენდა MacBook Air-ს, ვერავითარი სიტყვები

ვერ შეცვლიდა სურათს, რომელზეც „ხელი ოფისის თხელი კონვერტიდან იღებდა ნოუთბუკს“. ზოგი პრეზენტაციისას ჯობსი იყნებდა სულ 7 სიტყვას და 10 სლაიდს... უხვსიტყვაობა საჭირო არ არის, ის ღლის მსმენელის გონებას...

სტივ ჯობსი არავითარ შემთხვევაში არ გადალლიდა აუდიტორიას და არ დაუკარგავდა ინტერესს. ყოველ 10 წუთში მსმენელების განსატვირთად ის ახალი პროდუქტის შესაძლებლობებს აჩვენებდა. 2007 წელს, როდესაც წარადგენდა iPhone Macworld -ს, მან აჩვენა, როგორ მუშაობდა ტელეფონზე Google Maps-ი. მან გახსნა სტარბაქსის მაღაზიათა ქსელის სია და ერთგან დარეკა. როდესაც უპასუხეს, ჯობსმა უთხრა: „მინდა შევუკვეთო 4 000 ყავა-ლატე, თუ შეიძლება.... არა, უბრალოდ, ვიხუმრე“. ასეთი ქმედებით სტივი აუდიტორიას განტვირთავდა, ახალისებდა და ინფორმაციასაც აწვდიდა...

სტივ ჯობსის პრეზენტაციებში არის მომენტი, რომელსაც ნევროპათოლოგები უწოდებენ „ემოციურ მოვლენას“: ასეთი ემოციური მოვლენები გვევლინება ერთგვარ სტიკერებად, რომლებიც ტვინს ეუბნებიან: ეს დაიმახსოვრე!

Macworld-ის წარდგენისას ჯობსს შე-
ეძლო, დაეწყო პრეზენტაცია ასე: Apple
პირველად წარმოგიდგენთ მობილურ ტე-
ლეფონს, რომლითაც მოისმენთ მუსიკას,
ითამაშებთ და უყურებთ ვიდეოს. ამის
მაგივრად მან შექმნა ინტრიგა: "ჩვენ
დღეს წარმოგიდგენთ სამ რევოლუციურ
პროდუქტს: პირველი - ეს არის ფართო-
ეკრანიანი iPod, მეორე - რევოლუციური
მობილური ტელეფონი, მესამე - ხარის-
ხიანი მონაცემების ინტერნეტისთვის.
iPod-ი, ტელეფონი და ინტერნეტკომუნი-
კატორი... გესმით? და ეს არის მხოლოდ
ერთი მონაცემების ინტერნეტისთვის!"

სწორედ ეს არის: «A holy smokes
moment».

პრეზენტაციის დასასრულს სტივ
ჯობსი კიდევ ერთ ინტრიგას ქმნიდა. რო-
ცა სათქმელს დაასრულებდა და ამოწუ-
რავდა, აჩენდა ახალი მოლოდინის სივ-
რცეს ფრაზით: „...და კიდევ ერთი რამ...“
და ამას მოაყოლებდა ახალ ინფორმაციას.

რა, როგორ და რატომ?

„ცოტა სიტყვას მეტი წონა აქვს“

შექსპირი

„ნარკოტიკებიდან ყველაზე ძლიერი

სიტყვაა“

კიპლინგი

ერთმა აღმოსავლელმა მბრძანებელმა ნახა უცნაური სიზმარი: თითქოს ყველა კბილი ერთმანეთის მიყოლებით დაცვივდა. შეწუხებულმა სიზმრების ამხსნელი გამოიძახა. მან ყურადღებით მოუსმინა და უთხრა:

- მბრძანებელო, მე თქვენ უნდა გაუწყოთ ცუდი ამბავი: თქვენ ერთმანეთის მიყოლებით დაკარგავთ ახლობლებს.

ამ ამბავმა განარისხა მბრძანებელი და საცოდავი სიზმრების ამხსნელი დილეგში ჩააგდო. ამის შემდეგ სხვა სიზ-

მრების ამხსნელი მოიყვანა. მან მოუსმინა და უთხრა:

- მოხარული ვარ, გაცნობოთ სასიამოვნო ამბავი: თქვენ ყველა თქვენს ახლობელზე დიდხანს იცოცხლებთ!

ამ ამბის მოსმენით გახარებულმა მბრძანებელმა სიზმრების ამხსნელი წინასწარმეტყველებისთვის გულუხვად დაასაჩუქრა. კარისკაცები გაოცდნენ და ჰკითხეს სიზმრების ამხსნელს: შენც ხომ იგივე ამბავი უთხარი მბრძანებელს, რაც შენმა წინამორბედმა, მაშ, რა მოხდა? ის რატომ დაისაჯა და შენ რატომ დაგასაჩუქრეს? ამ კითხვაზე პასუხი ასეთი იყო: დიახ, ჩვენ ერთი და იგივე ვთქვით, მაგრამ მთავარი ის კი არ არის რას ამბობ, არამედ ის, როგორ ამბობ...

რა კავშირია ამ აღმოსავლურ იგავსა და თანამედროვე ადამიანს შორის?

ძალიან მნიშვნელოვანია სათქმელის „შეფუთვა“ და იმგვარად მიწოდება, რომ საინტერესო, სასიამოვნო და პოზიტიური იყოს მსმენელისთვის, ამიტომ ეფექტური კომუნიკაციის მისაღწევად ამაზე ფიქრი აუცილებელია. ერთი სიტყვით შეიძლება მოიპოვოთ თანაგრძნობა, თანადგომა და ამავე დროს ერთმა სიტყვამ, შეიძლება, ყველაფერი გააფუჭოს. ასევე

მნიშვნელოვანია, აუდიტორია (მოსწავლეები, სტუდენტები...) თქვენი სიტყვით (პრეზენტაციით) შთააგონოთ, მოტივაცია აუმაღლოთ, რეფლექსია გამოიწვიოთ და პირიქითაც... შეიძლება, ისე განაწყით, რომ მხოლოდ მოვალეობის გამო მოგიხმინონ.

მშრალი ინფორმაცია ყველგან მოიპოვება, ეს ინფორმაცია სრულიად სხვაგვარად ზემოქმედებს, როცა კითხულობ და როდესაც ვინმე (მასწავლებელი, ლექტორი, მენეჯერი...) სხვას გადასცემს.

რაკი ადამიანებს განსხვავებული თვისებები აქვთ, ერთსა და იმავე საგანზე (მოვლენაზე, ფაქტზე) გამოთქმული მათი აზრი სრულიად განსხვავებული ზემოქმედების მქონეა. ძალიან დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა ამ თვისებებს სტივენ კოვი: „თვისებები ჩვენი ცხოვრების ყოვლისშემძლე ფაქტორებია, რადგან გამოხატავენ ჩვენს ხასიათს და ქმნიან ეფექტურობას ან პირიქით, არაეფექტურობას.

თვისება განისაზღვრება, როგორც ცოდნის, უნარების და სურვილის გადაკვეთა. ცოდნა თეორიული პარადიგმაა: რა აკეთო და რატომ. უნარი არის იმის ცოდნა, თუ როგორ აკეთო. ხოლო სურ-

ვილი არის მოტივაცია, გინდოდეს. აკეთო.

იმისთვის, რომ რალაც გადავაქციოთ ჩვენი ცხოვრების თვისებად ან ჩვევად, ჩვენ გვჭირდება, გვექონდეს ეს სამივე თვისება. შესაძლებელია თვისებების სწავლა და გადასწავლა. თუმცა ეს არ ხდება სწრაფად. ეს ხანგრძლივი პროცესია და მოითხოვს ნებისყოფას." (სტივენ კოვი, „ძალიან ეფექტური ადამიანების 7 თვისება“).

კოვის მიხედვით, ეფექტური კომუნიკაციისათვის (პრეზენტაციისათვის) მთავარი ფაქტორებია: ცოდნა, უნარი და მოტივაცია. ამ სამიდან თუ რომელიმე გაკლიათ, პრეზენტაცია ნაკლოვანია. ნარმოიდგინეთ, თქვენ გაქვთ ცოდნა და უნარი, მაგრამ არ გაქვთ მოტივაცია, ასეთ შემთხვევაში თქვენ საერთოდ არ მოგიწევთ საუბარი, რადგან არ იცით, რატომ უნდა ილაპარაკოთ...

სურვილი ძალიან მნიშვნელოვანია კომუნიკაციისთვის, ის ქმნის მაგნეტიზმს, მიზიდულობის ველს, რომელშიც მსმენელები უნებურად ექცევიან. სხვა შემთხვევაში თუ გაქვთ უნარი და მოტივაცია, მაგრამ არ გააჩნიათ ცოდნა, რაზე ილაპარაკოთ, დანარჩენი ორი თვისე-

ბაც გამოუყენებელი დაგრჩებათ ისევე, როგორც იმ შემთხვევაში, თუ გაქვთ ცოდნა და მოტივაცია, მაგრამ არ იცით, ეს როგორ გააკეთოთ, რადგან არ გაგაჩნიათ შესაბამისი უნარი.

ცოდნა, უნარი და მოტივაცია აერთიანებს სამ კითხვას: რა, როგორ და რატომ? და ერთობლიობით ქმნის და განაპირობებს ეფექტურ კომუნიკაციას.

აზრი, რომელსაც გადასცემთ გარკვეული შინაარსით და მეთოდით, ძალას იძენს იმის მიხედვით, თუ რა ძალას ახმართ მას, რამდენად ძლიერია თქვენი რწმენა. ასეთ შემთხვევაში მას აქვს უფრო ძლიერი ზემოქმედების ძალა, რადგან აზრი - ეს არის ენერგია, რომელსაც სიტყვებით გადასცემთ.... სიტყვები ერთგვარი სადენებია ამ ენერგიის გასატარებლად და მსმენელამდე მისატანად. სათქმელის კონკრეტული, მოკლე და სხარტი ფრაზებით გადმოცემა კიდევ უფრო აძლიერებს ენერგიას, რადგან ჭარბსიტყვაობისას იკარგება მთავარი სათქმელი. „ცოტა სიტყვებს მეტი წონა აქვს...“ (შექსპირი).

ერთხელ მარკ ტვენს ისე მოეწონა მოძღვრის სიტყვა, რომ იფიქრა, დოლარს შევწირავო; ქადაგება რომ ერთ საათს გაგრძელდა, მწერალმა გადაწყვიტა, რომ

მხოლოდ ნახევარი დოლარით შემოფარ-
გლულიყო... კიდევ ნახევარი საათის შემ-
დეგ თქვა, რომ არაფრის ღირსი არ იყო
მოძღვარი და არაფერს არ შესწირავდა. 2
საათის შემდეგ როცა რა მოძღვარმა ქა-
გადება დაამთავრა, მარკ ტვენმა შესაწი-
რი ჯამიდან დოლარი ამოიღო - თავისი
დაკარგული დროის კომპენსაციისთვის.

ერთმა ყბედმა ახალგაზრდამ სოკრა-
ტეს სთხოვა, ესწავლებინა მისთვის რი-
ტორიკა. სოკრატემ მოსთხოვა ორმაგი
გასამრჯელო და განუმარტა: შენ უნდა
შეგასწავლო ორი რამ: მეტყველების
კულტურა და დუმილის კულტურა. ჭკვი-
ანურად ლაპარაკი რთულია, მაგრამ კი-
დევ უფრო რთულია ჭკვიანურად დუმი-
ლი.

პრეზენტაციის უნარების შეძენა - ეს
არ არის ისეთი რამ, რაც მხოლოდ ჯგუფ-
თან გამოიყენება. მეტყველება - არ არის
დანიშნული განსაკუთრებული შემთხვე-
ვებისათვის... ეს - ყოველდღიური პრო-
ცესია... ლაპარაკს ვისწავლით მაშინ, რო-
ცა ვისწავლით ფიქრს...

დიახ, ფიქრით და დაფიქრებით იწყება
ყველაფერი. ფიქრი სიტყვის, პრეზენტა-
ციის მომზადების წინა პერიოდია. ფიქრი
არსად არ გეზღუდებათ, თქვენ შეგიძლი-
ათ, ყველგან იფიქროთ: გზაში, ტრან-

სპორტში, სადილის კეთებისას... ყველ-
გან. სწორედ თქვენი ფიქრია მომავალი
წარმატებული პრეზენტაციის წინაპირო-
ბა - რამდენად ღრმაა, რამდენად ინტენ-
სიური, რამდენად ძლიერი... ეს ქაოსის
მდგომარეობაა, როცა ყველაფერი ერ-
თმანეთში ირევა, როცა ჯერ კიდევ არ
ჩანს გზა... მაგრამ მერე ხდება სასწაული:
ყველაფერი თითქოს თავისით ლაგდება,
ენყობა და სათქმელიც მდინარესავით
ინყებს გადმოსვლას, გავრცელებას და
სულ უფრო მეტი სივრცეების ათვისებას.

ვილაც მიაშობდა, მსოფლიოს ერთ-
ერთი უნივერსიტეტის შესასვლელში
(რომელი უნივერსიტეტის, დამავინყდა)
გამოკრულია დიდი აბრა, წარწერით:

ი ფ ი ქ რ ე თ ! და ხშირად ცვლიდნენ
წარწერის ფერს, რომ სტუდენტები ერთ
ფერს არ შეჩვეოდნენ და ეს სიტყვა ყო-
ველთვის აღექვათ, როგორც ახალი...

ასე რომ, იფიქრეთ და მერე ილაპარა-
კეთ!

დიალოგურობა და სინერგიის ეფექტი

„დი: თან, დიალოგი ალბათ, ყველაზე უფრო ჰგავს იმ პროცესს, აზრის გაჩენა რომ ჰქვია - სხვადასხვა აზრების შეჯერება, წინააღმდეგობების ძებნა, რაიმე დასკვნების გაკეთება და ასე უსასრულოდ...
თეთრი ორქიდეა: ანუ, დიალოგი თვითონ არის აზრი.

ტომი: მართალია - დიალოგი არის აზრის გადმოცემა - ამიტომ ის სალაპარაკოდ არ გიბიძგებს, ის გიბიძგებს ფიქრისა და საკუთარ თავში დიალოგის აღმოჩენისაკენ“

გიგი თევზაძე „აქ და ყველგან“

დიალოგურობა არ არის დიალოგი... ხშირად მოგისმენიათ, საუბრობს ორი ადამიანი, ორივე „თავისას“ ლაპარაკობს

და ამტკიცებს, არ უსმენენ და არ ესმით ერთმანეთის... სხვა შემთხვევაში ისმენთ მონოლოგს, სულაც ქუჩაში, სულაც უცხო ადამიანისგან და მოულოდნელად მას თქვენზე ისეთი გავლენა აქვს, იწყებთ ფიქრს...

დიალოგი ზოგჯერ სულაც არ არის „დიალოგური“, ზოგჯერ მონოლოგი ზედმინევნით დიალოგურია...

რას ნიშნავს დიალოგურობა...? როგორია დიალოგურობა პრეზენტაციის დროს, როდესაც ფაქტობრივად მონოლოგში ვიმყოფებით?

დიალოგურობა, პირველ ყოვლისა, ეს არის ცნობიერების გახსნილობა, მიიღოს და გადაამუშაოს ინფორმაცია, ამ მზაობის გარეშე კომუნიკაცია არ არის ეფექტური.

დიალოგურობა - ცნობიერების თვისებაა, მისი მზაობა თანასწორი ურთიერთობისათვის;

დიალოგურ კონტექსტს საზღვრები რა გააჩნია, ის ვრცელდება წარსულშიც და მომავალშიც...

დიალოგური დამოკიდებულება იწვევს ახალი აზრის წარმოქმნას, რომელიც არასდროს არის სტაბილური და ერთხელ და სამუდამოდ დასრულებული ...

პრეზენტაციის დასაწყისში ყოველ-
თვის ყველა ცდილობს, ჯერ ერთგვარი
რეზონანსი დაამყაროს აუდიტორიასთან
და მერე გადავიდეს მთავარ სათქმელზე.
სწორედ ამ დროს ხდება უხილავი ენერ-
გიის „გაგზავნა“ ადრესატისადმი. აუდი-
ტორიაც ამ გზავნილს იღებს, რა თქმა
უნდა, და ის ან იკეტება, ან იხსნება მოსა-
უბრის მიმართ.... რეზონანსის მიღწევის
შემდეგ კი ნებისმიერი მონოლოგი ხდება
დიალოგური, ანუ ტექსტი, ინფორმაცია,
რომელსაც „იღებს“ მსმენელი, უკვე აღ-
წევს მასში და იწყებს შერევას, „გადამუ-
შავებას“, რაც ნიშნავს, რომ მიღწეულია
მთავარი - შინაგანი დიალოგი. დიალო-
გური ტექსტი სწორედ „... ამიტომ სა-
ლაპარაკოდ არ გიბიძგებს, ის გიბიძგებს
ფიქრისა და საკუთარ თავში დიალოგის
აღმოჩენისაკენ“ (გიგი თევზაძე, „აქ და
ყველგან“).

დიალოგურობას და მოტივაციის გაძ-
ლიერებას ხელს უწყობს გადასაცემი ში-
ნაარსის პოზიტივზე აგება. მსმენელებს
უნდა „ეხეობდეთ“ ის, რაზეც ესაუბრე-
ბით და თანაც - პოზიტიურად, უნდა ურ-
თიერთქმედებდეს მათ ცნობიერებაზე.
გადასაცემ ტექსტში შეგიძლიათ ფონად
გამოიყენოთ:

- პოზიტიური მტკიცება - ე. წ. აფირმაციები;
- პოზიტიური განწყობა - რწმენა იმისა, რომ ყველაფერი გამოგივათ;
- პოზიტიური აზროვნება - სამყაროს აღქმა პოზიტიური რაკურსით;

დიალოგურობა და სინერგია

დიალოგურობის ეფექტი გამოიხატება მის სინერგეტიკულობაში, რაც იმას ნიშნავს, რომ განსხვავებული აზრები ქმნიან ერთ მთლიანს, აძლიერებენ საგნის, მოვლენის აღქმას. დიალოგურობა აფართოებს ცნობიერებას.

თუ ჩვენ ვაშლებს გავცვლით ერთმანეთში, ისევ ვაშლები დარჩება... მაგრამ იდეების გაცვლის სინერგეტიკული ეფექტი იმით ვლინდება, რომ იდეების გაცვლით ორივე მხარე მდიდრდება და იდეებიც ერთის მაგივრად თითოეულს ორი უხდება.

საბოლოოდ ვიღებთ გამდიდრებულ იდეებს თითოეული მხარისთვის, რომელიც ბევრად აღემატება ცალკე აღებულ თითოეულის იდეას.

$$1+1=2x \text{ სადაც } x>1$$

სინერგია ურთიერთქმედებაა

კომპოზიტორი 7 ნოტისგან ქმნის მუსიკას, მხატვარი ფერების შერევით - ტილოს, 33 ასო-ბგერისგან ვილებთ უამრავ აზრს და შინაარსს... ამ კანონს ეფუძნება სინერგიაც.

ამიტომ იძენს თანამედროვე სამყაროში დიალოგურობა სულ უფრო მეტ მნიშვნელობას. სინერგია წარმოქმნის და ბადებს ახალ ცნობიერებას, რომელშიც მეტი თავისუფლება და შემოქმედებითობაა. ცნობიერების ამ მდგომარეობის მიღწევის გარეშე ბედნიერების განცდაც უსუსურია.

ზოგადად, ადამიანის და სამყაროს ბუნებაც სინერგიითაა განსაზღვრული. აქ კლასიკური მათემატიკის კანონები უძლურია... ერთს როცა ერთი ემატება, ყოველთვის ორზე მეტია... ეს ძალიან ჰგავს შექმნას და დაბადებას... თუ პოეტის ლექსს მეტაფორულად გავიგებთ, სინერგიის არსი კარგად აიხსნება:

„ერთს როცა ერთი ემატება
სამი ყოფილა -

თქვა სიყვარულმა პირველყოფილმა...
თქვა და კრუსუნით შეაწება
ადამი ევას.
არად დააგდო ცათა შინა
ქვეყნისა წყევა.
დაიბინდება ყველაფერი,
უამი დანდება...
ორს თუ მივიღებთ,
როცა ერთი ერთს ემატება “
(მორის ფოცხიშვილი).

ასევე მეტაფორულია გამოთქმა: „იდე-
ების სექსი“, რომელიც სწორედ ორი იდე-
ის იმგვარ ურთიერთგავლენას გულის-
ხმობს, ის შედეგადაც ახალი იბადება.

სინერგია ჩვენი ცნობიერების ის
მდგომარეობაა, რომელშიც გამუდმებუ-
ლად მიმდინარეობს „იდეების სექსი“,
სწორედ ამის გამო - ცნობიერების ამ ფა-
ზაში „ცხოვრობს“ შემოქმედება, თავი-
სუფლება, სიყვარული და ბედნიერება.

დიალოგურობა - ეს არის სინერგიის
საფუძველი. ამიტომ ნებისმიერი ცოდნა,
სწავლება, ადამიანთა შორის ურთიერ-
თობა, კულტურათა ურთიერთ კავშირი
უნდა ეფუძნებოდეს დიალოგურობას...

„კეკლის ეფექტი“

„პეპელამ, რომელიც ფრთებს აიქნევს აი-
ოვაში,
შეიძლება გამოიწვიოს ეფექტების ზვავი
ინდონეზიაში, წვიმების სეზონზე...“

„ჩვენ ისე მივეჩვიეთ სტრუქტურებს, ხში-
რად ვერ ვაცნობიერებთ,
რა სასწაულია მათი არსებობა...“
ჰაკენი

ქაოსი და კოსმოსი, როგორც ორი ურ-
თიერთსაპირისპირო კატეგორია, ყო-
ველგვარი არსებობის ორგანიზაციული
საფუძველია. ქაოსისა და კოსმოსის სე-
მიოტიკურ ჭრილში განხილვა - ეს არის
თანამედროვე მეცნიერების ერთგვარი
სინერგეტიკა - სხვადასხვა ბუნების მქო-
ნე ქვესისტემებისაგან შემდგარ სისტე-
მებში დაადგინოს კანონზომიერებები და
შექმნას თვითორგანიზაციის თეორიული
მოდელები სხვადასხვა სისტემისთვის.

სინერგეტიკა - ეს არის ქაოსიდან კოსმოსის (წესრიგის) დაბადება. ეს ძალიან ჰგავს კვანტურ ფიზიკას, როდესაც სისტემის შიგნით არსებობს განსხვავებულ შესაძლებლობათა ერთობლიობა, განსხვავებული სტრუქტურები.

კერძო მეცნიერებების საზღვრები ირღვევა, ისინი ერწყმიან ერთმანეთს, ირევიან... წარმოიქმნება ერთგვარი ქაოსი, რომლიდანაც ახალი წესრიგი უნდა დაიბადოს. სწორედ ეს არის სინერგეტიკა.

ზოგჯერ კი მეცნიერებისთვის ქაოსი სულაც არ არის ქაოსი.... ის არის რთულად ორგანიზებული წესრიგი...

სინერგეტიკის არსი კარგად იხსნება რეი ბრედბერის 1952 წელს დაწერილი მოთხრობით - „ჭექა-ქუხილის ხმა“, რომელშიც შორეულ წარსულში პეპლის სიკვდილი ცვლის მომავლის სამყაროს.

კომპანია შექმნის დროის მანქანას, რომლის მეშვეობითაც უზრუნველყოფს კლიენტთა გადაყვანას ძველ სამყაროში და დინოზავრებზე ნადირობას. იმისათვის, რომ ყველაფერმა მშიდობიანად ჩაიაროს, აუცილებელია 3 წესის დაცვა:

- არასდროს უნდა გადახვიდე ბილიკიდან;

- არაფერი უნდა დატოვო იმ ძველ სამყაროში;

• და არაფერი უნდა წამოიღო თან
იმ ძველი სამყაროდან.

მაგრამ ერთხელ, წარუმატებელი ნა-
დურობის დროს, ერთი კლიენტი შემ-
თხვევით გზიდან გადავა და ოქროსფერ
პეპელას მოკლავს... სწორედ ეს ფაქტი
გახდება მომავალში დიდი და საშინელი
ცვლილებების მიზეზი.

საქმე ის არის, რომ დეტერმინურ-ქა-
ოსური სისტემები მგრძნობიარეა უმნიშ-
ვნელო ზემოქმედებაზეც კი. ქაოსურ
სამყაროში ძნელია, წინასწარ განსაზ-
ღვრო, რა ვარიაციები შეიქმნება კონ-
კრეტულ დროს და კონკრეტულ ადგი-
ლას... ედუარდ ნორტონ ლორენცმა ამ
მოვლენას „პეპლის ეფექტი“ უწოდა.

*ჩვენ მიერ წარმოთქმულ სიტყვებს
„პეპლის ეფექტი“ აქვს!*

სტრუქტურები

ჩვენი სამყარო შედგება განსხვავებული საგნებისაგან, მათგან ზოგიერთი რამ ადამიანმა შექმნა - სახლი, მანქანა, ინსტრუმენტები... დანარჩენი შექმნილია ბუნების მიერ.

სწავლულთათვის ეს სამყარო სტრუქტურათა სამყაროა, რომელსაც აწესრიგებს მკაცრი კანონზომიერება. მოწესრიგებული სტრუქტურები მხოლოდ კოსმოსში არ შეინიშნება, მიმოვიხედოთ ჩვენ ირგვლივ და უამრავ ასეთ სტრუქტურას აღმოვაჩენთ. მაგალითად, ფიფქები... თვალის აგებულება... ცხოველთა და მცენარეთა ჰარმონიას ხშირად მოვყავართ აღტაცებაში, არანაკლებ აღგვაფრთოვანებს ცეკვები, ცხენთა ჯირითი და სხვა.

ადამიანთა საზოგადოებაც ქმნის არანაკლებ განსხვავებულ სტრუქტურებს, როგორც სოციალურ-პოლიტიკურ, ისე - სულიერ სფეროში (ენა, მუსიკა, მეცნიერება).

„ჩვენ ისე მივეჩვიეთ სტრუქტურებს, ხშირად ვერ ვაცნობიერებთ, რა სასწაულია მათი არსებობა...“ - წერს ჰაკენი წიგნში: „ბუნების საიდუმლო, სინერგეტიკა...“

ფორმათა სამყარო სტრუქტურათა გარეშე არ არსებობს... განსხვავებული პარამეტრების სტრუქტურები ერთმანეთს კვეთენ და თანაარსებობენ. თუ დავაკვირდებით, ადამიანთა ურთიერთობებიც სტრუქტურირდება (მეგობრობა, ოჯახი, ჯგუფი, კოლექტივი), და რაც არ სტრუქტურირდება, უბრალოდ, წყვეტს არსებობას.

50-იან წლებში საინტერესო ექსპერიმენტები ჩაატარა ამერიკელმა ფსიქოლოგმა სოლომონ ეშმა, თუ როგორ სტრუქტურირდება საზოგადოებაში ჯგუფები. ნოლენ-ნეიმანი ამ ექსპერიმენტს შემდეგნაირად აღწერს თავის წიგნში:

ცდისპირთა ამოცანა ის იყო, მოცემული მონაკვეთის ნიმუში სიგრძით შეედარებინათ 3 მონაკვეთისათვის და აერჩიათ ერთი შესაბამისი (1-ლი, მე-2 ან მე-3). დავალება არ იყო რთული. პირველ ცდაზე ყველა ცდისპირმა ზუსტად ამოიცნო შესაბამისი სიგრძის მონაკვეთი. ამის შემდეგ ექსპერიმენტის ხელმძღვანელმა, ასისტენტებთან შეთანხმებით, შეცვალა პირობები. ასისტენტებმა დაიწყეს მიყოლებით არასწორი პასუხების გაცემა. საინტერესო იყო, ამის შემდეგ რა მოხდებოდა: საცდელი ჯგუფიდან რამ-

დენი გაიმეორებდა შეცდომას, რამდენი იყოყმანებდა და რამდენი დაიცავდა საკუთარ პოზიციას ყოყმანის გარეშე.

ექსპერიმენტის შედეგი იყო ძალიან საინტერესო: აღმოჩნდა, რომ ყოველი 10 ცდისპირიდან 2 მტკიცედ იცავდა თავის პოზიციას, 2 ყოყმანობდა და 6 იმეორებდა უმრავლესობის მცდარ აზრს.

სინერგეტიკის უნივერსალური კანონზომიერების მიხედვით, მსგავს სიტუაციებში წარმოიქმნება განსხვავებულ მსჯელობათა კონკურენცია, ერთ-ერთი მსჯელობა, რომელიც აღმოჩნდება დომინანტური (არა აქვს მნიშვნელობა, როგორ იქნა მიღწეული) ქმნის უმრავლესობას. უმრავლესობაში ადამიანები თავს „დაცულად“ გრძნობენ და ამითაა განპირობებული მათი დაუფიქრებელი არჩევანი.

ასე რომ, საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებაში მონაწილეობს სინერგეტიკული ეფექტი...

ამიტომ ყოველთვის მნიშვნელოვანია თქვენი წარმოთქმული სიტყვა, რომელიც ურთიერთქმედებს მსმენელთან!

განათლება

სემიოტიკური და სინერგეტიკული თეორიების აქტუალიზება თანამედროვე სამყაროში იმაზე მიანიშნებს, რომ იცვლება ადამიანის ცნობიერება, რაც ვლინდება ყველა მიმართულებით ქაოსურ პროცესებში; ეს არ არის უბრალოდ ცვლილებების მოთხოვნილება, ესაა - ჩვენი ცნობიერების გადმოწყობა და აღქმისა და შემეცნების პარამეტრების სრული შეცვლა, აზროვნების ახალი პარადიგმის ჩამოყალიბება. ამის ნიშნები შეგვიძლია ყველგან ვიპოვოთ: პირადი და ინტიმური ურთიერთობებით დაწყებული, სოციალური მოვლენებით დამთავრებული. ყველგან გაცვდა ძველი სტრუქტურები, არსებული განათლების სისტემა ჩამორჩება ეპოქის მოთხოვნებს, ის ცოდნა, რომელსაც სკოლა და უნივერსიტეტი იძლევა, არასაკმარისია. განათლების სისტემამ შეაჩვია ადამიანი ნიშნების, ფაქტების, მოვლენების ცალსახა გაგებას: ანუ რომელიმე ერთი ახსნა უფრო პრიორიტეტულად მიიჩნიეს, და ყველა ეძებს, ჩასწვდეს, „რისი თქმა უნდოდა მწერალს“. აღქმის ამ პარადიგმიდან უნდა გადავიდეთ სხვა ფოკუსზე: როგორ გავიგე ის, რაც მწერალმა თქვა...? ამას

მოჰყვება კითხვა: ის, როგორც მე გავიგე, ნამდვილად ის არის ნეტავ, რაც მწერალმა ჩაიფიქრა? და ვინ იცის, „ნამდვილად რისი თქმა უნდოდა მწერალს“, ან რა არის სინამდვილე?

თუ ტექსტმა ფიქრისთვის განგვანყო და რეფლექსია გამოიწვია, ამაზე დიდი გავება არ არსებობს. სულ არ არის მნიშვნელოვანი, ვინ როგორ გაიგო „კომბლე“ ან „ვეფხისტყაოსანი“, მნიშვნელოვანია, შენ როგორ გაიგე? ისიც ფაქტია, რომ სხვა კონტექსტით და სხვა დროს ჩვენი აღქმა აუცილებლად შეიცვლება იმავე ტექსტის ან პერსონაჟის მიმართ, რაც იმას ნიშნავს, რომ კარგი ტექსტები არასდროს სრულდებიან, და ცოცხლდებიან მხოლოდ მაშინ, როდესაც ჩვენ ვკითხულობთ მას... სამყარო კი „გვაქვს უთვალავი ფერიტა“ და ეს მშვენიერია. კოლექტიურ აზროვნებაზე ორიენტირებული სისტემები უნდა შეიცვალოს ინდივიდუალურ აზროვნებაზე ორიენტირებული განათლების სისტემის შექმნით.

მოკლედ, ადამიანსაც და ტექსტებსაც აქვთ კვანტური შესაძლებლობები. სინერგეტიკული გააზრება კი გვაძლევს საშუალებას, „გავხსნათ საზღვრები“ და ჯერ დავინახოთ ეს შესაძლებლობები,

ხოლო შემდეგ გავაკეთოთ არჩევანი. სისტემის ღიაობა აუცილებელია ახალი პარადიგმის ჩამოყალიბებისთვის, რადგან ჩაკეტილ სისტემაში ცვლილებები ისეთივე შეუძლებელია, როგორც დახურულ ჭურჭელში მაჭრის დადუღება.

აზროვნების ახალი პარადიგმა, რომელიც უნდა მოიტანოს ახალმა განათლებამ, გულისხმობს ახალი ენის და ახალი რიტორიკის დაბადებასაც!

გოდერძის 3 ამავე სტივ ჯოხის „სამთა წესის“ მიხედვით

წინა წერილებიდან, ალბათ, გახსოვთ პრეზენტაციის გაკვეთილები სტივ ჯოხისგან, „სამთა წესი“. ეს მეთოდი გამოიყენა სტივმა სტენფორდის უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულთა გამოსაშვებ ცერემონიაზე სიტყვით გამოსვლისას. როცა ამ მეთოდის შესახებ რიტორიკის ლექციაზე ვუამბე სტუდენტებს, ზოგიერთს გაუჩნდა სურვილი, რომ ამ მოდელის მიხედვით შეექმნა საკუთარი Speech-ი.

გოდერძი გოგოლაძე ჩემი საუკეთესო სტუდენტია რიტორიკის ჯგუფში. ის დაბადებიდან უსინათლოა და ეს სამყარო არასდროს დაუნახავს. მე ვერ ვიჯერებ, რომ გოდერძი ვერ ხედავს, დიდხანს

ვერც შევნიშნე. გოდერძის ყურადღება მაშინ მივაქცია, როდესაც ჯგუფში მეტაფორების შექმნაზე ვვარჯიშობდით. გოდერძიმ იმდენად ღრმა და საინტერესო მეტაფორები შექმნა, რომ ერთმა სტუდენტმა აღფრთოვანებულმა თქვა: გოდერძის რომ ვუსმენ, ვხვდები, მე როგორი ბრმა ვყოფილვარო.

გოდერძიმ ისაუბრა თავის „ჯადოსნურ ჯოხზე“, რომლითაც გზას იკვლევს ყოველ დღე და ეს ჯოხი შინაგანი ინტუიციის მეტაფორად წარმოადგინა. მე ვენდობი ჩემს ჯოხს, ის მარიდებს ახლო საფრთხეს და მაფრთხილებს დაბრკოლებების შესახებ... ასევეა ინტუიცია, თუ მას მიჰყვებით და მოუსმენთ, აუცილებლად დაბრკოლებების გარეშე მიგიყვანთ მიზანთანო.

მერე აღმოვაჩინე, რომ გოდერძი თითქმის ყოველთვის მეტაფორებით საუბრობს და ეს მეტაფორები იმდენად ვიზუალური და ხილვადია, წარმოუდგენელია, ის ვერ ხედავდეს... რა თქმა უნდა, გოდერძი ხედავს, ის ხედავს ყველაფერს გულით, ყველაფერს ღრმად და საინტერესოდ.

გოდერძი ძალიან ბევრს კითხულობს, რაც კი ელექტრონულად არსებობს, თავისი ადაპტირებული ტელეფონით; ის

ხორცშესხმული „პატარა უფლისწულია“, და სადაც ის არის, სამყარო უფრო მშვენიერი ხდება...

და აი, გოდერძიმ გადანყვიტა, რომ სტივ ჯობსის სქემის მიხედვით შეექმნა საკუთარი 3 ამბავი, 3 ისტორია და ამ ამბების იდეა, როგორც მთავარი მესიჯები, მიეწოდებინა მსმენელებისთვის.

შეგახსენებთ, რომ სტივ ჯობსს ძალიან უყვარდა ციფრი 3 და ყვალფერს 3 ნაწილად ჰყოფდა, 3 ამბავს ქმნიდა, 3 საკითხს გამოყოფდა... სტენფორდის უნივერსიტეტის კურსდამთავებულებსაც 3 ამბავი უამბო საკუთარი ცხოვრებიდან. ეს სამი ამბავი იყო: წერტილების შეერთება, სიყვარულის და დანაკარგის შესახებ და სიკვდილის შესახებ. გოდერძიმ აიღო ეს კლიშე და საკუთარი 3 ისტორია გვიაშბო.

სიყვარულის და წერტილების შეერთების შესახებ შესახებ: გოდერძიმ გვიაშბო პატარა ბიჭისა და პატარა ბურთის სიყვარულის სევდიანი ისტორია და მთავარი მესიჯი ასე ჩამოაყალიბა: წარმატებისა და ბრწყინვალეების დროს ძალიან ფრთხილად უნდა ვიყოთ, რადგან, შეიძლება, სიყვარული ველარ შევამჩნიოთ... რადგან სიყვარულს სულაც არ უნდა წარმატება და ეფექტურობა... თუმცა

წარმატება სიყვარულითაც შეიძლება იყოს გამოწვეული... სიყვარული უფრო ძნელია: ადამიანი რომ გიყვარდეს, ამას ძალიან დიდი ძალა სჭირდება, და მერე ამ ადამიანმა რომ მოტივაცია მოგცეს, ეს კიდევ უფრო ძნელია... ისე, სიყვარულის გარეშე, წარმატება ადვილად მიიღწევა: ემოციებით, მსახიობობით, სიყალბით...

სიკვდილის შესახებ: რაც არ უნდა წარმატებული და ბრწყინვალე იყოს ადამიანი, თუ მას არა აქვს სიყვარული, მკვდარია!

შეგიძლიათ, ასევე სპონტანურად გადაღებულ ვიდეოზე გოდერძის გამოსვლაც მოისმინოთ და დარწმუნდეთ მის გულწრფელობასა და სიღრმეში.

ადამიანები განსხვავებულად გამოხატავენ თავიანთ სათქმელს და ზოგჯერ არ ფიქრობენ იმაზე, რასაც ამბობენ, რამდენად გასაგებია მეორე ადამიანისთვის. არადა, გამოხატვის სისხარტე, ლაკონიურობა და ეფექტურობა აუცილებელია, სხვა შემთხვევაში მოსაწყენები ვიქნებით საკუთარი თავისთვისაც და სხვებისთვისაც; ამიტომ ფიქრი იმაზე, რასაც ვამბობთ, როგორ ვამბობთ, აუცილებელია, ეს ყველას სჭირდება, ყველას, ვინც ენას ფლობს, როგორც „იარაღს“. ენა არ არის „ცივი იარაღი“, ენა საშუალებაა,

„თარგმნო“ და გამოხატო შენი აზრი, სხვას გაუზიარო და გააგებინო. ენას ბევრი არაფერი შეუძლია ისედაც, ის უბრალოდ „საგზაო ნიშნებივითაა“, ენა ყოველთვის არის ნიშანი და მინიშნება, ზუსტად ვერაფერსაც ვერ ამბობს. მით უფრო, საქმიანი და ცნებითი ენით საუბარი, აბსტრაქტული ტერმინებით დატვირთული კომუნიკაცია, ძალიან მოსაწყენია.

ამიტომ კომუნიკაცია, რომელიც ეფუძნება სიუჟეტს, რომელიც გიყვება ამბავს, რომელიც აღვიძებს და აღძრავს ემოციებს, შეგრძნებებს... უკვე საინტერესოა. ეს კომუნიკაციის ახალი პარამეტრებია, უფრო ცოცხალი ენა ნიშნავს უფრო ცოცხალ ადამიანს. ასეთია მეტაფორული კომუნიკაციის პარამეტრები.

P.S.

ამ ბოლო ხანებში ვნახე დენი ვილნევის სამეცნიერო ფანტასტიკის ჟანრის ახალი ფილმი „ჩამოსვლა“. „მსოფლიოს საბრძოლო ძალები მზადყოფნაშია, ხოლო საუკეთესო მოაზროვნე თავები ცდილობენ, გაიგონ, როგორ ესაუბრონ დაუპატიჟებელ სტუმრებს. სახელმწიფო ითხოვს დახმარებას ლინგვისტი ლუიზა ბენკსისგან და ფიზიკოს იან დონელისაგან, რათა აიცილონ გლობალური კატას-

ტროფა და გამონახონ საერთო ენა ჩამოსულლებთან....“

ფილმის ერთ-ერთი მთავარი მესიჟი სწორედ ლინგვისტური იყო და ენას შეეხებოდა. თანამედროვე ადამიანმა ენა ისე პრაგმატული და მშრალი გახადა, დაიკარგა სიღრმე, მხოლოდ ზედაპირულობა, უბრალოდ, ინფორმაციების გაცვლაა შესაძლებელი... ის არსი კი თუ იდეებს არ უკავშირდება და მისით არ იკვებება, სულს ღაფავს.

უცხო სამყაროდან „ჩამოსულები“ ახალი ენის შექმნით სწორედ ამ შეტყობინებასაც გადასცემენ დედამიწელებს... „თქვენ გაქვთ იარაღი... და ეს იარაღი ენაა... გამოიყენეთ ის!“ სწორედ ეს ფრაზა აიძულებს ფილმის მთავარ პერსონაჟს, ლინგვისტ ლუიზა ბენკსს, იფიქროს, როგორ უთხრას თავისი სათქმელი ჩინელ პოლიტიკოსს ისე, რომ მან უცხოპლანეტელების თავდასხმაზე ხელი აიღოს...

პარადოქსი ის არის, რომ ლუიზა ბენკსი სწავლობს ახალ ენას „ჩამოსულებისგან“, მაგრამ უკვე არსებული ენით უძლურია, შეაჩეროს დედამიწელები, ხელი აიღონ თავის განზრახვაზე. მხოლოდ დიდი ძალისხმევის შედეგად და მხოლოდ ემოციური ზემოქმედებით შეძლებს ბენ-

ესი ისეთი რამ უთხრას პოლიტიკოსს და ისე ძლიერად იმოქმედოს მასზე, რომ ხელი ააღებინოს ამ თავდასხმაზე.

„ჩამოსულებთან“ საერთო ენის გამონახვა შესაძლებელი გახდა, მაგრამ ერთ და გასაგებ ენაზე მოალაპარაკე დედამიწელებთან გაცილებით რთული აღმოჩნდა კომუნიკაცია.

ჩვენ უნდა დავიწყოთ ჩვენი ცოცხალ-მკვდარი ენის გაცოცხლება და სულ უფრო მეტად აღვადგინოთ ის კავშირები, ენას რომ იდეასთან აკავშირებს. არაფერი ისე არ გვამხელს და გამოგვხატავს, როგორც ჩვენი მეტყველება. „არ უნდა გამოიყოს ენა აზრისაგან, როგორც სული სხეულისგან, რათა არ წაერთვას სიცოცხლე არც ერთს, არც - მეორეს“ (ციცერონი).

„ბონსაი“, ანუ ნუ დაუნახებ ოცნებას საზღვრებს!

თუ ენას (როგორც სისტემას) სამი ძირითადი ფუნქციით განვსაზღვრავთ (ურთიერთგაგებინების, ექსპრესიული და დანაწევრების), მეტყველებას კიდევ უფრო მეტი ფუნქცია აქვს. ერთ-ერთი უმთავრესი მეტყველების ფუნქციებს შორის ის არის, რომ აზრის ვერბალიზაციით ჩვენ გამოვიხატებით.

ფრანგი მწერალი, ფრანსის პონუი, ამგვარ თვითგამოხატვას წონასწორობას უწოდებს: როდესაც აზრის ვერბალიზაციისას - შინაგანი გამოდის გარეთ... „ჩვენ რომ მხოლოდ სხეული ვიყოთ, ადვილად მივაღწევდით ბუნებასთან წონასწორობას, მაგრამ ჩვენს მხარეზეა სული: მძიმე თუ მსუბუქი - ვინ იცის? მას ამძიმებს: ხსოვნა, წარმოსახვა, განცდები... მაგრამ ჩვენ გვაქვს სიტყვები — თითოეული წარმოთქმული სიტყვა გვამსუბუ-

ქებს... ხოლო წერას რაც შეეხება, საერთოდ სხვა მხარეს გადავყავართ..." (ფრანსის პონჟი, „საგანთა მიღმა“).

თუ მეტყველებას ვაქცევთ მშრალ საკომუნიკაციო პროცესად, მაშინ ის ვერც ჩვენ გამოგვხატავს, ვერც მსმენელზე მოახდენს გავლენას და ჰარმონიასაც ვერ მოვიპოვებთ ამგვარი გამოთქმით.

რიტორიკული უნარების განსავითარებლად ერთ-ერთი საინტერესო სავარჯიშოა მეტაფორების შექმნა. როცა სტუდენტებს ამგვარ დავალებას ვაძლევ, ისინი ბევრს ფიქრობენ ჯერ იმაზე, რისი თქმა უნდათ, შემდეგ იმაზე, რისი თქმაც უნდათ, როგორი და რომელი მეტაფორით შეიძლება გამოხატონ და როგორ თქვან საბოლოოდ. ასეთი სიტყვა ყოველთვის ცოცხალია, ფსიქოლოგიურია და მოსასმენადაც საინტერესო. მეტაფორად ყველაფერი შეიძლება გამოდგეს: მათემატიკიდან - პოეზიამდე. ამჯერად კი პოეზიით ინსპირირებულ Speech-ზე გესაუბრებით.

ასეთი ვარჯიშის დროს რიტორიკის ჯგუფის ერთმა სტუდენტმა, მარიამ საყვარელიძემ, თავისი ცხოვრებისეული გამოცდილება აღწერა თეა თოფურიას ლექსით „ბონსაი“. თავის გამოსვლას კი

ასე დაარქვა: „ბონსაი, ანუ ნუ დაუნესებ
ოცნებას საზღვრებს“.

პირდაპირი მნიშვნელობით ბონსაი -
ეს არის დაჯუჯავებული ხე, „ბონსაის ხე-
ლოვნება ჩინეთსა და იაპონიაში, მრავალ-
წლიან ისტორიას ითვლის. თავიდან
ბონსაით ბუდისტი ბერები ყოფილან და-
კავებული, ხოლო მოგვიანებით ბონსაი
ყველასთვის ხელმისაწვდომი გამხდარა“.

დიდი ნებისყოფა და ძალისხმევა
სჭირდება ამ პროცესს. ხშირად სწორედ
ასე ექცევა ადამიანი საკუთარ თავს: ინ-
ყებს ტოტების შეჩევით და და მერე
აზარტში შედის... მარიამის გამოსვლა
სწორედ ამას ეძღვნებოდა. გამოსვლის
მთავარი იდეა თეა თოფურისას ლექსისას
ემთხვეოდა, აქ, უბრალოდ, განსხვავე-
ბული შინაარსი იყო. მეტაფორული გად-
მოცემის გზით მარიამის ეს შინაარსი
გახდა შთამბეჭდავი, რადგან მარიამმა
უბრალოდ კი არ თქვა, „რა ცუდია, როცა
შენს ოცნებებზე უარს ამბობო“, არამედ
მთელი შინაგანი ძალა, ემოცია მოახმარა
გადმოცემას. რიტორიკული უნარიც ეს
არის - კი არ მოატყუო მსმენელი ყალბი
პათეტიკით (რაც შესაძლებელია), არა-
მედ ესაუბრო იმაზე, რაც მართლა განი-
ცადე და, ამავე დროს, ესაუბრო ხატოვ-
ნად. ინფორმაცია მაშინ ახდენს მსმენელ-

ზე ძლიერ ზეგავლენას, როდესაც გულ-
წრფელი ემოციითაა გადმოცემული. მე-
ტაფორებიც იმ შემთხვევაში იქმნება,
როდესაც ის დაკავშირებულია ღრმა ში-
ნაგან განცდებთან.

შეიძლება, მარიამის ისტორია - რო-
გორ აირჩია თავიდან პრაგმატული პრო-
ფესია და როგორ შეძლო, ხელი აეღო მა-
ღალანაზღაურებად სამსახურზე იმის გა-
მო, რომ მას სიამოვნება არ მოჰქონდა -
მეორე დღეს ყველას დავინწყებოდა, მაგ-
რამ მომდევნო კვირაში როცა აუდიტო-
რიას ვკითხე, რომელი მეტაფორა დაა-
მახსოვრდათ სხვებზე მეტად, ერთ-ერთი
იყო ბონსაი... ამ მეტაფორასთან კი და-
კავშირებული იყო იდეა: ნუ შეუკვეც ოც-
ნებას ფრთებს!

მარიამის Speech-ის მიზანი მიღწეუ-
ლი იყო იმით, რომ გამოსვლის მთავარი
მესიჯი მეტაფორის შექმნით და საკუთარ
გამოცდილებაზე საუბრით გახადა დასა-
მახსოვრებელი!

ეს იდეა თეა თოფურიამ ლექსში „ბონ-
საი“ ასე გამოხატა: „მთელი ხელოვნებაა
ბონსაი, აქციო დიდი პატარად...“

შეგიძლიათ წაიკითხოთ თეა თოფუ-
რიას ლექსი „ბონსაი“, მოუსმინოთ მარი-
ამის Speech-ს, რომელიც მეგობარმა ტე-

ლეფონით გადაიღო... და დაფიქრდეთ
იმაზე, თქვენც ხომ არ აკეთებთ საკუთა-
რი თავისგან „ბონსაის“?

ბონსაი

მთელი ხელოვნებაა ბონსაი -
აქციო დიდი პატარად,
ჩამოიყვანო სიყვარული
მეგობრობამდე.
ჯერ ხელებს დააჭრი ძირში,
რომ ვერ მოგეფეროს,
მერე მოაწყურებ,
არ აყვავდეს გაზაფხულზე
დიდი ყვავილებით.
წლები უნდა, თორემ ისე,
გამოცდილია,
უსათუოდ გახდება ჯუჯა.
გავა დრო და
გექნება ბალი ჯუჯა ხეების,
სადაც ბევრმა დაივიწყა,
ახლა კი მორიგი ნერგი ივიწყებს,
როგორი იყო აფრიკაში ბაობაბი,
დიდი ხე, დიდი სივრცის პირას,
იმის იქით სიცარიელე,
მორიგი ნერგი ივიწყებს ამას
მერე კი,
როცა ბალის თავზე აგვისტო მოვა,

როცა მოგშივდება იმდენად,
რომ წყალსაც შეჭამდი,
როცა მიხვდები,
რომ ბონსაის არა აქვს ხილი
და ჩრდილი,
შენ გაიხსენებ,
იმას, რასაც ის ივიწყებდა.

ჩაი და სიყვარული

„აღზრდა ჩვეულებრივ გვიბიძგებს
ყალბი გზისკენ,
ჩვენ გვწამს იმის, რაც ჩაგვინერგეს....
მღვდელი აგრძელებს ძიძის დაწყებულ
საქმეს,
და ასე... ზრდასრული ადამიანი ისევ ბავ-
შვის გავლენაშია.“

**John Dryden, "The Hind and the
Panther"**

როდესაც სტუდენტებს რიტორიკის
ლექციაზე დავალებას ვაძლევ, შექმნან
და წარმოადგინონ მეტაფორები, ძალიან
საინტერესო პრეზენტაციებს ვისმენ.
ისინი არასდროს ჰგვანან ერთმანეთს,
თითოეული უნიკალური და ორიგინალუ-
რია. სწორედ ეს ანიჭებს ჩვენს ლექციებს
შემოქმედებითობას. სტუდენტები არა
მარტო ახალ ცოდნას იძენენ, არამედ

მდიდრდებიან კიდეც ერთმანეთის ხედ-
ვით. თავიდან ცოტა ეეჭვებოდათ და
კითხვებს სვამდნენ: როგორ წარმოედგი-
ნათ მეტაფორები უფრო კარგად, და იმა-
ზეც ფიქრობდნენ, რა იყო „უფრო კარ-
გი“? ან რა ჩაიფიქრა პროფესორმა და გა-
ამართლებდნენ თუ არა ჩემს მოლოდინს.
მაგრამ როდესაც ამ წარმოდგენებისაგან
გავათავისუფლე და დაიჯერეს, რომ კარ-
გი ის არის, როგორც თავად იფიქრეს, და
რომ შეუძლებელია თუნდაც ერთ თემაზე
ორი ერთნაირი პრეზენტაცია, აი, მაშინ
კი ნამდვილი „აფეთქებები“ დაიწყო...
ჩემთვისაც და აუდიტორიისთვისაც
შთამბეჭდავი ის გამოსვლაა, როდესაც
სტუდენტი საუბრობს საყვარელ და საინ-
ტერესო თემაზე, რომელზეც ბევრი
უფიქრია და კიდეც იმაზე, როგორ გაეხა-
და მისთვის საინტერესო სხვებისთვისაც
ინტერესის გამომწვევი.

სამყაროში კი ყველაფერი შეიძლება
საინტერესო იყოს: უბრალო ჭანჭიკიდან
დანყებულ - ბედნიერებით და სიყვარუ-
ლით დამთავრებული; მით უფრო, როდე-
საც საგნებს და მოვლენებს რომელიმე
კონცეპტის მეტაფორად წარმოადგენ.
ესეც არ არის მნიშვნელოვანი... მნიშვნე-
ლოვანი ის არის, ამას როგორ გააკეთებ...
დიახ, რიტორიკაში სამი მთავარი ასპექ-

ტია, რაც ეფექტურს ხდის კომუნიკაციას: თემა - ანუ რაზე ლაპარაკობ, რაზეც ლაპარაკობ, როგორ ლაპარაკობ, და რომ სურვილი გაქვს, ილაპარაკო. ამ სამ ასპექტს შეესაბამება: ცოდნა, უნარები და მოტივაცია.

ამ შესავლის შემდეგ მინდა განვიხილო რიტორიკის ჯგუფის სტუდენტის, თამარ დუმბაძის, მიერ შექმნილი მეტაფორა: სიყვარული - ცხელი ლიმონიანი ჩაია...

მიუხედავად იმისა, რომ ვიდეო უხარისხოა და სტუდენტსაც მეტყველებაში ბევრი ხარვეზი აქვს (ეს ხომ სავარჯიშოა და ამით სწავლობენ), მინდა, ყურადღება მიაქციოთ პრეზენტაციის ფორმატს. თამარი იწყებს ძალიან უშუალოდ: ის ჰყვება, რომ ბევრი იფიქრა იმაზე, რა თემაზე გაეკეთებინა პრეზენტაცია, მერე იმაზე იფიქრა, ეს ყველაფერი როგორ გაეკეთებინა, რამდენიმესაათიანი ფიქრის შემდეგ შესცივდა და გადანყვიტა, რომ ცხელი ჩაი ახლა საუკეთესო გამოსავალი იქნებოდა, ჩაი მოამზადა და ის იყო, სიამოვნებით უნდა მოესვა, რომ ისევ ფიქრმა წაიღო და ჩაის რომ მიუბრუნდა, ის უკვე გაცივებულიყო; უცებ მიხვდა, სიყვარული ძალიან ჰგავდა ცხელ ლიმონიან ჩაის... და თუ რატომ, ამას თამარი ასე

აგვიხსნის: მისთვის ჭიქა, რომელშიც ჩაიასხია, ცხოვრებაა და ეს ცხოვრება არის ჩაი, ჩაი კიდეც სიყვარულია. რატომ? თამარისთვის სიყვარული ეს არის: ჩაის ფერი (სიყვარულის მთავარი არომატი), შაქარი (სიყვარულის ტკბილი მხარე), ლიმონი (სიყვარულის ხიფათები), ცხელი წყალი (ის, რაც კრავს და აერთიანებს), და - ყველაფერი ეს აუცილებლად ერთად და აუცილებლად ჭიქაში. უფრო მეტად რომ დაგვარწმუნოს სტუდენტმა, ამისთვის ის ვიდეოკლიპებს მიმართავს, რომელიც თავად შექმნა და ვიდეოში გვიჩვენებს ცალ-ცალკე ინგრედიენტებს როგორ მიირთმევს:

პირველ კლიპში თამარი მიირთმევს შაქარს, შემდეგ კლიპში - ლიმონის წვენს, შემდეგ - მდულარე წყალს და აღნიშნავს, რომ ასე დანაწევრებული სიყვარული სრულიად უინტერესოა. შემდეგ ყველაფერ ამას აერთებს ჭიქაში და ცხელ ჩაის გემრიელად მიირთმევს.

აქ თამარი სიყვარულის მთავარ ბუნებას შეგვახსენებს: სიყვარული არ არის ცალ-ცალკე სიტკბო ან სიმჟავე... ყველაფერი ეს ერთადაა, და კიდეც - სიყვარულის ძირითადი კანონი: აუცილებლად დროულად უნდა მიირთვათ და არ გააცვივოთ სიყვარული!

ეს, უბრალოდ, აღწერაა, მაგრამ, დამერწმუნეთ, მეტაფორების ასე წარმოდგენა ძალიან შთამბეჭდავი აღმოჩნდა.

შემოქმედებითი ადამიანები ყოველთვის მეტაფორებით აღიქვამენ და აზროვნებენ, ძალიან „ღარიბია“ მეტყველება, რომელიც მხოლოდ ცნებით აზროვნებას ეფუძნება, რადგან მასში არ არის ემოცია, რომელიც თქვენს მარჯვენა ნახევარსფეროზე იმოქმედებდა და შემოქმედებას გააღვიძებდა.

რიტორიკის ლექციაზე ასეთი სავარჯიშოები სტუდენტებს უვითარებს აბდუქციურ აზროვნებას. აბდუქციურ აზროვნებაზე საინტერესო გამოკვლევების ავტორია ბეიტსონი. მას არ აინტერესებდა ინდუქციურ-დედუქციური აზროვნების ტიპი, არამედ საგანთა ურთიერთკავშირები, დამოკიდებულებები... მისი ბიოგრაფიის მთავარი კონცეფცია იყო „double bind“ ანუ ორმაგი კავშირი (ან შეტყობინება). ბეიტსონი მიიჩნევდა, რომ ყოველგვარ სიტყვას, ჟესტს, ტექსტს აქვს „ორმაგი ხასიათი“: პირდაპირი და გადატანითი, ანუ მეტაფორული. ბეიტსონი ამტკიცებდა, რომ მეტაფორა არ არის მხოლოდ ლიტერატურული ტროპის სახე, ეს არის ადამიანთა შორის კომუნი-

კაციის ტიპი - ამის შესახებ ადრეც ვწერდი ჩემს წერილებში და ახლაც ვიმეორებ, როცა მეტაფორების პრაქტიკულ პრეზენტაციაზე გადავედით.

მეტაფორული აზროვნება ანალოგიებით აზროვნებაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ერთის ახსნისას ვიყენებთ სხვა საგანს, მოვლენას, ფაქტს... უფრო ნაცნობით ვხსნით უფრო უცნობს; ეს, რა თქმა უნდა, არ არის სრული ახსნა მხოლოდ ერთი ასპექტია, მაგრამ სრულად სიყვარულის და ბედნიერების ახსნა, არა მარტო ლინგვისტურად შეუძლებელია, არამედ საერთოდ არ არსებობს...

მეტაფორული ახსნა ეფუძნება იმ კონტექსტს, რომელშიც ვართ. წარმოუდგენელია, სხვა დროს, სხვა დღეს და სხვა კონტექსტში იმავე სიტყვებით და იმავე მეტაფორით ავხსნათ ის, რაზეც დღეს ვისაუბრეთ.

აბდუქციური ანუ მეტაფორული აზროვნება - ეს აღქმისა და შემეცნების სრულიად განსხვავებული რაკურსია, ის გვაფიქრებს იმაზე, რაზე ვსაუბრობთ და სინამდვილეში, რას ვგულისხმობთ.

ჩვენს მეტყველება ისედაც აქვს მეტაფორულობის განზომილება, ძალიან ხშირად ვამბობთ ერთს და ვგულისხმობთ. სრულიად სხვა რამეს. ზოგ შემ-

თხვევაში არც ერთი იგულისხმება და არც მეორე, არამედ „რალაც სხვა“, მესამე, რომელიც მეტაფორული კავშირის დროს წარმოიქმნება. მაგალითად: სიშორე და სიახლოვე გალაკტიონის მეტაფორაში: „სიშორის შენის სიახლოვე“... რა თქმა უნდა, ეს „რალაც სხვაა“, რაც არსებული ლექსიკით ვერ აღიწერება, და ამიტომ გახდა საჭირო მეტაფორის შექმნა.

ახლა ისევ ჩვენს ცხელ ჩაის და სიყვარულს დავუბრუნდეთ (მეც ამ წუთს ცხელ ჩაის ვსვამ და არავითარ შემთხვევაში არ გავაცივებ...).

მეტაფორები იწვევს რეფლექსიას, ამიტომ ალბათ იმაზეც დავფიქრდებით, რატომ დაუკავშირა ჩვენმა არაცნობიერმა ცხელი ჩაი სიყვარულს..., და არა ხინკალს ან აჭარულ ხაჭაპურს?

რა თქმა უნდა, „სიყვარული - ცხელი ჩაი“ მომდინარეობს სიყვარულის უნივერსალური მეტაფორიდან: სიყვარული სასმელია... სიყვარული ღვთაებრივი სითხეა, რომელსაც შეყვარებულები სვამენ თასიდან... ნამდვილი სიყვარული მედიტაციაა, გასხივოსნებაა... ამას ინტუიციურად გრძნობენ შეყვარებულები.

ოშოს აქვს საინტერესო წიგნი, რომელსაც ჰქვია: „ფინჯანი ჩაი“ - ეს არის 365 წერილი თავისი მოსწავლეებისადმი...

და რატომ „ფინჯანი ჩაი?“.... ფინჯანი ჩაი – ეს მედიტაციაა, ღვთაებრივთან შერთვა, რაც მეტაფორულად ჩაის სმით აღინიშნება.

თუ თქვენ ძენის ოსტატთან მიხვალთ და 1001 კითხვას დაუსვამთ, ის კი დუმილით შემოგხედავთ, ეს იმას ნიშნავს, „თავიდან მოიშორეთ ეს სისულელეები და მიირთვათ ფინჯანი ჩაი“.

თუ თქვენ ახლა ჩაის მოამზადებთ და მიირთმევთ, დამერწმუნეთ, სულ სხვა არომატი ექნება... მთავარია, არ გაგიცივდეთ...

გემრიელად მიირთვით ☺

შინაარსი

სემიოტიკური წარდგენა (ნაწილი I)	3
სემიოტიკა - სამყაროს ხედვა მრავალ- ფოკუსიანი სათვალთ	4
სემიოტიკური ხედვა: შიგნიდან -გარეთ და გარედან – შიგნით	12
ენა - უნივერსალური მულტი- სემიოტიკური სისტემა	19
როგორ წავიკითხოთ ერთი ლექსი სამ სემიოტიკურ ენაზე.....	27
კვანტურობა და ადამიანი ანუ შექმენით სასურველი რეალობა.....	35
კვანტური ცნობიერება პრობლემებს აუქმებს.....	41
სამყარო ფაქტი არ არის, ის შესაძლებლობაა	48
რა არის ვიზუალიზაცია ანუ რატომ უნდა იფიქროთ სახეებით?	56
პოზიტიური აზროვნება და ტექსტები.....	65
აზრის ძალა და „ცეცხლი თვალებში“	72
„ილაპარაკეთ, რათა თქვენი დანახვა შევძლო!“	79
პოზიტიური მტკიცება – ეგრეთ წოდებული აფირმაციები	83
მე და შენ კი არა, ის, რაც ჩვენ შორისაა (დიალოგურობა).....	88

სემიოტიკური წარმოდგენა (ნაწილი II)	95
მულტისემიოტიკურო პრეზენტაციის უნარები	95
მულტისემიოტიკური პრეზენტაციის უნარები	96
პრეზენტაცია, როგორც ფილმი	102
ყველაფერი იწყება იდეით	108
რეზონანსი	115
ვერბალური აზროვნებიდან ვიზუალური აზროვნებისკენ და პირიქით	122
აუდიალური და კინესთეტიკური არხები	129
პრეზენტაციის გაკვეთილები სტივ ჯობსისგან – “სამთა წესი”	136
«A holy smokes moment» - პრეზენტაციის გაკვეთილები სტივ ჯობსისგან	144
რა – როგორ – რატომ	151
დიალოგურობა და სინერგიის ეფექტი	158
“პეპლის ეფექტი”	164
გოდერძის 3 ამბავი სტივ ჯობსის “სამთა წესის მიხედვით	173
ბონსაი ანუ ნუ დაუწესებ ოცნებას საზღვრებს	180
ჩაი და სიყვარული	186

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის ქ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30

E-mail: universal@internet.ge; universal505@ymail.com